

EEN GOED EYNDE KROONT HET WERK.

Hier leert Voorzigtigheyd het menschelyk bedryf
Te passen op 't Gemoed, en meer voor Ziel als lyf
Te zorgen met zyn hert; en hoemen d'aardse dingen
Moet doen na maat en Wet, als regte Hemelingen.

SP

ME

BE

Honderd

GOD

STICH

JAN E

TE

By KORNEL

in de Beur

SPIEGEL
VAN HET
MENSELYK
BEDRYF,

Vertoonende

Honderd verscheiden Ambachten,

Konstig afgebeeld,

En met

GODLYKE SPREUKEN

En

STICHTELYKE VERZEN

Verrykt,

DOOR

JAN EN KASPER LUIKEN.

TE AMSTELDAM,
By KORNELIS VANDER SYS, Boekverkooper, in de Beursstraat, in de drie Raapen. 1730.

1730
LUIK

VOORREDEN.

Blyf doch eens voor de wereld ſtaan,
En ziet ze met verwond'ring aan,
Op 't voorwerp van het mens'lyk leven;
Hoe elk zyn gantſen levenstyd
Beſteed in onvermoeide vlyt,
Van luſt en iver aangedreeven:
Hoe elk in zyn bedryf en ſtand,
Zo ſcherp van hoofd, en gaauw van hand,
Zyn geeſt en lichaam weet te roeren;
Hoe elk op zyne dingen let,
Om alles wel geſchikt en net,
En naar behooren uit te voeren.
't Zy dat gy van den hoogſten graad
By trappen daalt ter laagſte ſtaat,
In 't geen zich menſen onderwinden,
Of door beſtelling van 't verſtand,
Of door bewerking van de hand,
Gy zult ze wel geoefend vinden.

Hoe elk zyn doen zo wel betracht,
En zich met vlyt voor fouten wacht,
Om dat het ding zyn tyd'lyk leven,
Of koſt, of ſchat, of luſt, of eer,
Aan deeze min, aan geene meer,
Voor 't tegenwoordig deel moet geeven;
En dat die wereld van verſtand,
Daar 't licht van onderſcheid in brand,
In 't deel, daar 't meeſt in leit gelegen,
Zo plomp en onbedreven zy,
Of gaat het achteloos voorby,
Te ſlof om wys'lyk te overweegen:
Een ding, dat doch in iders ſtaat
In waarde ver te boven gaat
De dingen van zyn doen en laaten:
Ja ook zo ver, dat buiten dat,
Schoon hy de wereld zelfs bezat,
Hem alle dingen niet en baaten.
En deeze zaak is algemeen,
Raakt hoofd voor hoofd, en ieder een,

Die

Die niemants welſtand mag ontbeeren,
En onder veele die me 'er telt,
Is naauw'lyks eene die zich ſtelt
Om zyn gemoed daar toe te keeren.
En of voorzichtig onderſcheid
Hen 't levens ſtuk voor oogen leit,
Om 't zelve recht en wel te maaken,
Dewyl daar in den hoogſten graad
Een grooten loon, of ſtraf op ſtaat,
Dat ſchynt het hert niet veel te raaken.
En, om dat ſlechts voorby te gaan,
Is 't woord; men denkt daar zo niet aan;
Wy zyn maar broſſe en zwakke menſen.
Zo broddelt elk onachtzaam voort,
Maar 't aardſe maakt hy zo het hoort,
Naar zyn, of die hy dient hun wenſen.
Blyf doch eens voor de wereld ſtaan,
En ziet ze met verwond'ring aan,
Dat zo veel harſenryke hoofden,
Daar de een voor de aêr de wakkerſte is,

Het rechte ſpoor zo loopen mis,
Dat ons van ouds zo veel beloofde.
Beziet het, en word zo geraakt,
Dat gy uit deezen droom ontwaakt,
Om niet alleen een zaad te zaajen,
Wiens vrucht maar ſtrekt in deezen tyd,
Maar dat gy de akker zo bereid,
Dat zy u 't eeuwig brood laat maajen.

SPIEGEL
VAN HET
MENSELYK
BEDRYF.

PSALM CIV: 14.

y doet het gras uitſpruiten voor de beeſten, en het kruid tot dienſt des menſen, doende 't brood uit de aarde voortkomen.

JOANNES VI: 35.

En Jezus zeide tot hen, ik ben het brood des levens: die tot my komt, zal geenſins hongeren, en die in my gelooft zal nimmermeer dorſten.

En vers 47, 48, 49, 50, 51.

Voorwaar, voorwaar zeg ik u, die in my gelooft, heeft het eeuwige leven.

Ik ben het brood des leevens.

Uwe vaders hebben het Manna gegeeten in de woeſtyn, en zy zyn geſtorven.

Dit is het brood, dat uit den hemel nederdaalt, op dat de mens daar van eete, en niet ſterve.

Ik ben dat leevende brood, dat uit den hemel nedergedaald is: zo iemant van dit broot eet, die zal in der eeuwigheid leeven. En het brood, dat ik geeven zal, is myn vlees, het welk ik geeven zal voor het leven der wereld.

DE BAKKER.

Die 't lichaam voed, Is voor 't gemoed.

ô Schepper van het lieve brood,
Tot voedsel van het tyd'lyk leven,
Hoe heeft uw mildheid ons genood,
Om ons u zelfs tot brood te geeven!
ô Brood, dat uit den Hemel viel,
Verzadig gy dan onze ziel.

JEZAIAS LXI: 10.

Ik ben zeer vrolyk in den HEERE, myne ziel verheugt zich in mynen God, want hy heeft my bekleed met de kleederen des heils, den mantel der gerechtigheid heeft hy my omgedaan: gelyk een Bruidegom zich met priesterlyk sieraad versiert, en als een Bruid zich versiert met haar gereedschap.

OPENBAARING III: 18.

Ik raad u, dat gy van my koopt goud beproefd komende uit het vuur, op dat gy ryk moogt worden; en witte kleederen, op dat gy moogt bekleed worden, en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard werde: en salft uwe oogen met oogensalf, op dat gy zien moogt.

En Kap: XVI: 15

Ziet, ik kom als een dief. Zalig is hy, die waakt, en zyne kleederen bewaart, op dat hy niet naakt wandele, en men zyne schaamte [niet] zie.

ô Mens,

DE KLEERMAAKER.

ô Mens, besteed Uw beste kleed.

Het kleed is noodig in der tyd,
Maar beide kleed en vlees verslyt:
En daarom is 'er groote reden,
Om uit te zien met ons gemoed
Naar hemels stof en heilig goed,
Dat ons voor eeuwig mogt bekleeden.

MATTHEUS VII: 24,25,26,27.

Een iegelyk dan, die deze myne woorden hoort, en dezelve doet, dien zal ik vergelyken by een voorzichtig man, die zyn huis op een ſteenrots gebouwd heeft.

En daar is ſlagregen nedergevallen, en de waterſtroomen zyn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zyn tegen 't zelve huis aangevallen, en het is niet gevallen, want het was op een ſteenrots gegrond.

En een iegelyk, die deeze myne woorden hoort, en dezelve niet doet, die zal by een dwaas man vergeleeken worden, die zyn huis op het zand gebouwd heeft.

En de ſlagregen is nedergevallen, en de waterſtroomen zyn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zyn tegen 't zelve huis aangeſlaagen, en het is gevallen, en zyn val was groot.

II KORINTHEN V: 1,2,3.

Want wy weeten, dat, zo ons aardſe huis deezes tabernakels gebroken word, wy een gebouw van God hebben, een huis niet met handen gemaakt, [maar] eeuwig, in de hemelen.

Want ook in deezen zuchten wy, verlangende met onze woonſtede, die uit den hemel is, overkleed te worden:

Zo wy ook bekleed, [en] niet naakt zullen gevonden worden.

Het

DE TIMMERMAN.

Het minder word betracht, Het meerder niet bedacht.

Zo 't aardſe huis tot nut kan ſtrekken,
Om ons voor ongeval te dekken,
  Gelyk het zeer beminlyk doet:
Wat hoort men dan met vlyt te bouwen,
Daar 't leven eeuwig huis zal houwen,
  Wanneer 't van hier verhuizen moet!

SPREU-

SPREUKEN IV: 23.

Behoed uw hert boven al dat te bewaaren is; want daar uit zyn de uitgangen des levens.

JEZAIAS XXVI: 1.

Te dien dage zal dit lied gezongen worden in het land Juda: wy hebben een ſterke ſtad, [God] ſtelt heil tot muuren en voorſchanſen.

En Kap: LX: 18.

Daar zal geen geweld meer gehoord worden in uw land, verſtooring noch verbreeking in uwe landpaalen: maar uwe muuren zult gy heil heeten, en uwe poorten lof.

II PETRUS III: 17.

Gy dan, geliefde, [zulks] te vooren weetende, wacht u, dat gy niet door de verleiding der grouwelyke menſen mede afgerukt werd, en uitvalt van uwe vaſtigheid.

DE METSELAAR.

De kwaâ gebuur Vereist een muur.

De mens bemuurt zyn tydlyk leven,
Om voor 't gevaar te zyn omgeeven,
En 't eeuwig deel ligt veeltyds bloot,
Gelyk een grensstad zonder wallen,
Ten roof van 's vyands overvallen,
En prykel van een eeuw'ge dood.

PSALM XCVII: 11.

Het licht is voor den rechtvaardigen gezaaid, en vrolykheid voor den oprechten van herte.

JEZAIAS LIV: 12.

En uwe glasvenſters zal ik kriſtallynen maaken.

II KORINTHEN IV: 3,4,5,6,7.

Doch indien ook ons Evangeli bedekt is, zo is het bedekt in de geene die verlooren gaan:

In welke de God deezer eeuw de zinnen verblind heeft, [naamelyk] der ongeloovigen, op dat hen niet beſtraale de verlichting van 't Evangeli van Chriſtus heerlykheid, die Gods beeld is.

Want wy prediken niet ons zelven, maar Chriſtus Jezus den Heere: en ons zelven, [dat wy] uwe dienaaren [zyn] om Jezus wil.

Want God, die gezegd heeft, dat het licht uit de duiſternis zoude ſchynen, is de geene die in onze herten geſcheenen heeft, om [te geeven] verlichting der kennis van Gods heerlykheid in het aangezicht van Jezus Chriſtus.

Maar wy hebben deezen ſchat in aarde vaten, op dat de uitneemendheid der kracht zy Godes, en niet uit ons.

Het

DE GLAZEMAAKER.

Het leven zucht, Naar licht en lucht.

Om 't licht niet buiten 't huis te ſluiten,
Is 't ſchoon gebruik van glaze ruiten,
  Maar 't huis des herten bouwt men dicht,
Door idelheid en beuzelingen,
Met hout en ſteen der aardſe dingen,
  En ſtopt het toe voor 't Hemels licht.

JEZAIAS XLV: 8.

Druipt, gy hemelen, van boven af, en dat de wolken vloejen van gerechtigheid: en de aarde opene zich, en dat allerlei heil uitwasse, en gerechtigheid te zamen uitspruite: Ik de HEERE heb ze geschapen.

EZECHIEL XXXIV: 26.

Want ik zal dezelve, en de plaatsen rondom mynen heuvel, stellen [tot] één zegen: en ik zal den plasregen doen nederdaalen in zynen tyd: plasregens van zegen zullen 'er zyn.

HOZEAS X: 12.

Zaait u tot gerechtigheid, maait tot weldaadigheid; braakt u een braakland: dewyl het tyd is den HEERE te zoeken, tot dat hy kome, en over u de gerechtigheid regene.

MATTHEUS V: 45.

Op dat gy moogt kinderen zyn uwes Vaders die in de hemelen is. Want hy doet zyn zon opgaan over boozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.

HANDELINGEN XIV: 17.

Hoewel hy nochtans zich zelven niet onbetuigd gelaaten heeft, goed doende van den hemel, ons regen en vruchtbaare tyden geevende, vervullende onze herten met spys en vrolykheid.

Leid

DE LOOTGIETER.

Leid het goed In 't gemoed.

De mens, om 't hemels nat te vangen,
Maakt aan zyn wooning watergangen,
  Om dat hy gaaren nooddruft had:
't Is wyslyk, liet hy maar den regen
Van Gods genade, liefde, en zegen,
  Niet vloejen buiten 't hertenvat.

SPREUKEN VIII: 21.

Op dat ik myne lief hebbers doe beërven dat beſtendig is:en ik zal hunne ſchatkameren vervullen.

En Kap: XV: 16.

Beter is een weinig met de vreeze des HEEREN, dan een groote ſchat; en onruſt daar by.

MATTHEUS XII: 35.

De goede mens brengt goede dingen voort uit den goeden ſchat des herten, en de booze mens brengt booze dingen voort uit den boozen ſchat.

En Kap: XIII: 44.

Wederom is het Koningryk der Hemelen gelyk een ſchat in den akker verborgen, welken een mens gevonden hebbende, verbergde [dien], en van blydſchap over denzelven gaat hy heen, verkoopt al wat hy heeft, en koopt dien zelven akker.

II KORINTHEN IV: 7.

Maar wy hebben deezen ſchat in aarde vaten, op dat de uitneemendheid der kracht zy Godes, en niet uit ons.

DE SCHRYNWERKER.

Beſt gekiſt, Minſt gemiſt.

De kas beſluit in zich den ſchat,
Van 't winbaar en voorſpoedig leven;
Maar waare wysheid heeft gevat,
Dat zy, en wy, elkaâr begeeven,
En maakt een ſchatkiſt van het hert,
Daar eeuwig goed beſlooten werd.

PSALM LI: 12.

Schep in my een rein hert, ô God: en vernieuw in 't binnenste van my eenen vasten geest.

MATTHEUS XXIII: 25,26,27,28.

Wee u, gy Schriftgeleerde en Pharizeen, gy geveinsde: want gy reinigt het buitenste des drinkbekers en des schotels, maar van binnen zyn ze vol van roof en onmaatigheid.

Gy blinde Pharizeen, reinigt eerst dat binnen in den drinkbeker en de schotel is, op dat ook het buitenste der zelver rein werde.

Wee u, gy Schriftgeleerde en Pharizeen, gy geveinsde: want gy zyt de witgeplaasterde graven gelyk, die van buiten wel schoon schynen, maar van binnen zyn ze vol doodsbeenderen en alle onreinigheid

Alzo ook schynt gy wel den mensen van buiten rechtvaardig, maar van binnen zyt gy vol geveinsdheid en ongerechtigheid.

JAKOBUS IV: 8.

Naakt tot God, en hy zal tot u naaken. Reinigt de handen, gy zondaars, en zuivert de herten, gy dubbelhertige.

DE SCHUIERMAAKER.

Een ider zoek De onreine hoek.

De zinn'lykheid neemt vuil en ſtof,
Van 't nette kleed en huisraad of;
Maar 't beſt van al word veel vergeeten,
Het eeuwig deel, de waarde ziel,
Daar zo veel zondenſtof op viel,
Beſpat, beklad, en vuil bezeeten.

LUKAS XV: 8, 9, 10.

Of wat vrouw, hebbende tien penningen, indien zy eenen penning verlieſt, ontſteekt niet een kaars, en keert het huis [met bezemen], en zoekt naarſtiglyk, tot dat zy [dien] vind?

En als zy [dien] gevonden heeft, roept zy de vriendinnen en de gebuurinnen te zaamen, zeggende, weeſt blyde met my, want ik heb den penning gevonden, dien ik verlooren had.

Alzo (zeg ik ulieden) is daar blydſchap voor de Engelen Gods over eenen zondaar, die zig bekeert.

I KORINTHEN VI: 19.

Of weet gy niet dat ulieder lichaam een tempel is van den Heiligen Geeſt, die in u is, dien gy van God hebt, en [dat] gy uws zelfs niet zyt?

I PETRUS I: 22.

Hebbende [dan] uwe ziel gereinigd in de gehoorzaamheid der waarheid, door den geeſt, tot ongeveinsde broederlyke liefde, zo hebt elkanderen vuuriglyk lief uit een rein hert.

DE BEZEMMAAKER.

Maakt ſchoon en vaagt, Daar 't God behaagt.

De bezem in Gods woord gevonden,
Door welbedachtheid t'zaam gebonden,
  Behoorde in 't woonhuis van 't gemoed
Den drek der aarde weg te dryven;
Op dat daar Chriſtus kwam verblyven,
  Een waarde gaſt, met eeuwig goed.

SPREU-

SPREUKEN XI: 28.

Wie op zynen rykdom vertrouwt, die zal vallen: maar de regtvaardigen zullen groenen als loof.

MATTHEUS XVI: 9, 10.

Verstaat gy noch niet? noch gedenkt gy niet aan de vyf brooden der vyf duizend [mannen], en hoe veele korven gy opnaamt?

Noch aan de zeven brooden der vier duizend [mannen], en hoe veele manden gy opnaamt?

I JOANNES II: 15, 16, 17.

Hebt de wereld niet lief, noch 't geen in de wereld is: zo iemant de wereld lief heeft, de liefde des Vaders is niet in hem.

Want al dat in de wereld is, [namelyk] de begeerlykheid des vlees, en de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des levens, is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.

En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die Gods wil doet blyft in der eeuwigheid.

OPENBAARING XVIII; 14.

En de vrucht van de begeerlykheid uwer ziele is van u weggegaan: en al dat lekker en dat heerlyk was is van u weggegaan, en gy zult dat zelve niet meer vinden.

DE MANDEMAAKER.

't Ondichte vat Behoud geen nat.

Die water ſchepte met een mand,
Die ſcheen niet wel by zyn verſtand:
Veel handen zoeken heil te grypen,
In 't gatig vat van deezen tyd,
Maar 't zal hen altemaal ontzypen:
Schep heil in 't vat der eeuwigheid.

LUKAS XXII: 31.

En de Heere zeide, Simon, Simon, zie de Satan heeft ulieden zeer begeerd, om te ziften als de tarw.

I KORINTHEN XI: 27,28,29.

Zo dan, wie onwaardelyk dit brood eet, of den drinkbeker des Heeren drinkt, die zal schuldig zyn aan het lichaam en bloed des Heeren.

Maar de mens beproeve zich zelven, en eete alzo van het brood, en drinke van den drinkbeker.

Want die onwaardelyk eet en drinkt, die eet en drinkt zich zelven een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren.

II KORINTHEN VI: 17.

Daarom gaat uit het midden van hen, en scheid u af, zegt de Heere, en raakt niet aan 't geen onrein is, en ik zal ulieden aanneemen.

HEBREEN V: 14.

Maar der volmaakten is de vaste spys, die door gewoonheid de zinnen geoefend hebben, tot onderscheiding beide des goeds en des kwaads.

DE ZEEVEMAAKER.

Gy die op 't kleine ziet, Verzuimt het groote niet.

ô Mens, zo ſchrander in het ſchiften,
  Tot voordeel van het vlees en bloed!
Hoe noodig was 't u uit te ziften
  Het kwaad van 't goed in uw gemoed,
Op dat gy 't beſte mogt behouwen,
En u geen achteloosheid rouwen.

MAT-

MATTHEUS XI: 28,29.

Komt herwaarts tot my, alle die vermoeid en belaſt zyt, en ik zal u ruſt geeven:

Neemt myn juk op u, en leert van my, dat ik zachtmoedig ben, en nedrig van herte: en gy zult ruſt vinden voor uwe zielen.

LUKAS XVI: 22.

En het geſchiedde dat de bedelaar ſtierf, en van de Engelen gedraagen wierd in Abrahams ſchoot.

OPENBAARING III: 21.

Die overwint, ik zal hem geeven met my te zitten in mynen troon, gelyk als ik overwonnen heb, en ben gezeeten met mynen Vader in zynen troon.

En Kap: XIV: 13.

En ik hoorde een ſtem uit den hemel, die tot my zeide, ſchryf, Zalig zyn de dooden, die in den Heere ſterven, van nu aan: Ja zegt de Geeſt, op dat zy ruſten mogen van hun arbeid: en hunne werken volgen met hen.

DE STOELEMAAKER.

Al was 't van goud, Het breekt als hout.

De ſtoel van zachtigheid en ruſt,
Staat in het eeuwig huis des Heeren,
Voor hen, die, op gemak beluſt,
Met hun gemoed by God verkeeren:
Hoe zacht een aardſe zetel zy,
Hy breekt ten laatſte en gaat voorby.

II KORINTHEN IV: 16, 17, 18.

Daarom vertraagen wy niet: maar hoewel onze uitwendige mens verdorven word, zo word nochtans de inwendige vernieuwd van dag tot dag.

Want onze lichte verdrukking, die zeer haast voorby [gaat], werkt ons een gants zeer uitneemend eeuwig gewigt der heerlykheid.

Dewyl wy niet aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet ziet. Want de dingen, die men ziet, zyn tydelyk; maar de dingen die men niet ziet, zyn eeuwig.

JAKOBUS I: 2, 3, 4.

Acht het voor groote vreugd, myne Broeders, wanneer gy in veelerlei verzoeking valt:

Weetende dat de beproeving uwes geloofs lydzaamheid werkt.

Doch de lydzaamheid hebbe een volmaakt werk, op dat gy moogt volmaakt zyn, en geheel oprecht, in geen ding gebrekkelyk.

DE GARENTWYNDER.

Al ſcheen het haat, Het mag geen kwaad.

Gedraaid, geſlingerd, en geſlaagen,
Dat moet het draadjen al verdraagen,
  Maar 't is het zelve nut en goed:
Zo moet de ſtryd en 't kruis den vroomen,
Door Gods beſtier ten beſte komen,
  Tot een gedwee en zacht gemoed.

EZECHIEL XXVII: 16.

Syrien dreef koophandel met u, van wegen de veelheid uwer werken: met ſmaragden, purper, en geſtikt werk, en zyde, en ramoth, en cadkod, handelden zy op uwe merkten.

LUKAS XVII: 16.

En daar was een zeker ryk mens, en was gekleed met purper en zeer fyn lynwaat, leevende alle dagen vrolyk en prachtig.

DE ZYREEDER.

Men zoek en draag Dat God behaag.

Al was het bovenkleed ſatyn,
En 't onderkleed van oude lappen,
Het zouw voor elk veracht'lyk zyn:
Die 't ſpoor van deugd niet in gaat ſtappen,
Al blonk het lichaam van ſieraad,
De ziel is voddig inder daad.

JEZAIAS I: 16, 17, 18.

Wast u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor myne oogen weg, laat af van kwaad te doen.

Leert goed doen, zoekt het recht, helpt den verdrukten: doet den weezen recht, handelt de twistzaak der weduwen.

Komt dan, en laat ons t'zaamen rechten, zegt de HEERE: al waaren uwe zonden als scharlaken, zy zullen wit worden als sneeuw, al waaren zy rood als karmozyn, zy zullen worden als [witte] wol.

I KORINTHEN VI: 11.

En dit waart gy zommige, maar gy zyt afgewassen, maar gy zyt geheiligd, maar gy zyt gerechtvaardigd in den naam des Heeren Jezus, en door den geest onzes Gods

TITUS III: 4, 5.

Maar wanneer de goedertierenheid Gods onzes Zaligmaakers, en zyne liefde tot de menschen, verscheenen is,

Heeft hy ons zalig gemaakt, niet uit de werken der rechtvaardigheid, die wy gedaan hadden, maar naar zyne barmhertigheid, door het bad der wedergeboorte, en de vernieuwing des Heiligen Geests.

DE WOLBEREIDER.

De nacht verdwynt, Als 't dagje schynt.

De maat der liefde Gods is vol:
Een ziel, die 't kwaade wil verzaaken,
Zyn schuld, als purper of scharlaken,
Zal zyn als sneeuw en witte wol:
ô Mens! ô mens! wil u bekeeren
Op zulk een vriend'lyk woord des Heeren.

JOB VII: 6.

Myne dagen zyn lichter geweest dan een wevers-spoel, en zyn vergaan zonder verwachting.

JEZAIAS XXXVIII: 12.

Myn levenstyd is weggetoogen, en van my weggevoerd, gelyk eens herders hut: ik heb myn leven afgesneeden, gelyk een wever [zyn webbe]: Hy zal my afsnyden [als] van den drom, van den dag tot den nacht zult gy my ten einde gebragt hebben.

En Kap: LIX: 5, 6.

Zy broeden baziliskus eyeren uit, en zy weeven spinnewebben: die van hunne eyeren eet, moet sterven: en als het in stukken gedrukt word, berst 'er een adder uit.

Hunne webben deugen niet tot kleederen, en zy zullen zich zelven niet konnen dekken met hunne werken: hunne werken zyn werken der ongerechtigheid, en een maaksel des wrevels is in hunne handen.

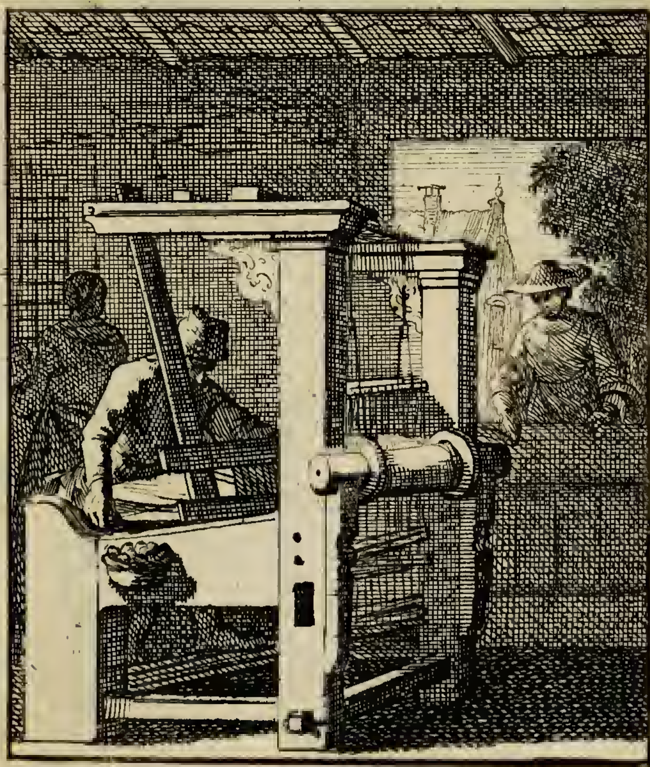
OPENBAARING XXII: 12.

En ziet, ik kom haastelyk: en myn loon is met my, om een iegelyk te vergelden, gelyk zyn werk zal zyn.

Gy

DE WEEVER.

Gy die wel op uw handwerk let,
Maak doch het ſtuk uws levens net.

Gelyk de weefſpoel door 't geſcheer,
Zo vluchtig zyn de levens dagen,
En komen eeuwiglyk niet weêr:
Dat elk zich dan voorzichtig draage:
Is 't leefſtuk recht of ſlecht gedaan,
Daar zal goed of kwaad loon op ſtaan

GE-

GENESIS III: 21.

En de HEERE God maakte Adam en zyn wyf rokken van vellen, en toogze hen aan

MATTHEUS III: 4.

En dezelve Joannes had zyne kleeding van kemelshair, en eenen lederen gordel om zyne lendenen: en zyn voedſel was ſprinkhaanen en wilden honig.

En Kap: VI: 28, 29.

En wat zyt gy bezorgd voor de kleeding? Aanmerkt de lelien des velds, hoe zy waſſen; zy arbeiden niet, noch ſpinnen niet.

En ik zeg u, dat ook Salomon in alle zyne heerlykheid niet is bekleed geweeſt, als een van deezen.

En Kap: XI: 8.

Maar wat zyt gy uitgegaan te zien? een mens met zachte kleederen bekleed? Ziet die zachte [kleederen] draagen zyn in der koningen huizen.

II KORINTHEN V: 4.

Want ook wy, die in deezen tabernakel zyn, zuchten bezwaart zynde: nademaal wy niet willen ontkleed, maar overkleed worden, op dat het ſterfelyke van het leven verſlonden werde

Hy

DE DROOGSCHEERDER.

Hy 's wys, die 't kleed bereid, Dat eeuwig niet verslyt.

De mens, die tyd en vlyt besteed,
Maakt van het beestenhair zyn kleed:
Zo kan hy 't al voor 't vlees bereiden;
Was 't dan niet al te slecht gedaan,
Dat de arme ziel, in 't overgaan,
Gants naakt en blood, van hier moest scheiden!

JE-

JEZAIAS LXIII: 2.

Waarom zyt gy rood aan uw gewaad? en uwe kleederen als eenes, die in de wynpers treed?

JOANNES XVII: 21.

Op dat zy alle een zyn, gelyk gy Vader in my, en ik in u, dat ook zy in ons een zyn: op dat de wereld geloove, dat gy my gezonden hebt.

HANDELINGEN XX: 28.

Zo hebt dan acht op u zelven, en op de geheele kudde, over welke u de Heilige Geest tot opzienders gesteld heeft, om Gods gemeente te weiden, welke hy verkreegen heeft door zyn eigen bloed.

EFEZEN II: 13.

Maar nu in Christus Jezus, gy die eertyds verre waart, zyt naby geworden door het bloed van Christus.

KOLOSSENSEN I: 13, 14.

Die ons getrokken heeft uit de macht der duisternis, en overgezet heeft in het koningryk van den Zoon zyner liefde:

In den welken wy de verlossing hebben door zyn bloed, [naamelyk] de vergeeving der zonden.

I PETRUS I: 18, 19.

Weetende dat gy niet door vergankelyke dingen, zilver of goud, verlost zyt uit uwe idele wandeling, die [u] van de vaderen overgeleverd [is]:

Maar door het dierbaar bloed van Christus, als eens onbestraffelyken en onblekten lams.

I JOANNES I: 7.

Maar indien wy in het licht wandelen, gelyk hy in 't licht is, zo hebben wy gemeenschap met elkanderen, en het bloed van Jezus Christus zynen Zoon reinigt ons van alle zonden.

Ge-

De Verwer.

Gemeenheid Geeft eenheid.

Rood bloed van Jezus, ſchoone kleur,
Trek onze zielen deur en deur,
Op dat wy 't eeuwig oog behaagen:
Gelyk des lakenverwers nat
Het bleeke wollenkleed doorvat,
Om, als herbooren, op te daagen.

PSALM XXVI: 11, 12.

Maar ik wandel in myne oprechtigheid; verlos my [dan], en zyt my genadig.

Myn voet ſtaat op een effen baan; ik zal den HEERE looven in de vergaderingen.

PSALM LXVI: 8, 9.

Looft, gy volkeren, onzen God: en laat hooren de ſtem zynes roems.

Die onze ziel in 't leven ſtelt: en niet toelaat dat onze voet wankele.

PSALM CXIX: 101.

Ik heb myne voeten geweerd van alle kwaade paden, op dat ik uw woord zoude onderhouden.

SPREUKEN XII: 28.

In 't pad der gerechtigheid is het leven; en [in] den weg [haares] voetpads is de dood niet.

LUKAS III: 16.

Zo antwoordde Joannes aan allen, zeggende, ik doop u wel met water; maar hy komt, die ſterker is dan ik, wien ik niet waardig ben den riem van zyne ſchoenen te ontbinden: deeze zal u doopen met den Heiligen Geeſt, en met vuur.

EFEZEN VI: 15.

En de voeten geſchoeid hebbende met de bereidheid van het Evangeli des vredes.

DE SCHOENMAAKER.

Zie op het middel niet, Maar daar het om geſchied.

De voet beſluit zich in de ſchoen,
Doch 't is niet om de ſchoen te doen;
Maar, om den weg daar meê te treeden:
De ziel woont wel in vlees en bloed,
Maar 't zy haar, als de ſchoen den voet,
Om meê te gaan naar 't land van vreden.

PSALM

PSALM XL: 12, 13, 14.

Gy, ô HEERE, zult uwe barmhertigheden van my niet onthouden: laat uwe weldaadigheid en uwe trouw my geduuriglyk behoeden.

Want kwaaden tot zonder getal toe hebben my omgeeven, myne ongerechtigheden hebben my aangegreepen, dat ik niet heb konnen zien; zy zyn menigvuldiger dan de hairen mynes hoofds, en myn hert heeft my verlaaten.

Het behaage u, HEERE, my te verlossen: HEERE, haast u tot myne hulp.

MATTHEUS X: 30.

En ook uwe hairen des hoofds zyn alle geteld.

JAKOBUS III: 16.

Want waar nyd en twistgierigheid is, aldaar is verwarring, en alle booze handel.

DE KAMMEMAAKER.

Kam uit de klis, Eer 't ſlimmer is.

Het hair des hoofds, verward by nacht,
Word 's morgens weêr te recht gebragt:
De mens is vol van gaauwe vonden;
Maar 't waare hoofdſtuk in het hert
Zit veeltyds jaar op jaar verwerd,
En blyft een broeineſt van de zonden.

MATTHEUS XIII: 13, 14, 15, 16, 17.

Daarom ſpreek ik tot hen door gelykeniſſen, om dat zy ziende niet zien, en hoorende niet hooren, noch ook verſtaan.

En in hen word de prophetie van Jezaias vervuld, die zegt: Met het gehoor zult gy hooren, en geenſins verſtaan: en ziende zult gy zien, en geenſins bemerken.

Want het hert deezes volks is dik geworden, en zy hebben met de ooren zwaarlyk gehoord, en hunne oogen hebben zy toegedaan; op dat zy niet te eeniger tyd met de oogen zouden zien, en met de ooren hooren, en met het hert verſtaan, en zich bekeeren, en ik hen geneeze.

Doch uwe oogen zyn zalig, om dat zy zien, en uwe ooren, om dat zy hooren.

Want voorwaar ik zeg u, dat veele Propheeten en rechtvaardigen hebben begeerd te zien de dingen die gy ziet, en hebben [ze] niet gezien; en te hooren die dingen die gy hoort, en hebben [ze] niet gehoord.

JOANNES IX: 39, 40, 41.

En Jezus zeide, ik ben tot een oordeel in deeze wereld gekomen, op dat de geene, die niet zien, zien mogen, en die zien, blind werden.

En dit hoorden [eenige] uit de Farizeen, die by hem waaren, en zeiden tot hem, zyn wy dan ook blind.

Jezus zeide tot hen, indien gy blind waart, zo zoud gy geen zonde hebben: maar nu zegt gy, wy zien, zo blyft dan uwe zonde.

DE BRILLEMAAKER.

Niet hier en gunt, Maar op een punt.

Het middel brengt de zaak hervoor,
Die anders het gezicht verloor:
Hield zo de geest het oog beslooten,
Door 't middel der vergank'lykheid,
Van alle wezens deezer tyd,
Dan zouw de eeuwigheid vergrooten.

MATTHEUS VII: 13, 14.

Gaat in door de enge poort: want wyd is de poort, en breed is de weg, die tot het verderf leid, en veele zyn 'er die door dezelven ingaan.

Want de poort is eng, en de weg is naauw, die tot het leven leid, en weinige zyn 'er, die denzelven vinden.

En Kap: XIX: 23, 24.

En Jezus zeide tot zyne difcipelen, voorwaar ik zeg u, dat een ryke zwaarlyk in 't koningryk der hemelen zal ingaan.

En wederom zeg ik u, het is lichter dat een kemel gaa door het oog van een naald, dan dat een ryke ingaa in Gods koningryk.

DE NAALDEMAAKER.

Hoe meêr bezet, Hoe eer belet.

Men heeft een hard en vreeslyk woord
Uit de allerzoetſte mond gehoord;
ô Naaldenoog, zo te overweegen!
Noch ſtaat het onbedacht gemoed
Naar aardſe rykdom, geld, en goed,
En noemt die hinderpaal een zegen.

MARKUS IX: 43, tot 48.

En indien uwe hand u ergert, houwze af: het is u beter verminkt tot het leven in te gaan, dan, de twee handen hebbende, heen te gaan in de hel, in dat onuitblusselyk vuur:

Daar hun worm niet sterft, en het vuur niet uitgeblust word.

En indien uwe voet u ergert, houw hem af; het is u beter kreupel tot het leven in te gaan, dan, de twee voeten hebbende, geworpen te worden in de hel, in dat onuitblusselyk vuur:

Daar hun worm niet sterft, en dat vuur niet uitgeblust word.

En indien uw oog u ergert, werpze uit: het is u beter maar een oog hebbende in Gods koningryk in te gaan, dan, twee oogen hebbende, in het helse vuur geworpen te worden:

Daar hun worm niet sterft, en het vuur niet uitgeblust word.

LUKAS XII: 4, 5.

En ik zeg u, myne vrienden, vreest u niet voor de geene die het lichaam dooden, en daarna niet meer konnen doen.

Maar ik zal u toonen wien gy vreezen zult: vreest dien, die, na dat hy gedood heeft, [ook] macht heeft in de hel te werpen: ja ik zeg u, vreest dien.

Een

DE SPELDEMAAKER.

Een wys besluit Ziet ver voor uit.

De mens vreest geensins voor de hel,
Op dat hy dat gevaar mogt myden;
Maar steekt hem een oneffen spel,
Dat mag zyn teêr gevoel niet lyden:
Of dit dan wyslyk is gedaan,
Dat laat ik voor een ider staan.

SPREUKEN VIII: 10.

Neemt myne tucht aan, en niet zilver; en weetenſchap, meer dan het uitgeleezen uitgegraaven goud.

En vers 19.

Myne vrucht is beter dan uitgegraaven goud, en dan dicht goud: en myn inkomen, dan uitgeleezen zilver.

En Kap: XVI: 16.

Hoe veel beter is 't, wysheid te bekomen, dan uitgegraaven goud! en uitneemender, verſtand te bekomen, dan zilver!

I PETRUS IV: 17, 18, 19.

Want het is de tyd, dat het oordeel beginne van Gods Huis: en indien het eerſt van ons [begint], welk zal het einde zyn der geener, die Gods Evangeli ongehoorzaam zyn?

En indien de rechtvaardige naauwelyks zalig word, waar zal de godlooze en zondaar verſchynen?

Zo dan ook die lyden naar Gods wil, dat zy hunne zielen [hem], als den getrouwen Schepper, beveelen met weldoen.

Deugd

DE GOUDDRAADTREKKER.

Deugd houd jeugd.

'tVergulde zilverdraad, getoogen
Door de enge poort van yzere oogen,
  Verlieſt zyn gouds gedaante niet:
De vroome gaat door naauwe wegen,
En houd zyn luiſter, eerſt verkreegen,
  Tot door den dood, en al 't verdriet.

LUKAS XII: 19,20,21.

En ik zal tot myne ziel zeggen, Ziel, gy hebt veele goederen, die opgelegd zyn voor veele jaaren, neem ruſt, eet, drink, zyt vrolyk.

Maar God zeide tot hem, gy dwaas, in deezen nacht zal men uwe ziel van u afeiſen: en het geen gy bereid hebt, wiens zal het zyn?

Alzo [is 't met dien], die zich zelven ſchatten vergadert, en niet ryk is in God.

I KORINTHEN XIII: 1.

Alwaar 't dat ik de taalen der menſen en der engelen ſprak, en de liefde niet had, zo waar ik een klinkend metaal, of luidende ſchel geworden.

JAKOBUS I: 10, 11.

En de ryke in zyne vernedering: want hy zal als een bloem des gras voorby gaan.

Want de zon is opgegaan met de hitte, en heeft het gras dor gemaakt, en zyn bloem is afgevallen, en de ſchoone gedaante haares aanſchyns is vergaan: alzo zal ook de ryke in zyne wegen verwelkeren.

I PETRUS I: 24, 25.

Want alle vlees is als gras, en alle heerlykheid des menſen is als een bloem des gras. Het gras is verdord, en zyne bloem is afgevallen:

Maar het woord des Heeren blyft in der eeuwigheid: en dit is het woord dat onder u verkondigd is.

Alle

DE GEELGIETER.

Alle ſchyn Is geen zyn.

Al heeft de geelglans gouds gelyken,
Zo moet hy in de proef bezwyken:
   Al blinkt het heil des werelds groots,
En word voor waar geluk bezeten;
Het is geen goud, doch zo geheeten,
   Maar koper, in de proef des doods.

II TIMOTHEUS II: 20, 21.

Doch in een groot huis zyn niet alleen goudene en zilvere vaten, maar ook houten en aarden [vaten]: en zommige ter eere, maar zommige ter oneere.

Indien dan iemant zich zelven van deeze reinigt, die zal een vat zyn ter eere, geheiligd en bekwaam tot het gebruik des Heeren, tot alle goed werk toebereid.

Zoekt

DE TINNEGIETER.

Zoekt in u zelfs den ſchat, Van 't allerſchoonſte vat.

Den aardſen berg van vlees en bloed,
Heeft ſchoonen glans in zyn gemoed,
Indien de mens daar naar wouw mynen;
Gelyk hy anders is gezind,
En blinkende metaalen vind,
Die uit den nacht in 't licht verſchynen.

LEVITIKUS XIX: 36.

Gy zult een rechte waage hebben, rechte weegſteenen, een rechte epha, en een rechte hin: ik ben de HEERE uwe God, die u uyt Egyptenland heb uitgevoerd.

SPREUKEN IV: 26.

Weegt den gang uwes voets, en laat alle uwe wegen wel beveſtigd zyn.

En Kap: V: 21, 22.

Want eens iegelyks wegen zyn voor de oogen des HEEREN: en hy weegt alle zyne gangen.

Den godloozen zullen zyne ongerechtigheden vangen; en met de banden zyner zonde zal hy vaſt gehouden worden.

En Kap: XI: 1.

Een bedriegelyke weegſchaal is den HEERE een grouwel: maar een volkomen weegſteen is zyn welgevallen.

En Kap: XXI: 2, 3.

Alle weg des menſen is recht in zyne oogen: maar de HEERE weegt de herten.

Gerechtigheid en recht doen, is by den HEERE uitgeleezener dan offer.

MICHA VI: 11.

Zouw ik rein zyn met een godlooze weegſchaal? en met een zak van bedriegelyke weegſteenen?

Houd

DE BALANSEMAAKER.

Houd goed gewigt Voor 't naauw gezicht.

ô Evenaar van ons Gemoed,
Hoe noodig is 't ons te overweegen
Een tyd'lyk en een eeuwig goed,
Waar ons het meeſt aan legt gelegen.
Zo 't eeuwig deel niet overſlaat,
Dan is de ſchaal vervalſt en kwaad.

SPREU-

SPREUKEN III: 29.

Smeed geen kwaad tegen uwen naaſten, aangezien hy met vertrouwen by u woont.

En Kap: VI: 14.

In zyn hert zyn verkeerdheden, hy ſmeed t'aller tyd kwaad; hy werpt twiſten in.

En Vers 18.

Een hert dat ondeugdzaame gedachten ſmeed: voeten die zich haaſten om tot kwaad te loopen.

En Kap: XII: 20.

Bedrog is in het hert der geener, die kwaad ſmeeden: maar de geene, die vrede raaden, hebben blydſchap.

JEZAIAS LIV: 16.

Zie ik heb den ſmit geſchapen, die de koolen in 't vuur opblaaſt, en die 't inſtrument voortbrengt tot zyn werk.

EZECHIEL XXI: 31.

En ik zal over u myne gramſchap uitgieten; ik zal tegen u door het vuur myner verbolgentheid blaazen: en ik zal u overgeeven in de hand van brandende menſen, ſmeeders des verderfs.

HEBREEN III: 7, 8.

Daarom gelyk de Heilige Geeſt zegt, Heden indien gy zyne ſtem hoort,

Zo verhard uwe herten niet, gelyk [het geſchied is] in de verbittering, ten dage der verzoeking in de woeſtyn.

Be-

DE SMIT.

Besteed uw vlyt Ter rechter tyd.

Het yzer, gants doorgloeid met vuur,
Is nu bewerkzaam van natuur;
Dan is het tyd van fatsoeneeren:
ô Mens, bewerk zo uw gemoed,
Ter goeder tyd van 's levens gloed,
Dat u geen naberouw turbeere.

II KORINTHEN IV: 8,9,10,11.

[Als] die in alles verdrukt worden, doch niet benaauwd: twyfelmoedig, doch niet mismoedig:

Vervolgd, doch niet [daar] in verlaaten: nedergeworpen, doch niet verdorven:

Altyd de dooding van den Heere Jezus in het lichaam omdraagende, om dat ook het leven van Jezus in ons lichaam zouw geopenbaard worden.

Want wy, die leeven, worden altyd in den dood overgegeeven om Jezus wil: op dat ook het leven van Jezus in ons ſterflyk vlees zouw geopenbaard worden.

En Kap: VIII: 2.

Dat in veele beproeving der verdrukking de overvloed hunner blydſchap, en hun zeer diepe armoede overvloedig geweeſt is tot den rykdom hunner goeddaadigheid.

JAKOBUS I: 12.

Zalig is de man die verzoeking verdraagt; want als hy beproefd zal geweeſt zyn, zo zal hy de kroon des levens ontfangen, welke de Heere belooft heeft den geenen die hem liefhebben.

DE KOPERSLAAGER.

Als 't zal bereid zyn, Zal 't eind der ſtryd zyn.

Daar zyn veel ſlagen toe van doen,
Eer 't werkſtuk komt tot zyn fatſoen:
Zo treft een hamer op de vroomen,
Van wederwaardigheid, op dat
Het eeuwig mens'lyk zielenvat
Tot een bekwaamen ſtand mogt komen.

PSALM XXVII: 1.

De HEERE is myn licht, en myn heil, voor wien zouw ik vreezen? de HEERE is myn levenskracht, voor wien zouw ik vervaard zyn?

PSALM CXIX: 105.

Uw woord is een lamp voor mynen voet, en een licht voor myn pad.

JOANNES I: 9.

[Dit] was het waarachtige licht, 't welk verlicht een iegelyk mens, komende in de wereld.

En Kap: VIII: 12.

Jezus dan ſprak wederom tot henlieden, zeggende, ik ben het licht der wereld: die my volgt, zal in de duiſternis niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben.

I JOANNES I: 5,6,7.

En dit is de verkondiging, die wy van hem gehoord hebben, en wy u verkondigen, dat God een licht is, en gants geen duiſternis in hem is.

Indien wy zeggen, dat wy gemeenſchap met hem hebben, en wy in de duiſternis wandelen, zo liegen wy, en doen de waarheid niet.

Maar indien wy in het licht wandelen, gelyk hy in 't licht is, zo hebben wy gemeenſchap met elkanderen, en het bloed van Jezus Chriſtus zynen Zoon reinigt ons van alle zonden.

Wilt

DE LANTAARNMAAKER.

Wilt gy niet dwaalen, Volg Jezus ſtraalen.

Het woord des Heeren licht ons voor,
Als een lantaaren voor de voeten,
In 's werelds nacht, op 't duiſter ſpoor,
Daar 't leven ſtaat gevaar te ontmoeten;
Men houw zich by die leidſtar dicht,
Tot hy ons brengt in 't eeuwig licht.

SPREUKEN I: 29, 30, 31, 32, 33.

Daarom dat zy de wetenschap gehaat hebben, en de vreeze des HEEREN niet hebben verkooren;

Zy hebben in mynen raad niet bewilligd: alle myne bestraffing hebben zy versmaad:

Zo zullen zy eeten van de vrucht hunnes wegs, en zich verzaadigen met hunne raadslagen.

Want de afkeering der slechten zal ze dooden, en de voorspoed der zotten zal ze verderven.

Maar die naar my hoort, zal zeker woonen; en hy zal gerust zyn van de vreeze des kwaads.

GALATEN V: 13, 14, 15.

Want gy zyt tot vryheid geroepen, Broeders: alleenlyk [gebruikt] de vryheid niet tot een oorzaak voor het vlees: maar dient elkanderen door de liefde.

Want de geheele wet word in een woord vervuld, [naamelyk] in dit, gy zult uwen naasten liefhebben, gelyk u zelven.

Maar indien gy elkanderen byt en vereet, ziet toe dat gy van elkanderen niet verteert word.

FILIPPENSEN III: 3.

Want wy zyn de besnyding, wy die God in den geest dienen, en in Christus Jezus roemen, en niet in het vlees betrouwen.

KOLOSSENSEN II: 11.

In welken gy ook besneeden zyt met een besnydenis die zonder handen geschied, in de uittrekking van het lichaam der zonden des vlees, door de besnydenis van Christus.

I PETRUS II: 16.

Als vrye, en niet de vryheid hebbende als een deksel der boosheid, maar als dienstknechten Gods.

Daar

DE MESSEMAAKER.

Daar lachen zy, Woont weenen by.

Het mes, in een verkeerde hand,
Maakt een gevaarelyken ſtand,
Dies word het kind dat ſpel ontnoomen:
Zo is het geen, wat gaat naar wens,
In 's werelds welzyn, voor den mens,
Om tot groot ongeluk te komen.

MATTHEUS V: 38, 39.

Gy hebt gehoord dat gezegd is, Oog om oog, en tand om tand.

Maar ik zeg u, dat gy den boozen niet wederſtaat: maar zo wie u op de rechter wang ſlaat, keert hem ook de andere toe.

En vers 43, 44, 45.

Gy hebt gehoord dat 'er gezegd is, Gy zult uwen naaſten lief hebben, en uwen vyand zult gy haaten.

Maar ik zeg u, hebt uwe vyanden lief, zegentze die u vervloeken, doet wel den geenen die u haaten, en bid voor de geene die u geweld doen, en die u vervolgen.

Op dat gy moogt kinderen zyn uwes Vaders die in de Hemelen is. Want hy doet zyne zon opgaan over boozen en goeden, en regent over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.

HEBREEN IV: 12.

Want Gods woord is leevendig en krachtig, en ſcherpſnydender dan eenig tweeſnydend zwaard, en gaat door tot de verdeeling der ziele en des geeſts, en der t'zaamenvoegſelen, en des mergs, en is een oordeeler van de gedachten en de overleggingen des herten.

DE ZWAARDVEEGER.

Een ſchaapje, dat nooit bloed vergoot,
En draagt geen wolfsklaauw aan zyn poot.

Die 't lam wil volgen op zyn treeden,
Komt in dees kraam geen geld beſteeden,
  Want zyne vyand vreeſt geen kling:
En and'ren, die zich vyand toonen,
Moet hy met lydzaamheid beloonen,
  Zo als de Meeſter voor hem ging.

MATTHEUS V: 5.

Zalig [zyn] de zachtmoedige: want zy zullen het aardryk beërven.

En vers 9.

Zalig [zyn] de vreedzaame: want zy zullen Gods kinderen genoemd worden.

ROMEINEN VI: 13.

Noch ſtelt uwe leden niet der zonde tot wapenen der ongerechtigheid: maar ſtelt u zelven Gode, als uit den dooden levendig [geworden] zynde, en [ſtelt] uwe leden Gode tot wapenen der gerechtigheid.

KOLOSSENSEN III: 12, 13, 14, 15.

Zo doet dan aan, als uitverkoorene Gods, heilige, en beminde, de innerlyke beweegingen der barmhertigheid, goedertierenheid, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, langmoedigheid.

Verdraagende elkanderen, en vergeevende de een den anderen, zo iemant tegen iemant [eenige] klagten heeft: gelykerwys als Chriſtus u vergeeven heeft, [doet] ook gy alzo.

En boven dit alles [doet aan] de liefde, dewelke is de band der volmaaktheid.

En de vrede Gods heerſe in uwe herten, tot welken gy ook geroepen zyt in een lichaam: en weeſt dankbaar.

DE ROEREMAAKER.

Het deugdgeweer is goed, Voor 't kwaad dat u ontmoet.

Of iemant noch zo zeker ſchiet,
Hy raakt den rechten vyand niet:
Maar zuchten, die van 't herte dringen,
Gedreeven door godvruchtigheid,
Zyn rechte wapens in den ſtryd,
Om helſe vyandſchap te dwingen.

JOB

JOB XXXVII: 10.

Door [zyn] geblaas geeft God de vorst; zo dat de breede wateren verstyfd worden.

PSALM CXLVII: 17.

Hy werpt zyn ys heenen als stukken: wie zouw bestaan voor zyne koude?

SPREUKEN IX: 18.

Maar hy weet niet, dat aldaar dooden zyn, hunne genoode zyn in de diepten der hellen.

En Kap: XI: 27.

Wie het goede vroeg nazoekt, zoekt welgevalligheid: maar wie het kwaade natracht, dien zal 't overkomen.

En Kap: XXVII: 12.

De kloekzinnige ziet het kwaad, [en] verbergt zich: de slechte gaan heenen door, [en] worden gestraft.

PREDIKER XI: 9, 10.

Verblyd u, ô jongeling, in uwe jeugd, en laat uw herte u vermaken in de dagen uwer jongelingschap, en wandelt in de wegen uwes herten, en in de aanschouwing uwer oogen: maar weet dat God, om alle deeze dingen, u zal doen komen voor 't gerichte.

Zo doet dan de toornigheid wyken van uw herte, en doet het kwaade weg van uw vlees, want de jeugd en de jongheid is idelheid.

Om

DE SCHAATSEMAAKER.

Om ligt behaagen, Een wigtig waagen.

De idelheid, om vreugd te raapen,
  Wyl 's werelds hert naar uitvlucht dorſt,
  Begeeft zich op de waterkorſt,
En laat de dood van onder gaapen:
  Zo ſpeelt de mens op 't aardſe wel,
  Als over 't gaapen van de hel.

EZE-

EZECHIEL XXVII: 3, tot 8.

En zegt tot Tyrus, die daar woont aan de ingangen der zee, handelende met de volkeren in veele eilanden: Zo zegt de Heere HEERE; ô Tyrus, gy zegt, ik ben volmaakt in ſchoonheid.

Uwe landpaalen zyn in't herte der zeen: uwe bouwers hebben uwe ſchoonheid volkomen gemaakt.

Zy hebben alle uwe denningen [uit] dennenboomen van Senir gebouwd: zy hebben cederen van den Libanon gehaald, om maſten voor u te maaken.

Zy hebben uwe riemen [uit] eiken van Bazan gemaakt: uwe berderen hebben zy gemaakt [van] welbetreeden elpenbeen, uit de eilanden der Chittiten.

Fyn linnen met ſtikſel uit Egipte was uw uitbreidſel, dat het u tot een zeil waar: hemelsblaauw en purper, uit de eilanden van Eliza, was uw dekſel.

De inwoonders van Sidon en Arvad waaren uwe roejers: uwe wyzen, ô Tyrus, [die] in u waaren, die waaren uwe ſchippers.

En vers 26.

Die u roejen, hebben u in groote wateren gevoerd: de ooſte wind heeft u verbroken in 't herte van de zeen.

MATTHEUS X: 39.

Die zyne ziel vind, zal [de] zelve verliezen: en die zyne ziel zal verlooren hebben om mynent wil, zal dezelve vinden.

LUKAS XVIII: 29, 30.

En hy zeide tot hen, Voorwaar zeg ik ulieden, dat'er niemant is, die verlaaten heeft huis, of ouders, of broeders, of wyf, of kinderen, om Gods Koningryk,

Die niet zal veelvoudig weder ontfangen in deezen tyd, en in de toekomende eeuw het eeuwige leven.

DE BOOMMAAKER.

Dryft vloed u neer, Stelt u te weer.

De man die werkzaam is met boomen,
Die maakt vaſt gang op gang naar 't weſt,
En tracht daar door in 't ooſt te komen:
Zo doet een ziel, die ſtaat na 't beſt;
Die keert van weelden en vermaaken,
Om zoo aan weeldens bron te raaken.

EZECHIEL XXVII: 25.

De ſchepen van Tharzis zongen van u, [van] wegen den onderlingen koophandel met u: en gy waart vervuld, en zeer verheerlykt in 't herte der zeen.

En vers 27, 28.

Uw goed, en uwe merktwaaren, uwe onderlinge koophandel, uwe zeelieden, en uwe ſchippers: die uwe breuken verbeteren, en die onderlingen handel met u dryven, en alle uwe krygslieden, die in u zyn, zelf met de gantſe gemeente die in 't midden van u is, zullen vallen in 't herte van de zeen, ten dage uwes vals.

Van 't geluid des geſchreeuws uwer ſchippers, zullen de voorſteden beeven.

ROMEINEN XIII: 12.

De nacht is voorby gegaan, en de dag is naby gekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duiſternis, en aandoen de wapenen des lichts.

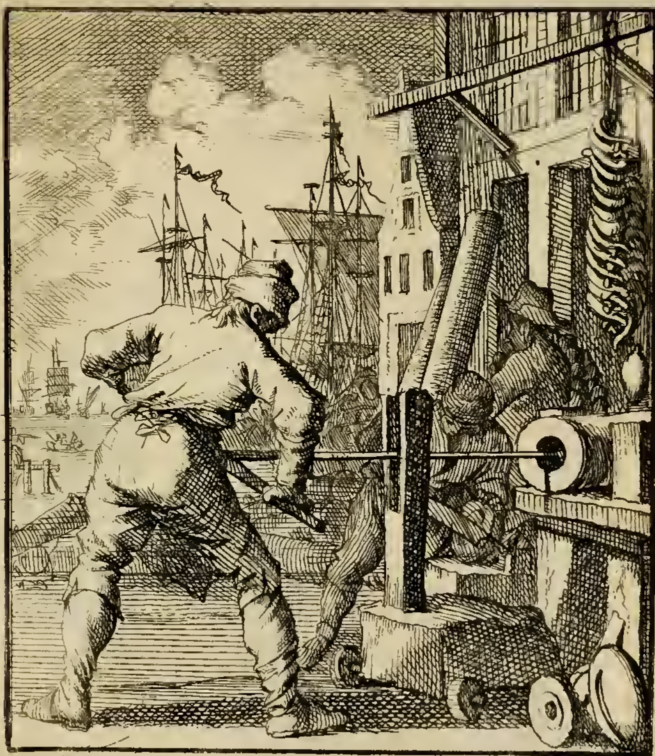
JAKOBUS I: 21.

Daarom, afgelegt hebbende alle vuiligheid en overvloed van boosheid, ontfangt met zachtmoedigheid het woord dat in [u] geplant word, 't welk uwe zielen kan zalig maaken.

Die

DE POMPEMAAKER.

Die niet te grond wil gaan,
Dient hand aan 't werk te ſlaan.

Gelyk de pomp weêr overgeeſt,
'tGeen 't ſchip door 't lek gekreegen heeft,
Zo moet de mens, in 't ſchip van 't leven,
Op 's werelds zee, naar God geſtrekt,
De idelheid, die in hem lekt,
Geduurig aan weêr overgeeven.

EZECHIEL XXVII: 34.

Ter tyd, dat gy uit de zeen verbroken zyt in de diepte der wateren; zyn uwe onderlinge koophandel, en uwe gantſe gemeente in 't midden van u gevallen.

JAKOBUS III: 4, 5.

Ziet ook de ſchepen, hoewelze zo groot zyn, en van harde winden gedreeven, zy worden omgewend van een zeer klein roer, waar heen ook de begeerte des ſtierders wil:

Alzo ook de tong is een klein lid, en roemt [nochtans] groote dingen.

OPENBAARING XVIII: 17, 18, 19.

En alle ſtierlieden, en al het volk op de ſchepen, en bootsgezellen, en alle die ter zee handelen, ſtonden van verre:

En riepen, ziende den rook van hunnen brand, [en] zeggende, wat [ſtad] was deeze groote ſtad gelyk?

En zy wierpen ſtof op hunne hoofden, en riepen, weenende, en rouw bedryvende: zeggende, Wee, wee, de groote ſtad, in dewelke alle, die ſchepen in de zee hadden, van hunne koſtelykheid ryk geworden zyn, want zy is in een uur verwoeſt geworden.

DE SCHEEPSTIMMERMAN.

Myd zand en klip Met 's levens ſchip.

De vlyt ontziet geen lyfsgevaaren
In 't houte hol, op wilde baaren,
Daar de afgrond naar het leven gaapt:
Maar zegt men van het eeuwig leven,
En hoe men daar naar toe moeſt ſtreeven,
't Is of de vlyt des menſen ſlaapt.

I KORINTHEN I: 18, tot 25.

Want het woord des kruiſes is wel den geenen die verlooren gaan dwaasheid: maar ons die behouden worden is het een kracht Gods.

Want daar is geſchreeven, Ik zal de wysheid der wyzen doen vergaan, en het verſtand der verſtandigen zal ik te niete maaken.

Waar is de wyze? waar is de Schriftgeleerde? waar is de onderzoeker deezer eeuw? heeft God de wysheid deezer wereld niet dwaas gemaakt?

Want nademaal in de wysheid Gods de wereld God niet heeft gekend door de wysheid, zo heeft het God behaagt door de dwaasheid der prediking zalig te maaken die gelooven:

Overmits de Jooden een teken begeeren, en de Grieken wysheid zoeken:

Doch wy prediken Chriſtus den gekruiſigden, den Jooden wel een ergernis, en den Grieken een dwaasheid:

Maar hen die geroepen zyn, beide Jooden en Grieken, [prediken wy] Chriſtus de kracht Gods, en de wysheid Gods.

Want het dwaaze Gods is wyzer dan de menſen: en het zwakke Gods is ſterker dan de menſen.

En Kap: II: 14.

Maar de natuurlyke mens begrypt niet de dingen van Gods Geeſt. Want zy zyn hem dwaasheid, en hy kanze niet verſtaan, om datze geeſtelyk onderſcheiden worden.

De

DE LYNDRAAJER.

De gang is ſlecht, Maar 't werk is recht.

Des vroomen mans verkeerden wandel,
In 't oog van hem, die 't niet verſtaat,
Bedryft nochtans een goeden handel,
Die in het onweer komt te baat;
Dan blyft het levensſchip behouwen
Aan zyn gevlochte kabeltouwen.

PSALM CIV: 3.

Die zyne opperzaalen zoldert in de wateren : die van de wolken zynen wagen maakt ; die op de vleugelen des winds wandelt.

PSALM CXXXV: 7.

Hy doet dampen opklimmen van het einde der aarde : hy maakt de blikſemen met den regen : hy brengt de wind uit zyne ſchatkameren voort.

EZECHIEL XXXVI: 27.

En ik zal mynen geeſt geeven in het binnenſte van u : en ik zal maaken dat gy in myne inzettingen zult wandelen, en myne rechten zult bewaaren en doen.

LUKAS XI: 13.

Indien dan gy, die boos zyt, weet uwe kinderen goede gaaven te geeven, hoe veel te meer zal de hemelſe Vader den Heiligen Geeſt geeven den geenen die hem bidden?

GALATEN V: 16.

En ik zeg, wandelt door den geeſt, en volbreng de begeerlykheid van het vlees niet.

DE ZEILEMAAKER.

De vlugge wind, Vat daar hy 't vind.

Het zeil aan ree en maſt geſpannen,
Gaat over zee met ſchip en mannen:
ô Mens, ſpan uit, ſpan uit het zeil,
Van hert'lyk willen en begeeren,
Zo voert de Heil'ge Geeſt des Heeren
U naar de goudkuſt aller heil.

LUKAS V: 37, 38, 39.

En niemant doet nieuwen wyn in oude [leder] zakken: anders zo zal de nieuwe wyn de [leder] zakken doen berſten, en de [wyn] zal uitgeſtort worden, en de [leder] zakken zullen verderven.

Maar nieuwen wyn moet men in nieuwe [leder] zakken doen, en zy worden beide te zaamen behouden.

En niemant die ouden drinkt, begeert terſtont nieuwen: want hy zegt, De oude is beter.

JOANNES XIV: 21.

Die myne geboden heeft, en dezelve bewaart, die is 't die my lief heeft: en die my lief heeft zal van mynen Vader geliefd worden: en ik zal hem liefhebben, en ik zal my zelven aan hem openbaaren.

En vers 23.

Jezus antwoordde en zeide tot hem, Zo iemant my lief heeft, die zal myn woord bewaaren: en myn Vader zal hem lief hebben, en wy zullen tot hem komen, en zullen wooning by hem maaken.

OPENBAARING III: 11.

Zie, ik kom haaſtelyk: houd dat gy hebt, op dat niemant uwe kroon neeme.

DE KUIPER.

Zo 't niet en fluit, Het lekt 'er uit.

De banden van aandachtig leven,
En 't heilig woord van God gegeeven,
Die moeten 't edel zielennat,
In 't mens'lyk herte dicht besluiten,
Of anders droop 'er 't wyntje buiten,
En liet den mens een ledig vat.

MATTHEUS XXV: 1, tot 12.

Alsdan zal het koningryk der hemelen gelyk zyn tien maagden, welke hunne lampen namen, en gingen uit, den Bruidegom te gemoet.

En vyf van hun waaren wyze, en vyf waaren dwaaze.

Die dwaas [waaren] hunne lampen neemende, namen geen oli met zich.

Maar de wyze namen oli in hunne vaten met hunne lampen.

Als nu de Bruidegom vertoefde, wierden zy alle fluimerig, en vielen in flaap.

En te middernacht gefchiedde een geroep, Ziet, de Bruidegom komt, gaat uit hem te gemoet.

Toen ftonden al die maagden op, en bereidden hunne lampen.

En de dwaazen zeiden tot de wyzen, Geeft ons van uwe olie, want onze lampen gaan uit.

Doch de wyzen antwoordden, zeggende, [Geenfins,] op dat 'er miffchien voor ons en voor u niet genoeg zy: maar gaat liever tot de verkoopers, en koopt voor u zelven.

Als zy nu heen gingen om te koopen, kwam de Bruidegom, en die gereed [waaren] gingen met hem in tot de Bruiloft, en de deur wierd geflooten.

Daarna kwamen ook de andere maagden, zeggende, Heere, Heere, doe ons open.

En hy antwoordende zeide, Voorwaar zeg ik u, ik ken u niet.

Perft

DE OLISLAAGER.

Perſt oli van 't gemoed, Die 't licht der vroomheid voed.

De olyfboom van het eeuwig leven,
  Heeft in den doodelyken druk
Een ſchoonen oli uitgegeeven,
  Den lamp der zielen tot geluk;
Op dat zyn vuur dien balſem drinke,
En eeuwig voor Gods aanſchyn blinke.

Lu-

LUKAS XI: 33, 34, 35, 36.

En niemant die een kaars ontsteekt, zet [die] in 't verborgen, noch onder een koornmaat: maar op een kandelaar, op dat de geene, die inkomen, het licht zien mogen.

De kaars des lichaams is het oog. Wanneer dan uw oog eenvoudig is, zo is ook uw geheele lichaam verlicht: maar zo zy boos is, zo is ook uw [geheele] lichaam duister.

Ziet dan toe, dat niet het licht, 't welk in u is, duisternis zy.

Indien dan uw lichaam geheel verlicht is, niet hebbende eenig deel dat duister is, zo zal 't geheel verlicht zyn, gelyk wanneer de kaars met het schynsel u verlicht.

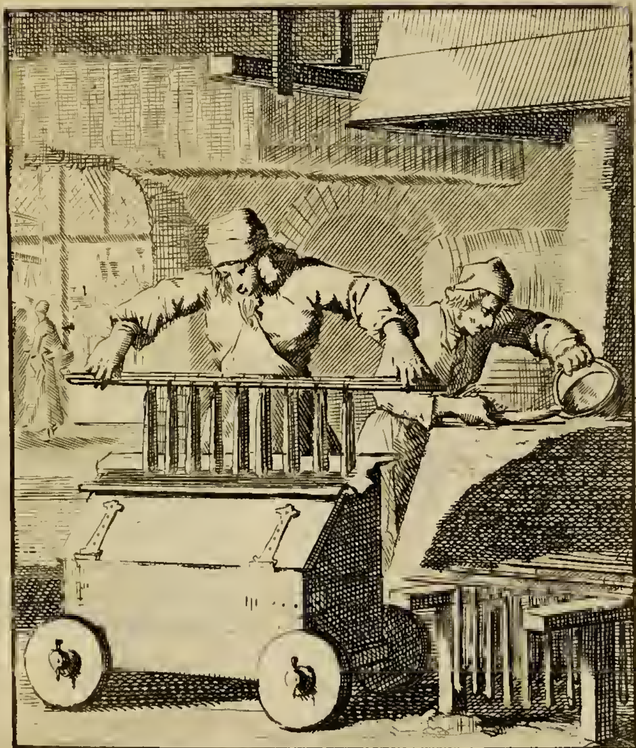
En Kap: XII: 35, 36.

Laat uwe lendenen omgord zyn, en de kaarsen brandende.

En zyt gy de mensen gelyk, die op hunnen Heer wachten, wanneer hy wederkomen zal van de bruiloft, op dat, als hy komt en klopt, zy hem terstont mogen open doen.

DE KAARSEMAAKER.

Verlieſt het minſt, Om groote winſt.

Terwyl het vuur de kaars verteert,
Zo word het huis met licht vereerd;
Dat was het doelwit in het maaken:
ô Aardſe mens van vlees en bloed,
God wil het licht uit uw gemoed,
Door 's lichaams ſterven en verzaaken.

SPREU-

SPREUKEN VII: 22.

Hy ging haar ſtraks achter naar, gelyk een os ter ſlachting gaat; en gelyk een dwaas tot de tuchting der boejen.

II PETRUS II: 12, 13, 14.

Maar deeze, als onredelyke dieren, die de natuur volgen, en voortgebragt zyn om gevangen en gedood te worden, dewyl zy laſteren het geen zy niet verſtaan, zullen in hunne verdorvenheid verdorven worden:

En zullen verkrygen den loon der ongerechtigheid, als die de dagelykſe weelde [hun] vermaak achten, zynde vlekken en ſmetten, en zyn weeldrig in hunne bedriegeryen, als zy in de maaltyden met u zyn:

Hebbende de oogen vol overſpel, en die niet ophouden van zondigen: verlokkende de onvaſte zielen, hebbende het hert geoefend in gierigheid, kinderen der vervloeking.

JUDAS vers 10, 11.

Maar deeze, 't geen zy niet weeten, dat laſteren zy: en 't geen zy natuurlyk, als de onredelyke dieren, weeten, in 't zelve verderven zy zich.

Wee hen, want zy zyn den weg van Kain ingegaan, en door de verleiding van Balaams loon zyn zy heenen geſtort, en zyn door de tegenſpreeking van Core vergaan.

On-

DE VLEESHOUWER.

Onbedacht Slaat geen acht.

Het beeſt treed in zyn makkers bloed,
En weet van ſchrikken noch van myden;
Gelyk het onbedacht gemoed,
Al ſterft zyn naaſten aan zyn zyde,
En dat het ziet een kwaade vrucht,
Noch geeft het zich niet op de vlucht.

AMOS

AMOS VI: 6, 7.

Die wyn uit ſchaalen drinken, en zich zalven met de voortreffelykſte oli: maar bekommeren zich niet over de verbreeking van Jozeph.

Daarom zullen zy nu gevangelyk heen gaan onder de voorſte die in gevangenis gaan: en het banket der geener, die weeldig zyn, zal wegwyken.

MATTHEUS XXII: 2, 3, 4, 5.

Het koningryk der hemelen is gelyk een zeker koning, die zynen zoon een bruiloft bereid had.

En zond zyne dienſtknechten uit, om de genooden ter bruiloft te roepen, en zy wilden niet komen.

Wederom zond hy andere dienſtknechten uit, zeggende, Zegt den genooden, Ziet ik heb myn middagmaal bereid, myne oſſen, en de gemeſte [beeſten] zyn geſlacht, en alle dingen zyn gereet, komt tot de bruiloft.

Maar zy [zulks] niet achtende, zyn heenen gegaan, deeze tot zynen akker, geene tot zyne koopmanſchap.

OPENBAARING XVIII: 23.

En het licht der kaarſe zal in u niet meer ſchynen: en de ſtem eens Bruidegoms en eener Bruid zal in u niet meer gehoord worden: want uwe kooplieden waaren de grooten der aarde, want door uwe tovery zyn alle volkeren verleid geweeſt.

DE PASTEIBAKKER.

Heden mooi, Morgen hooi.

De bruiloftskoſt word vaſt bereid,
Tot voedſel van de idelheid
Doch morgen is de vreugd verdweenen:
Maar had gy ooren aan 't gemoed,
Men weet een feeſt van eeuwig goed,
Daar nood de liefde Gods ons heenen.

SPREUKEN XVI: 24.

Lieflyke redenen zyn een honigraat; zoet voor de ziel, en medicyn voor het gebeente.

ROMEINEN V: 6.

Want Christus, als wy noch krachteloos waaren, is te zyner tyd voor de godloozen gestorven.

En Kap: XII: 14.

Zegentze die u vervolgen: zegent en vervloekt niet.

En Vers 21.

Word van het kwaad niet overwonnen, maar overwint het kwaad door het goed.

En Kap: XIII: 10.

De liefde doet den naasten geen kwaad. Zo is dan de liefde de vervulling der wet.

I PETRUS II: 21,22,23.

Want hier toe zyt gy geroepen, dewyl ook Christus voor ons geleeden heeft, ons een voorbeeld nalaatende, op dat gy zyne voetstappen zoud navolgen.

Die geen zonde gedaan heeft, noch daar is geen bedrog in zynen mond gevonden.

Die, als hy gescholden wierd, niet weder schold, en als hy leed, niet dreigde; maar gaf het over aan dien, die rechtvaardig oordeelt.

In

DE SUIKERBAKKER.

In Chriſtus bloed Lag god'lyk zoet.

Die 't wrange zuur wil overwinnen,
Moet met ſterkwater niet beginnen,
  Maar ſuiker is het rechte zwaard:
ô God! hoe hebt gy 't zuure leven
Uw hoogſte zoetheid ingegeeven,
  En zo den grooten val herbaard.

 PSALM

PSALM CIII: 2,3,4,5.

Loof den HEERE myne ziel, en vergeet geene van zyne weldaaden.

Die alle uwe ongerechtigheid vergeeft, die alle uwe krankheden geneeft.

Die uw leven verloft van't verderf: die u kroont met goedertierenheid en barmhertigheden.

Die uwen mond verzadigt met het goede: uwe jeugd vernieuwt als eenes arends.

ROMEINEN V: 8,9.

Maar God beveftigt zyne liefde tegen ons, dat Chriftus voor ons geftorven is, als wy noch zondaars waaren.

Veel meer dan, zynde nu gerechtvaardigd door zyn bloed, zullen wy door hem behouden worden van den toorn.

En Kap: XV: 4.

Want al wat te vooren gefchreeven is, dat is tot onze leering te vooren gefchreeven: op dat wy door lydzaamheid en vertroofting der Schriften hoop hebben zouden.

I JOANNES II: 20.

Doch gy hebt de zalving van den Heiligen, en gy weet alle dingen.

De

DE APOTHEKER.

De drank van Christus bloed Is kost'lyk voor 't gemoed.

Gelyk het huis der artseny
Voor 's lichaams kwaal en krankheid zy,
Zo is, voor al die heil begeeren,
Terwyl hun 't leed der ziele kwelt,
Een winkel ryk'lyk toegesteld,
Die word genoemd het Woord des Heeren.

GENESIS II: 8.

Ook had de HEERE God een hof geplant in Eden, tegen 't oosten; en hy stelde aldaar den mens: dien hy geformeerd had.

MATTHEUS VII: 16, 17, 18, 19, 20.

Aan hunne vruchten zult gyze kennen. Leest men ook een druif van doornen, of vygen van distelen?

Alzo een ider goede boom, brengt goede vruchten voort, en een kwaade boom brengt kwaade vruchten voort.

Een goede boom kan geen kwaade vruchten voortbrengen; noch een kwaade boom goede vruchten voortbrengen.

Een ider boom, die geen goede vrucht voortbrengt, word uitgehouwen, en in't vuur geworpen.

Zo zult gy dan dezelve aan hunne vruchten kennen.

LUKAS XXIII: 43.

En Jezus zeide tot hem, Voorwaar zeg ik u, heden zult gy met my in 't paradys zyn.

OPENBAARING II: 7.

Die ooren heeft, die hoore wat de Geest tot de gemeenten zegt. Die overwint, ik zal hem geeven te eeten van den boom des levens, die in het midden van het paradys Gods is.

De

DE HOVENIER.

De rechte gaarde Is niet op aarde.

Het hof is van den mens bemind,
  Die daar zyn luſt en uitvlucht vind;
Doch in het fleurtje moet hy ſcheiden:
  Hy is dan welbedacht en wys,
  Die zaait en plant in 't paradys,
Daar 't leven eeuwig zal vermeiden.

JEZAIAS XLV: 22.

Wend u naar my toe, word behouden, alle gy einden der aarde: want ik ben God, en niemant meer.

JEREMIAS II: 27.

Want zy keeren my den nek toe, en niet het aangezicht; maar ten tyd hunnes kwaads zeggen zy, Staa op en verlos ons.

ZACHARIAS I: 3.

Daarom zeg tot hen, Alzo zegt de HEERE der heirſchaaren, Keert weder tot my, ſpreekt de HEERE der heirſchaaren, zo zal ik weder tot ulieden keeren, zegt de HEERE der heirſchaaren.

MALEACHI III: 7.

Van uwer vaderen dagen af zyt gy afgeweeken van myne inzettingen, en hebtze niet bewaard: keert weder tot my, en ik zal tot u wederkeeren, zegt de HEERE der heirſchaaren: maar gy zegt, waar in zullen wy wederkeeren?

JAKOBUS IV: 8.

Genaakt tot God, en hy zal tot u genaaken. Reinigt de handen, gy zondaars, en zuivert de herten, gy dubbelhertige.

De

DE MOLENAAR.

De hemel geeft, Wie vangt die heeft.

Staat iemants molen wel gedraaid,
Zyn wieken worden wel bewaaid,
En 't werk van nooddruft word bedreeven.
Wie deeld 'er aan genade mis,
Die toegekeerd van herten is,
Naar 't eeuwig onophoud'lyk geeven.

PSALM XLII: 2, 3.

Gelyk een hart ſchreeuwt naar de waterſtroomen; alzo ſchreeuwt myne ziel tot u, ô God.

Myne ziel dorſt naar God, naar den leevendigen God: wanneer zal ik ingaan, en voor Gods aangezicht verſchynen!

JOANNES IV: 13, 14.

Jezus antwoordde en zeide tot haar, een ider die van dit water drinkt, zal wederom dorſten:

Maar zo wie gedronken zal hebben van het water, dat ik hem geeven zal, dien zal in eeuwigheid niet dorſten; maar het water, dat ik hem zal geeven, zal in hem worden een fontein van water, ſpringende tot in het eeuwige leven.

En Kap: VII: 37.

En op den laatſten dag, [zynde] den grooten [dag] des feeſts, ſtond Jezus en riep, zeggende, Zo iemant dorſt, die kome tot my, en drinke.

De

DE BROUWER.

De laaving ſtaat gereed, Waar is het dorſten leed?

Als dorſt en drank elkaêr ontmoet,
Is 't bitter de oorſprong van het zoet:
ô Ziel! 't begeeren en het geeven,
Uw dorſt, en 's levens ſpringfontein,
Zal eeuwige verkwikking zyn;
Dien weelde luſt, zoek' zulk een leven.

MAT-

MATTHEUS XIII: 33.

Een andere gelykenis ſprak hy tot hen, [zeggende], Het koningryk der hemelen is gelyk een zuurdeegſem, welken een vrouw nam, en verbergde dien in drie maaten meels, tot dat het geheel gezuurd was.

En Kap: XXIV: 41.

Daar zullen twee [vrouwen] maalen in de molen, de eene zal aangenoomen, en de andere zal verlaaten worden.

LUKAS VI: 38.

Geeft, en u zal gegeeven worden: een goede, neêrgedrukte, en geſchudde, en overloopende maat zal men in uwen ſchoot geeven: want met dezelve maat, daar mede gylieden meet, zal ulieden weder gemeeten worden.

JOANNES VI: 57.

Gelykerwys my de leevende Vader gezonden heeft, en ik leef door den Vader, [alzo] die my eet, dezelve zal leeven door my.

DE GRUTTER.

Dat binnen zit Is 't rechte pit.

Het zaad, van 't buitendeel ontbloot:
Word eerſt te recht tot eetbaar brood:
Zo ſteekt de kern van 't mens'lyk leven
In de aardſe baſt van vlees en bloed,
Waar uit zy heerlyk word ontheven:
Als God een goede ſcheiding doet.

II KONINGEN VI: 15, 16, 17.

En de dienaar van de man Gods ſtond zeer vroeg op, en ging uit, en ziet, een heir omringde de ſtad met paarden, en wagenen: toen zeide zyn jongen tot hem; ach myn heer! wat zullen wy doen?

En hy zeide; Vrees niet; want die by ons zyn, zyn meer, dan die by hen zyn.

En Eliza bad, en zeide; HEERE, open doch zyne oogen, dat hy zie: en de HEERE opende de oogen van de jongen dat hy zag; en ziet, de berg was vol vuurige paarden, en wagenen rondom Eliza.

MATTHEUS VI: 24, 25.

Niemant kan twee heeren dienen, want of hy zal den eenen haaten, en den anderen liefhebben, of hy zal den eenen aanhangen, en den anderen verachten. Gy kont niet God dienen en den Mammon.

Daarom zeg ik u: Zyt niet bezorgd voor uw leven, wat gy eeten, en wat gy drinken zult: noch voor uw lichaam, waar mede gy u kleeden zult. Is het leven niet meer dan het voedſel, en het lichaam dan de kleeding?

DE WAGENMAAKER.

Zyt gy beluſt op zoet gemak,
Laad op den Heer uw laſtig pak.

De uitvinding van het wagenwiel
Kan zwaare laſten licht vervoeren:
Wat torſt en ſleept 'er menig ziel,
In 't ſtof van kommer en rumoeren,
Daar 's hemels wagen ſtaat gereed,
Om op te neemen al zyn leed!

PSALM

PSALM XX: 8.

Deeze [vermelden] van wagens, en die van paarden; maar wy zullen vermelden van den naam des HEEREN onzes Gods.

PREDIKER X: 7.

Ik heb knechten te paard gezien: en Vorſten, gaande, als knechten op de aarde.

JEZAIAS XXX: 15, 16.

Want alzo zegt de Heere HEERE, de heilige Iſraëls, Door wederkeering en ruſt zoud gylieden behouden worden; in ſtilheid en vertrouwen zouw uwe ſterkte zyn, doch gy hebt niet gewild.

En gy zegt, Neen; maar op paarden zullen wy vlieden, daarom zult gy vlieden: en op ſnelle [paarden] zullen wy ryden, daarom zullen uwe vervolgers [ook] ſnel zyn.

JAKOBUS III: 3.

Ziet, wy leggen den paarden toomen in de monden, op dat zy ons zouden gehoorzaamen, en wy leiden [daar mede] hun geheele lichaam om.

DE ZADELMAAKER.

Uw eigen dier Vereist bestier.

'T Geweldig, trots, en weelig paard
Word nochtans van den man bereeden,
Betoomd, bezadeld, en bedaard:
Zo moest de geest, door hooge reden,
Zyn wilde dier van vlees en bloed
Betemmen, om een eeuwig goed.

PSALM LI: 13.

Verwerp my niet van uw aangezicht: en neem uwen Heiligen Geeſt niet van my.

JEREMIAS VI: 29.

De blaasbalk is verbrand, het loot is van 't vuur verteerd: te vergeefs heeft [de ſmelter] zo vlytiglyk geſmolten, dewyl de booze niet afgetrokken zyn.

JOANNES III: 8.

De wind blaaſt waar heen hy wil, en gy hoort zyn geluit, maar gy weet niet van waar hy komt, en waar hy heen gaat: alzo is een iegelyk die uit den geeſt gebooren is.

ROMEINEN VIII: 14, 15.

Want zo veele als 'er door Gods Geeſt geleid worden, die zyn kinderen Gods.

Want gy hebt niet ontfangen den geeſt der dienſtbaarheid wederom tot vreeze: maar gy hebt ontfangen den geeſt der aanneeming tot kinderen, door welken wy roepen, Abba, Vader.

DE BLAASBALKMAAKER.

Haal, door uw zucht, Uit God uw lucht.

De lucht, ter blaasbalk uitgedreeven,
Geeft aan het vuur een luchtig leven:
ô Heil'ge lucht uit Gods natuur!
Die 't Pinksterfeest zo schoon bewaaide,
En vuur'ge tongen nederzaaide.
Blaas eeuwig in ons zielenvuur.

LUKAS XVI: 8.

En de Heere prees den onrechtvaardigen rentmeester, om dat hy voorzichtelyk gedaan had: want de kinderen deezer wereld zyn voorzichtiger, dan de kinderen des lichts in hun geslacht.

ROMEINEN II: 29.

Maar die is een Jood, die het in 't verborgen is, en de besnydenis des herten, in den geest, niet [in de] letter [is de besnydenis:] wiens lof niet is uit de menschen, maar uit God.

En Kap: XII: 1.

Ik bid u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, dat gy uwe lichaamen stelt tot een leevende, heilige, [en] God welbehaagelyke offerhande, [welke is] uwe redelyke godsdienst.

I THESSALONISENSEN IV: 3, 4, 5.

Want dit is Gods wil, uwe heiligmaaking: dat gy u onthoud van de hoerery:

Dat een iegelyk van u weete zyn vat te bezitten in heiligmaaking en eer:

Niet in [kwaade] beweeging der begeerlykheid, gelyk als de Heidenen, die God niet kennen.

De

DE DRAAJER.

De uitvindingen zyn veel, Doch min voor 't eeuwig deel.

De mens, met ſchranderheid begaafd,
Weet alle ding zyn eis te geeven;
En zelver blyft hy onbeſchaafd
In 't blok van 't onbehouwen leven:
'tWas loflyk, deed hy zyn gemoed,
Het geen dat hy zyn handwerk doet.

GENESIS VI: 21.

En de naam zyns broeders was Jubal: deeze was de vader van alle die harpen en orgelen handelen.

PSALM CXXXVII: 1, 2, 3, 4.

Aan de rivieren van Babel zaten wy, ook weenden wy, als wy gedachten aan Sion.

Wy hebben onze harpen gehangen aan de wilgen die daar in zyn.

Als aldaar die ons gevangen hielden, de woorden eenes lieds van ons begeerden: en zy, die ons overhoop geworpen hadden, vreugd: [zeggende,] Zingt ons [een] van de liederen Sions.

[Wy zeiden,] Hoe zouden wy een lied des HEEREN zingen in een vreemd land?

JEZAIAS XXXVIII: 20.

De HEERE was [gereed] om my te verlossen: daarom zullen wy op myn snaarenspel speelen, alle de dagen onzes levens, in het huis des HEEREN.

KLAAGLIEDEREN VAN JEREMIAS V: 14, 15.

De oude houden op van de poort, de jongelingen van hun snaarenspel.

Onzes herten vreugd houd op, onze rei is in treurigheid veranderd.

AMOS VI: 5.

Die op het geklank der luite kwinkeleeren: [en] bedenken zich zelven instrumenten der muzyk, gelyk David.

'T Is

DE INSTRUMENTMAAKER.

'tIs goed of kwaad, Naar 't oogwit ſtaat.

Het ſnaarenſpel, een ſpys der ooren,
Hoe aangenaam en uitverkooren
  Dat van de ſpeelkunſt werd bereid,
Zo 't uw gemoed niet dient tot trappen,
Om tot den oorſprong op te ſtappen,
  Dan is 't, als alles, idelheid.

JEZAIAS I: 4,5,6.

Wee het zondige volk, het volk van zwaare ongerechtigheid, het zaad der boosdoenderen, den verdervenden kinderen: zy hebben den HEERE verlaaten, zy hebben den heiligen Israëls gelasterd, zy hebben zich vervreemd, [wykende] achterwaarts.

Waar toe zoud gy meer geslaagen worden? gy zoud des afvals des te meer maaken: het gantse hoofd is krank, en 't gantse hert is mat.

Van de voetzool af tot het hoofd toe, is 'er niet geheels aan het zelve, [maar] wonden, en striemen, en etterbuilen, [die] niet uitgedrukt, noch verbonden zyn, noch geen derzelve met oli verzacht is.

LUKAS IV: 18, 19.

De geest des Heeren [is] op my, daarom heeft hy my gezalfd: hy heeft my gezonden, om den armen het Evangeli te verkondigen, om te geneezen die gebrooken zyn van herten.

Om den gevangenen te prediken loslaating, en den blinden het gezicht, om de verslaagenen heen te zenden in vryheid: om te prediken het aangenaam jaar des Heeren.

DE CHIRURGYN.

'tHert eist te zyn verbonden Van doodelyke wonden.

Zo eenig lid verbrooken zy,
De meester moet 'er haastig by,
Op dat het wys'lyk word geneezen:
Maar of de reukelooze ziel
In spies en zwaard van zonden viel,
Daar schynt geen zwaarigheid te weezen.

JEZAIAS III: 24.

En het zal geſchieden, dat 'er voor ſpecery ſtank zal zyn, en loſſigheid voor eenen gordel, en kaalheid in plaats van hairvlechten, en omgording eenes zaks in plaats van eenen wyden rok: en verbranding in plaats van ſchoonheid.

I KORINTHEN XI: 14, 15.

Of leert u ook de natuur zelve niet, dat, zo een man lang hair draagt, het hem een oneer is?

Maar zo een vrouw lang hair draagt, dat het haar een eer is? om dat het lang hair voor een dekſel haar is gegeeven.

DE PRUIKEMAAKER.

Behaag de wereld niet, Maar 't oog dat alles ziet.

't Hair, dat natuur aan ider gaf,
Zo 't hem niet haagt, het moet 'er af;
Maar schoor men zo de kwaâ manieren,
Die 't leven voortbragt van der jeugd,
En plaatste daar de schoone deugd,
Dat zouw den mens veel meer versieren.

PSALM XCI: 4.

Hy zal u dekken met zyne vlerken, en onder zyne vleugelen zult gy betrouwen: zyne waarheid is een rondas en beukelaar.

PSALM CXXI: 5,6,7,8.

De HEERE is uw bewaarder, de HEERE is uwe ſchaduw, aan uwe rechterhand.

De zon zal u des daags niet ſteeken, noch de maan des nachts.

De HEERE zal u bewaaren van alle kwaad: uwe ziel zal hy bewaaren.

De HEERE zal uwen uitgang en uwen ingang bewaaren, van nu aan tot in der eeuwigheid.

KLAAGLIEDEREN VAN JEREMIAS V: 16.

De kroon van ons hoofd is afgevallen, ô wee nu onzer, dat wy [zo] gezondigd hebben!

II TIMOTHEUS IV: 7,8.

Ik heb den goeden ſtryd geſtreeden, ik heb den loop geëindigd, ik heb het geloof behouden.

Voorts is my weggelegd de kroon der rechtvaardigheid, welke my de Heere, de rechtvaardige Rechter, in dien dag geeven zal: en niet alleen my, maar ook allen, die zyne verſchyning lief gehad hebben.

De

DE HOEDEMAAKER.

De hoed der deugd is schoon, Meer dan een goude kroon.

De hoed is om het hoofd te hoeden
Voor zonneschyn, en regenvloeden:
  Verzag men ook zo 't bloot gemoed,
Het hoofddeel van het mens'lyk leven,
Met deugd, om 't kwaad te wederstreeven,
  Dan was men koninglyk behoed.

HANDELINGEN X: 1, tot 6.

En daar was een zeker man te Cezareen, met naame Kornelius, een hoofdman over honderd, uit de bende genoemt de Italiaanse:

Godzalig, en vreezende God met geheel zyn huis, en doende veele aalmoesen aan het volk, en God geduuriglyk biddende.

[Deeze] zag in een gezicht klaarlyk omtrent de negende uur des dags eenen engel Gods tot hem inkomen, en tot hem zeggende, Kornelius.

En hy de oogen op hem houdende, en zeer bevreesd geworden zynde, zeide, Wat is 't Heere? en hy zeide tot hem, uwe gebeden en uwe aalmoesen zyn tot gedachtenis opgekomen voor God.

En nu, zend mannen naar Joppe, en ontbied Simon, die toegenaamt word Petrus.

Deeze ligt t'huis by eenen Simon den lederbereider, die [zyn] huis heeft by de zee: deze zal u zeggen wat gy doen moet.

DE LEDERBEREIDER.

Wat helpt de ſlaaverny, Daar 't beſt vergeeten zy.

Al is het vel niet goed om te eeten,
't Is daarom niet onwaard verſmeeten:
't Word al door vlyt tot nut gebragt
Behalven 't groot profyt der zielen;
Dat laat men ſling'ren en vernielen
Als vodden, die men gants niet acht.

SPREU-

SPREUKEN III: 3.

Dat de goedertierenheïd, en de trouwen u niet verlaaten; bindze aan uwen hals, ſchryfze op de tafel uwes herten

EZECHIEL XVIII: 31, 32.

Werpt van u weg alle uwe overtreedingen, waar door gy overtreeden hebt, en maakt u een nieuw hert, en eenen nieuwen geeſt: want waarom zoud gy ſterven, ô huis Izraëls?

Want ik heb geen luſt aan den dood des ſtervenden, ſpreekt de Heere HEERE: daarom bekeert u, en leeft.

ROMEINEN XII: 2.

En word deeze wereld niet gelykformig, maar word veranderd door de vernieuwing uwes gemoeds, op dat gy moogt beproeven, welke Gods goede, en welbehaagende, en volmaakte wil zy.

HEBREEN VIII: 10.

Want dit is het verbond, dat ik met het huis Izraëls maaken zal na die dagen, zegt de Heere, Ik zal myne wetten in hun verſtand geeven, en in hunne herten zal ik die inſchryven: en ik zal hen tot een God zyn, en zy zullen my tot een volk zyn.

De PAPIERMAAKER.

Al is het flecht, Het komt te recht.

Dus word zelf de oude vod, door vlyt,
Tot nut van nieuw gebruik bereid:
Zo moeſt de mens het voddig leven,
Door werking van een goê manier,
Bereiden tot een wit papier,
Daar 's Heeren wil op wierd geſchreeven.

PSALM XC: 15, 16, 17.

Verblyd ons na de dagen, [in dewelke] gy ons gedrukt hebt: [na] de jaaren, [in dewelke] wy 't kwaad gezien hebben.

Laat uw werk aan uwe knechten gezien worden, en uwe heerlykheid over hunne kinderen.

En de lieflykheid des HEEREN onzes Gods zy over ons: en beveſtig gy het werk onzer handen over ons: ja het werk onzer handen beveſtig dat.

MALEACHI III: 16.

Alsdan ſpreeken die den HEERE vreezen, een ider tot zynen naaſten: de HEERE merkt 'er doch op, en hoort, en daar is een gedenkboek voor zyn aangezicht geſchreeven, voor de geene die den HEERE vreezen, en voor de geene die aan zynen naam gedenken.

II PETRUS I: 19.

En wy hebben het propheetis woord, dat zeer vaſt is: en gy doet wel, dat gy daar op acht hebt, als op een licht ſchynende in een duiſtere plaats, tot dat de dag aanlichte, en de morgenſter opgaa in uwe herten.

De BOEKDRUKKER.

Schep uw geluk Uit pers en druk.

Druk uw gemoed op 't woord des Heeren,
  Zo dat de heil'ge letter net
  In 't herte over word gezet,
Waar naar gy u moogt reguleeren,
  En dat gy 't geen dat God behaagt,
  Geduurig in uw boezem draagt.

II KORINTHEN III: 18.

En wy alle, met ongedekten aangezichte de heerlykheid des Heeren [als] in eenen ſpiegel aanſchouwende, worden [naar] het zelve beeld in gedaante veranderd, van heerlykheid tot heerlykheid, als van des Heeren geeſt.

KOLOSSENSEN I: 15, 16, 17.

Dewelke is het beeld des onzienlyken Gods, de eerſtgebooren van alle ſchepſel.

Want door hem zyn alle dingen geſchapen, die in de hemelen en die op de aarde zyn, die zienlyk en die onzienlyk zyn, het zy troonen, het zy heerſchappyen, het zy overheden, het zy machten: alle dingen zyn door hem en tot hem geſchapen:

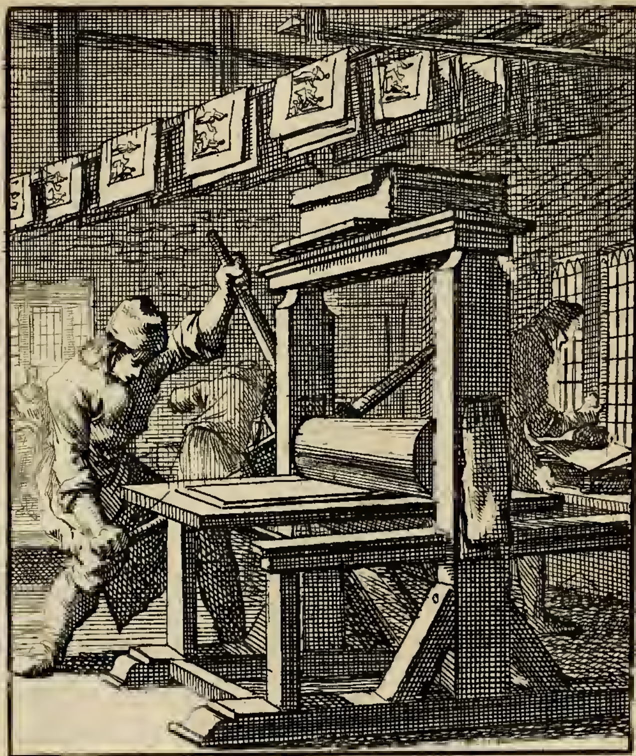
En hy is voor alle dingen, en alle dingen beſtaan te zaamen door hem.

HEBREEN I: 3.

Dewelke, alzo hy is het afſchynſel [zyner] heerlykheid, en het uitgedrukte beeld zyner zelfſtandigheid, en alle dingen draagt door 't woord zyner kracht, na dat hy de reinigmaaking onzer zonden door zich zelven te weeg gebragt heeft, is gezeten aan de rechter [hand] der Majeſteit in de hoogſte [hemelen.

DE PLAATDRUKKER.

'T Geen 't hert in zich besluit, Dat drukt het van zich uit.

'T Papier, gelegen op de plaat,
Mits dat het door de persing gaat,
Ontfangt een afdruk van haar wezen:
De ziel, gedrukt op 't eeuwig goed,
Ontfangt Gods beeld in zyn gemoed,
Waar door hy eeuwig word gepreezen.

II TIMOTHEUS III: 16, 17.

Alle de Schrift is van God ingegeeven, en is nuttig tot leering, tot wederlegging, tot verbetering, tot onderwyzing, die in de rechtvaardigheid is.

Op dat de mens Gods volmaakt zy, tot alle goed werk volmaaktelyk toegerust.

OPENBAARING III: 5.

Die overwint, die zal bekleed worden met witte kleederen: en ik zal zynen naam geenſins uitdoen uit het boek des levens, en ik zal zynen naam belyden voor mynen Vader, en voor zyne engelen.

En Kap: XX: 12.

En ik zag de dooden, klein en groot, ſtaande voor God: en de boeken wierden geopend: en een ander boek wierd geopend dat des levens is, en de dooden wierden geoordeeld uit het geen in de boeken geſchreeven was, naar hunne werken.

DE BOEKBINDER.

Het oog van 't eeuwig wezen
Kan 't boek uws herten leezen.

Lag 't weeten heim'lyk in de hoeken,
Waar dat de weg ten hemel leid,
't Was waard de wereld door te zoeken:
Maar nu 't den mens word klaar gezeid
In 't heilig boek, van God gegeeven,
Steekt hem de walg van 't heilig leven.

JOB XXVIII: 28.

Maar tot den mens heeft hy gezegd: Zie, de vreeze des Heeren is wysheid; en van het kwaad te wyken, is verstand.

SPREUKEN VIII: 32, 33, 34, 35, 36.

Nu dan, kinderen, hoort naar my: want welgelukzalig zynze, [die] myne wegen bewaaren.

Hoort de tucht, en word wys, en verwerpt [die] niet.

Welgelukzalig is de mens, die naar my hoort, dagelyks waakende aan myne poorten, waarneemende de posten van myne deuren.

Want die my vind, vind het leven, en trekt een welgevallen van den HEERE.

Maar die [tegen] my zondigt, doet zyne ziel geweld aan: alle die my haaten hebben de dood lief.

II TIMOTHEUS III: 14, 15.

Maar blyf gy in 't geen gy geleerd hebt, en [waar van] u verzekering gedaan is, weetende van wien gy het geleerd hebt:

En dat gy van kinds af de heilige Schriften geweeten hebt, die u wys konnen maaken tot zaligheid, door het geloof 't welk in Christus Jezus is.

Maak

DE SCHOOLMEESTER.

Maak medicyn Niet tot fenyn.

Door letterkonſt, zo hoog verheeven,
Is ons veel nut en heil gegeeven,
  Dat ons de weg ten hemel toont:
Maar, om het ſchuim van 't goud te ſcheiden,
Is 't misbruik deezer konſt te myden,
  Op dat de wysheid ons bekroont.

PSALM CXLIII: 4.

De mens is de idelheid gelyk: zyne dagen zyn als een voorbygaande schaduw.

II KORINTHEN VI: 1,2.

En wy [als] mede arbeidende, bidden [u] ook, dat gy de genade Gods niet te vergeefs moogt ontfangen hebben.

Want hy zegt, In den aangenaamen tyd heb ik u verhoord, en in den dag der zaligheid heb ik u geholpen: ziet, nu is 't de welaangenaame tyd, ziet, nu is 't de dag der zaligheid.

EFEZEN V: 15, 16, 17.

Ziet dan hoe gy voorzichtelyk wandelt; niet als onwyze, maar als wyze:

Den tyd uitkoopende, dewyl de dagen boos zyn.

Daarom zyt niet onverstandig, maar verstaat welke de wil des Heeren zy.

OPENBAARING X: 5,6.

En de engel, dien ik zag staan op de zee, en op de aarde, hief zyne hand op naar den hemel,

En hy zwoer by dien die leeft in alle eeuwigheid, die den hemel geschapen heeft en 't geen daar in is, en de aarde en 't geen daar in is, en de zee en 't geen daar in is, dat daar geen tyd meer zal zyn.

Dat

DE HOROLOGIEMAAKER.

Dat men bereid is Terwyl het tyd is.

ô Mens, beſchik uw zielenſtaat,
Terwyl des levens uurwerk gaat;
Want als 't gewigt is afgeloopen
Van deezen korten leevenstyd,
Daar is geen ophaal weêr te koopen,
Voor konſt, noch geld, noch achtbaarheid.

ROMEINEN I: 20.

WAnt zyne onzienlyke dingen worden van de ſchepping der wereld aan uit de ſchepſelen verſtaan en doorzien, beide zyne eeuwige kracht en godlykheid, op dat zy niet te verontſchuldigen zouden zyn.

I KORINTHEN XIII: 12.

Want wy zien nu door een ſpiegel in een duiſtere reden maar als dan [zullen wy zien] aangezicht tot aangezicht: nu ken ik ten deele, maar alsdan zal ik kennen gelyk ook ik gekend ben.

JAKOBUS I: 23, 24, 25.

Want zo iemant is een hoorder des Woords, en niet een daader, die is een man gelyk, welke zyn aangebooren aangezicht bemerkt in een ſpiegel.

Want hy heeft zich zelven bemerkt, en is weggegaan, en heeft terſtond vergeeten hoedaanig hy was.

Maar die inziet in de volmaakte wet, die der vryheid is, en daar by blyft, deeze, geen vergeetelyk hoorder geworden zynde, maar een daader des werks, deeze, [zeg ik,] zal gelukzalig zyn in dit zyn doen.

Ge-

DE SPIEGELMAAKER.

Gelykenis hangt af Van 't wezen, dat zulks gaf.

In 't ſpiegelglas van deezen tyd
Vertoond zich 't beeld der eeuwigheid;
Dit is een ſchaduw van het wezen:
Dat elk dan uit zyne oogen ziet,
Want aan een ſchaduw heeft men niet:
Die de oorzaak zoekt, zal vruchten leezen.

I KORINTHEN XV: 53.

Want dit verderfelyke moet onverderfelykheid aandoen, en dit ſterfelyke [moet] onſterfelykheid aandoen.

OPENBAARING IV: 6.

En voor den troon was een glazen zee, kriſtal gelyk. En in het midden van den troon, en rondom den troon, vier dieren, zynde vol oogen van vooren en van achteren.

En Kap: XV: 2.

En ik zag als een glazen zee met vuur gemengd: en die de overwinning hadden van het beeſt, en van zyn beeld, en van zyn merkteken, [en] van het getal zynes naams, welke ſtonden aan de glazen zee, hebbende de cithers Gods.

En Kap: XXI: 18.

En het gebouw haares muurs was jaspis: en de ſtad was zuiver goud, zynde zuiver glas gelyk.

En vers 21.

En de twaalf poorten waaren twaalf paarlen, een iegelyke poort was elk uit eene paarl: en de ſtraat der ſtad was zuiver goud, gelyk doorluchtig glas.

Een

DE GLASBLAAZER.

Een fyner ſtof Ligt onder 't grof.

Behaag'lyk vat, kriſtalle glas,
Doorluchtig, of 't geen lichaam was:
Zo zal het wezen van de vroomen,
Na dat het eind'lyk is bereid,
Uit de oven deezer tyd en ſtryd
In 't eeuwig licht te voorſchyn komen.

OPEN.

OPENBAARING VII: 13,14,15,16,17.

En een uit de Ouderlingen antwoordde, zeggende tot my; Deeze, die bekleed zyn met de lange witte kleederen, wie zyn zy, en van waar zynze gekomen?

En ik ſprak tot hem, Heere, gy weet het. En hy zeide tot my, Deeze zyn 't die uit de groote verdrukking komen: en zy hebben hunne lange kleederen gewaſſen, en hebben hunne lange kleederen wit gemaakt in het bloed des Lams.

Daarom zyn zy voor Gods troon, en dienen hem nacht en dag in zynen tempel: en die op den troon zit zal hen overſchaduwen.

Zy zullen niet meer hongeren, noch zullen niet meer dorſten, noch de zon zal op hen niet vallen, noch eenige hitte.

Want het Lam, dat in 't midden des troons is, zalze weiden, en zal hen een leidsman zyn tot levende fonteinen der wateren: en God zal alle traanen van hunne oogen afwiſſen.

En Kap: XIX: 8.

En hen is gegeeven, dat zy bekleed werden met rein en blinkend fyn lynwaat: want dit fyn lynwaat zyn de rechtvaardigmaakingen der heiligen.

DE BLEEKER.

Wat pocht gy op uw zind'lykheid,
Die 't kleed der ziele vuil verflyt!

Is 't linnenkleed nu vuil geraakt,
Het word weêr zuiver wit gemaakt;
Maar 't binnenkleed, dat God zouw haagen
Ontbreekt het water en de zeep,
En word tot ſtinkens toe gedraagen,
Met vlak by vlak, en ſtreep by ſtreep.

JOB VII: 1,2,3.

Heeft niet de mens eenen ſtryd op der aarde? en zyn zyne dagen niet als de dagen des dagelooners?

Gelyk een dienſtknecht hygt naar de ſchaduw: en gelyk den daglooner verwacht zyn werkloon.

Alzo zyn my maanden der idelheid ten erve geworden, en nachten der moeite zyn my voorbereid.

JEZAIAS LIV: 11,12.

Gy verdrukte, door onweder voortgedreevene, ongetrooſte: ziet, ik zal uwe ſteenen gants ſierlyk leggen, en ik zal u op ſaffyren grondveſten.

En uwe glasvenſters zal ik kriſtallynen maaken, en uwe poorten van robynſteenen: en uwe gantſe landpaalen van aangenaame ſteenen.

DE STEENZAAGER.

Al met 'er tyd Aan 't end der ſtryd.

Patienſiwerk, geſtadig aan,
Komt eind'lyk noch wel eens gedaan:
ô Zwaare ſteen van 's levens tyden!
De dag en nacht haalt heen en weêr,
De zaag des tyds zinkt ſtadig neêr,
Tot dat zich ziel en lichaam ſcheiden.

EFEZEN II: 19,20,21,22.

Zo zyt gy dan niet meer vreemdelingen en bywooners, maar medeburgers der heiligen, en huisgenooten Gods:

Gebouwd op het ſondament der Apoſtelen en Profeeten, waar van Jezus Chriſtus is de uiterſte hoekſteen:

Op welken het geheele gebouw, bekwaamelyk t'zaamen gevoegd zynde, opwaſt tot eenen heiligen tempel in den Heere.

Op welken ook gy mede gebouwd word tot een woonſtede Gods in den geeſt.

I PETRUS II: 5,6.

Zo word gy ook zelve, als leevende ſteenen, gebouwd [tot] een geeſtelyk huis, [tot] een heilig Prieſterdom, om geeſtelyke offerhanden op te offeren, die Gode aangenaam zyn door Jezus Chriſtus.

Daarom is ook vervat in de Schrift, Ziet, ik leg in Sion eenen uiterſten hoekſteen, die uitverkooren [en] dierbaar is: en, die in hem gelooft zal niet beſchaamd worden.

Hoe-

DE STEENHOUWER.

Hoewel verſpreid, Nochtans bereid.

De ſteenen worden vaſt behouwen,
Om 't machtig huis mede op te bouwen;
Gelyk des Heeren Jezus werk,
De ſteenen, hier en daar gelegen,
Bereid, en vlyt, en ſchikt ter degen,
Tot opſtal van zyn eeuw'ge kerk.

EXODUS I: 13, 14.

En de Egiptenaars deeden de kinderen Izraëls dienen, met hardigheid.

Zo dat zy hen't leven bitter maakten met harden dienſt, in leem, en in tichelſteenen, en met allen dienſt op het veld; met allen hunnen dienſt, dien zy hen deeden dienen met hardigheid.

ROMEINEN VI: 20, 21, 22, 23.

Want toen gy dienſtknechten waart der zonde, zo waart gy vry van de gerechtigheid.

Wat vrucht dan had gy toen van die dingen, waar over gy u nu ſchaamt? want het einde derzelver is de dood.

Maar nu, van de zonde vrygemaakt zynde, en Gode dienſtbaar gemaakt zynde, hebt gy uwe vrucht tot heiligmaaking, en het einde het eeuwige leven.

Want de bezolding der zonde is de dood, maar de genadengifte Gods is het eeuwige leven, door Jezus Chriſtus onzen Heere.

DE TICHELAAR.

De godsdienst maakt ons vry Van Satans slaaverny.

Gelyk als Izr'ël van te vooren
  Den tichel bouwde in dienstbaarheid,
Zo word de mens ook slaafs gebooren:
  En wurmt in 't leem van deezen tyd:
Maar al die 't lust dien word van Gode
Genade en vryheid aangebooden.

JEREMIAS XVIII: 1, tot 10.

Het woord, dat tot Jeremias geschied is van den HEERE, zeggende:

Maak u op, en gaa af [in] des pottebakkers huis: en aldaar zal ik u myne woorden doen hooren.

Zo ging ik af [in] des pottebakkers huis: en ziet, hy maakte een werk op de schyven.

En het vat, dat hy maakte, wierd verdorven, als leem, in de hand des pottebakkers: toen maakte hy daar van weder een ander vat, gelyk als het recht was in de oogen des pottebakkers te maaken.

Toen geschiedde des HEEREN woord tot my, zeggende:

En zal ik ulieden niet konnen doen, gelyk deeze pottebakker, ô huis Izraëls? spreekt de HEERE: ziet, gelyk leem in de hand des pottebakkers, alzo zyt gylieden in myne hand, ô huis Izraëls!

[In] een oogenblik zal ik spreeken over een volk en over een koningryk, dat ik het zal uitrukken, en afbreeken, en verdoen.

Maar [indien] dat zelve volk, over het welke ik [zulks] gesproken heb, zich van zyne boosheid bekeert; zo zal ik berouw hebben over 't kwaad, dat ik het zelve dacht te doen.

Ook zal ik [in] een oogenblik spreeken over een volk, en over een koningryk, dat ik het zal bouwen en planten.

Maar [indien] het doet dat kwaad is in myne oogen, dat het naar myne stem niet hoort; zo zal ik berouw hebben over 't goede, [met] het welke ik gezegd had het zelve te zullen weldoen.

Draag

DE POTTEBAKKER.

Draag in uw vat van aarde
Een ſchat van meerder waarde.

Het aarde vat, van leem gemaakt,
Gaat heen en weêr, om dienſt te geeven,
Zo lange tot het ſtukken raakt:
Gelyk het broſſe mens'lyk leven,
Een aarde vat, naar 't zien'lyk deel,
Is 't anders wel, de breuk word heel.

PSALM LXIII: 9.

Myne ziel kleeft u achter aan: uwe rechterhand onderſteunt my.

ROMEINEN XII: 9.

De liefde zy ongeveinsd. Hebt eenen afkeer van het booze, en hangt het goede aan.

I KORINTHEN VI: 17.

Maar die den Heere aanhangt, is een geeſt [met hem.]

En Kap: VII: 35.

En dit zeg ik tot uw eigen voordeel: niet op dat ik eenen ſtrik over u zoude werpen, maar [om u te leiden] tot het geene wel voegt, en bekwaam is om den Heere wel aan te hangen, zonder herwaarts en derwaarts getrokken te worden.

KOLOSSENSEN III: 1,2.

Indien gy dan met Chriſtus opgewekt zyt, zo zoekt de dingen die boven zyn, daar Chriſtus is zittende aan de rechter [hand] Gods:

Bedenkt de dingen die boven zyn, niet die op de aarde zyn.

DE LYMMAAKER.

Hecht uw gemoed Aan 't eeuwig goed.

De ſlym, uit de afgrond opgegeeven,
Doet ons als lym aan de aarde kleeven,
Die wigtig zinkt ter hellewaart:
't Is iders tyd om los te ſcheuren,
En de aanhang Gods voor goed te keuren,
Dat 's een verheven hemelvaart.

MATTHEUS V: 3,4.

Zalig [zyn] de arme van geeſt: want hunner is het koningryk der hemelen.

Zalig [zyn] die treuren: want zy zullen vertrooſt worden.

En vers 10, 11, 12.

Zalig [zyn] die vervolgd worden om der gerechtigheid wil: want hunner is het koningryk der hemelen.

Zalig zyt gy, als u [de menſen] ſmaaden, en vervolgen, en liegende alle kwaad tegen u ſpreeken, om mynent wil;

Verblyd en verheugt [u,] want uw loon [is] groot in de hemelen: want alzo hebben zy vervolgd de Profeeten, die voor u [geweeſt zyn.]

HEBREEN XII: 11.

En alle kaſtyding, als die tegenwoordig is, ſchynt geen [zaak] van vreugde, maar van droefheid te zyn: doch daar na geeft zy van zich een vreedzaame vrucht der gerechtigheid den geenen die door dezelve geoefend zyn.

DE VEENDER.

't Is ongezien, Doch 't kan geſchien.

Van onder 't water word geheven
Een ſtof, om vuur en vlam te geeven,
Tot nut en tegenweer der kouw:
Zo moeſt de mens materi viſſen
Van onder 's levens kommerniſſen,
Tot vreugd, die eeuwig gloriën zouw.

SPREUKEN III: 13, 14.

Welgelukzalig is de mens [die] wysheid vind; en de mens [die] verſtandigheid voortbrengt.

Want hun koophandel is beter dan de koophandel van zilver; en hun inkomſt dan het uitgegraaven goud.

MALEACHI III: 2, 3.

Maar wie zal den dag zyner toekomſt verdraagen? en wie zal beſtaan als hy verſchynt? want hy zal zyn als het vuur eenes goudſmits, en als zeep der vollers.

En hy zal zitten, louterende, en het zilver reinigende, en hy zal de kinderen Levi reinigen, en hy zalze doorlouteren als goud, en als zilver: dan zullen zy den HEERE ſpysoffer toebrengen in gerechtigheid.

Hoe

DE BERGWERKER.

Hoe hoog van waarde, 't Is ſtof der aarde.

Al ligt het diep verdekt voor de oogen,
  Noch zoekt de menſelyke vlyt:
Zouw welbedachtheid dan niet poogen,
  In deezen berg der zichtbaarheid,
Te graaven naar 't onzichtbaar wezen,
Een goud, en zilver, nooit volpreezen!

MARKUS XII: 15, 16, 17.

En hy, weetende hunne geveinsdheid, zeide tot hen, Wat verzoekt gy my? brengt my eenen penning, dat ik [hem] zie.

En zy bragten [eenen.] En hy zeide tot hen, Wiens is dit beeld, en het opſchrift? en zy zeiden tot hem, Des keizers.

En Jezus antwoordende zeide tot hen, Geeft dan den keizer dat des keizers is, en Gode dat Godes is. En zy verwonderden zich over hem.

I TIMOTHEUS VI: 6, 7, 8, 9, 10.

Doch de godzaligheid is een groot gewin met vergenoeging.

Want wy hebben niets in de wereld gebragt, het is openbaar dat wy ook niet konnen iet daar uit draagen.

Maar als wy voedſel en dekſel hebben, wy zullen daar mede vergenoegd zyn.

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoeking en [in] den ſtrik, en [in] veele dwaaze en ſchadelyke begeerlykheden, welke de menſen doen verzinken in verderf en ondergang.

Want de geldgierigheid is een wortel van alle kwaad, tot welke zommige luſt hebbende zyn afgedwaald van het geloof, en hebben zich zelven met veele ſmerten doorſteeken.

Het

DE MUNTER.

Het hert, verlicht met hemelſchyn,
Begeert geen zak van geld te zyn.

ô Munt van zilver, en van goud!
Wat zyt gy tot verderf van veelen,
Daar 't idel leven op vertrouwt,
Dat zich door uwe zucht laat ſteelen;
Maar 't hert, dat op zyn Schepper ziet,
En dient de vreemde Goden niet.

LUKAS XVI: 19, tot 31.

En daar was een zeker ryk mens, en was gekleed met purper en zeer fyn lynwaat, leevende alle dagen vrolyk en prachtig.

En daar was een zeker bedelaar, met naame Lazarus, welke lag voor zyne poort, vol zweeren.

En begeerde verzadigd te worden van de kruimkens, die van de tafel des ryken vielen: maar ook de honden kwamen en lekten zyne zweeren.

En het geschiedde dat de bedelaar stierf, en van de engelen gedraagen wierd in Abrahams schoot.

En de ryke stierf ook, en wierd begraaven. En als hy in de hel zyne oogen ophief, zynde in de pyn, zag hy Abraham van verre, en Lazarus in zynen schoot.

En hy riep, en zeide, Vader Abraham, ontferm u myner, en zend Lazarus, dat hy het uiterste zyns vingers in het water doope, en verkoele myne tong: want ik lyde smerte in deeze vlam.

Maar Abraham zeide, Kind, gedenk dat gy uw goed ontfangen hebt in uw leven, en Lazarus desgelyks het kwaade: en nu word hy vertroost, en gy lyd smerte.

En boven dit alles, tusschen ons en uheden is een groote kloof gevestigd, zo dat de geene, die van hier tot u willen overgaan, niet zouden konnen, noch ook die [daar zyn,] van daar tot ons overkomen.

En hy zeide, Ik bid u dan, vader, dat gy hem zend tot myns vaders huis.

Want ik heb vyf broeders; dat hy hen [dit] betuige, op dat ook zy niet komen in deeze plaats der pyniging.

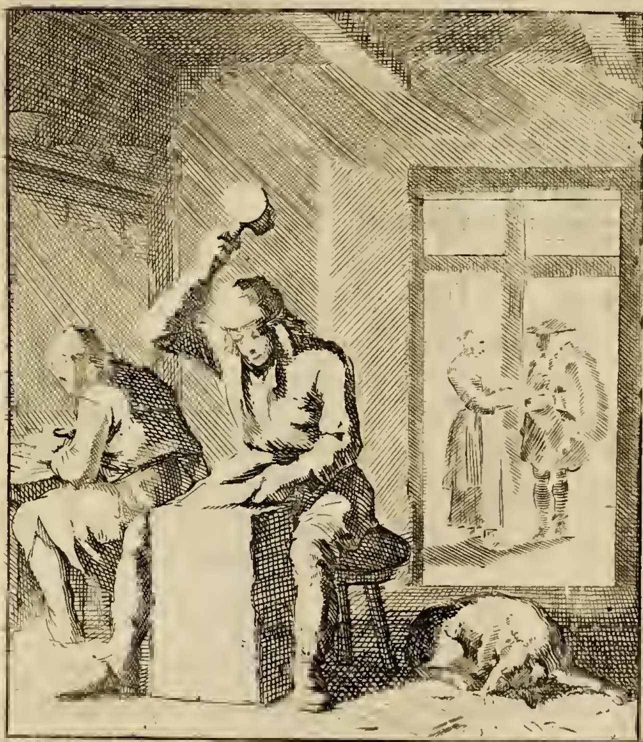
Abraham zeide tot hem, Zy hebben Mozes en de Profeeten: datze die hooren.

En hy zeide, Neen, vader Abraham: maar zo iemant van de dooden tot hen heen ging, zy zouden zich bekeeren.

Doch [Abraham] zeide tot hem, Indien zy Mozes en de Profeeten niet hooren, zo zullen zy ook, al waar 't dat iemant uit den dooden opstond, zich niet laaten gezeggen.

DE GOUDSLAAGER.

Onder 't vlies Zit verlies.

't Verguld sieraad, in schyn van goud,
Is in zich zelf onwaardig hout:
ô Gaauwe mens, waar zyn uwe oogen?
Des werelds glans is maar een schyn,
Inwendig zal 't veracht'lyk zyn,
Een konstenaar heeft u bedroogen.

SPREUKEN XVII: 3.

De ſmeltkroes is voor het zilver, en de oven voor het goud: maar de HEERE proeft de herten.

JEZAIAS XXXI: 7.

Want te dien dage zullen zy verwerpen een ider zyne zilvere afgoden, en zyne goudene afgoden, welke u uwe handen [ter] zonden gemaakt hadden.

EZECHIEL VII: 19.

Zy zullen hun zilver op de ſtraaten werpen, en hun goud zal tot onreinigheid zyn; hun zilver, en hun goud zal hen niet konnen uithelpen ten dage van des HEEREN verbolgenheid; hunne zielen zullen zy niet verzadigen, en hunne ingewanden zullen zy niet vullen: want het zal de aanſtoot hunner ongerechtigheid zyn.

ZACHARIAS XIII: 9.

En ik zal dat derde deel in 't vuur brengen, en ik zal het louteren, gelyk men zilver loutert, en ik zal het beproeven, gelyk men goud beproeft: het zal mynen naam aanroepen, en ik zal het verhooren, ik zal zeggen, Het is myn volk, en het zal zeggen, De HEERE is myn God.

Hoe

DE SILVERSMIT.

Hoe eêl van ſtof, Noch veel te grof.

Blank zilver, al te veel bemind
Van 't hert dat werelds is gezind,
Gy kont den honger niet verzaaden
Der weldoorziende en keur'ge ziel,
Wiens luſt op uwen oorſprong viel,
Om zich met rykdom te overlaaden.

PSALM XIX: 10, 11.

De vreeze des HEEREN is rein, bestaande tot in eeuwigheid: de rechten des HEEREN zyn waarheid, te zaamen zynze rechtvaardig.

Zy zyn begeerlyker dan goud, ja dan veel fyn goud; en zoeter dan honig, en honigzeem.

PSALM CXIX: 72.

De wet uwes monds is my beter, dan duizenden van goud of zilver.

I PETRUS I: 7.

Op dat de beproeving uwes geloofs, die veel kostelyker is dan des gouds, 't welk vergaat, en door het vuur beproefd word, bevonden werde te zyn tot lof, en eer, en heerlykheid, in de openbaaring van Jezus Christus.

En Kap: III: 3, 4.

Welker versiersel zy, niet het geen uiterlyk is, [bestaande] in het vlechten des hairs, en omhangen van goud, of van kleederen aan te trekken:

Maar de verborgen mens des herten, in het onverderfelyk [versiersel] van eenen zachtmoedigen en stillen geest, die kostelyk is voor God.

Tast

DE GOUDSMIT.

Tast naar den grond, Daar 't uit ontstond.

Een goud sieraadjen, of wat meer,
Is veel te weinig voor de wyzen,
Die naar het schoon Jeruz'lem reizen,
Hun oog op kost'lykheid gaat veer,
Getorst te zyn van goude straaten
Is waardig 't aardse goud te laaten.

SPREUKEN VIII: 11, 12, 13.

Want wysheid is beter dan robynen; en al wat men begeeren mag is met haar niet te vergelyken.

Ik wysheid woon [by] de kloekzinnigheid; en vind de kennis aller bedachtzaamheid.

De vreeze des HEEREN is, te haaten het kwaad, de hovaardigheid, en den hoogmoed, en den kwaaden weg: ik haat ook den mond der verkeerdheden.

OPENBAARING XXI: 19, 20.

En de fondamenten van de muur der ſtad waaren met allerlei koſtelyk geſteente verſierd. Het eerſte fondament was jaspis: het tweede, ſaffyrus: het derde, chalcedon: het vierde, ſmaragdus:

Het vyfde, ſardonix: het zesde, ſardius: het zevende, chriſolithus: het achtſte, beryllus: het negende, topazion: het tiende, chryſopraſus: het elfde, hyacinthus: het twaalfde, amethyſtus.

DE DIAMANTSLYPER.

'T Zyn dropjes uit een bron, Die eindigt noch begon.

De mens wil gaaren ſierlyk zyn
Door diamantſteen of robyn,
Op dat zyn rykdom zy gepreezen:
'T Was beter dat hy 't recht begon,
Om eens te blinken als de zon,
Dat zal een and're ſchoonheid weezen.

MATTHEUS VII: 6.

Geeft het heilige den honden niet, noch werpt uwe paarlen niet voor de zwynen: op dat zy niet t'eeniger tyd dezelve met hunne voeten vertreeden, en [zich] omkeerende u verſcheuren.

En Kap: XIII: 45, 46.

Wederom is het koningryk der hemelen gelyk een koopman, die ſchoone paarlen zoekt:

Dewelke, hebbende een paarl van groote waarde gevonden, ging heen, en verkocht al wat hy had, en kocht dezelve.

OPENBAARING XXI: 21.

En de twaalf poorten waaren twaalf paarlen, een iegelyke poort was elk uit eene paarl: en de ſtraat der ſtad was zuiver goud, gelyk doorluchtig glas.

DE PAARLGATER.

ô Gaauwe koopman, zoek en bied
Naar 't paareltje, dat Jezus hiet.

Een ſchat van onwaardeerlyk goed
Ligt onder 't ſlecht godvruchtig leven,
Gelyk de ſchoone paarel doet,
Die met een oeſter is omgeeven:
Als 't buitenſte afvalt door de dood,
Dan word hy in Gods licht ontbloot.

PSALM

PSALM XLV: 14.

Des konings dochter is geheel verheerlykt inwendig; haare kleeding is van gouden borduurſel.

JEZAIAS LXIII: 1.

Wie is deeze, die van Edom komt met beſprenkelde kleederen, van Bozra? deeze, die verſierd is in zyn gewaad? die voorttrekt in zyne groote kracht? Ik ben het, die in gerechtigheid ſpreek, die machtig ben te verloſſen.

I TIMOTHEUS II: 9, 10.

Desgelyks ook dat de vrouwen in een eerbaar gewaad, met ſchaamte en maatigheid zich zelven verſieren, niet in vlechtingen [des hairs], of goud, of paarlen, of koſtelyke kleeding:

Maar ('t welk den vrouwen betaamt, die de godvruchtigheid belyden) door goede werken.

DE BORDUURDER.

Doorstik uw hert met konst der deugd,
Dat gy voor edel gelden meugt.

Al is 't ook dat men 't vorst'lyk heet,
Met goud en zilver overtoogen,
Noch is 't te flecht voor 't bruiloftskleed,
Dat gelden moet voor de eeuwige oogen:
't Sieraad, dat God en de eng'len haagt,
Is 't geen de mens van binnen draagt.

SPREU-

SPREUKEN XXIII: 5.

Zult gy uwe oogen laaten vliegen op 't geen dat niet is? want het zal zich gewisselyk vleugelen maaken; gelyk een arend, die naar den hemel vliegt.

PHILIPPENSEN III: 19,20,21.

Welker einde is het verderf, welker God is de buik, en [welker] heerlykheid is in hunne schande, dewelke aardse dingen bedenken.

Maar onze wandel is in de hemelen, waar uit wy ook den Zaligmaaker verwachten, [naamelyk] den Heere Jezus Christus:

Die ons vernederd lichaam veranderen zal, op dat het zelve gelykformig werde zyn heerlyk lichaam, naar de werking, waar door hy ook alle dingen zich zelven kan onderwerpen.

I JOANNES II: 15,16,17.

Hebt de wereld niet lief, noch 't geen in de wereld is: zo iemant de wereld lief heeft, de liefde des Vaders is niet in hem.

Want al dat in de wereld is, [naamelyk] de begeerlykheid des vlees, en de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des levens, is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.

En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die Gods wil doet, blyft in der eeuwigheid.

Hoe

DE TAPYTWERKER.

Hoe ſchoon bereid, De dood die ſcheid.

De marm're zaal, hoe ſchoon ze zy,
Vermaak'lyk door tapytſery,
Is ſlechts een hut van ſtof en aarde:
Maar 't huis, met handen niet gemaakt
Voor hem, die naar het hemels haakt,
Is een verblyf van hooger waarde.

JE-

JEZAIAS II: 16.

En tegen alle ſchepen van Tharzis, en tegen alle gewenſte ſchilderyen.

FILIPPENSEN III: 17, 18.

Weeſt mede myne navolgers, Broeders, en merkt op de geene die alzo wandelen, gelyk gy ons tot een voorbeeld hebt.

Want veele wandelen [anders]: van dewelke ik u dikmaal gezegd heb, en nu ook weenende zeg, datze vyanden van Chriſtus kruis zyn.

KOLOSSENSEN II: 17.

Welke zyn een ſchaduw der toekomende dingen, maar het lichaam is Chriſtus.

HEBREEN VIII: 5.

Welke het voorbeeld en de ſchaduw der hemelſe dingen dienen, gelyk Mozes door godlyke aanſpraak vermaand was, als hy den tabernakel volmaaken zoude Want zie, zegt hy, dat gy het alles maakt naar de afbeelding, die u op den berg getoond is.

DE SCHILDER.

Al wat het oog beziet, Is 't prinſipaal noch niet.

De konſt ſtelt ons een ſchyn te vooren,
Hoe 't in het wezen ſtaat beſchooren,
Gelyk de groote ſchildery
Van 't Al der zienelyke dingen,
Die door de wysheid ſtand ontfingen,
Vertoont wat in den oorſprong zy.

ROMEINEN V: 17, 18, 19.

Want indien door de misdaad van eenen de dood geheerſt heeft door dien eenen, veel meer zullen de geene, die den overvloed van de genade en de gaaven der rechtvaardigheid ontfangen, in het leven heerſen door dien eenen, [naamelyk] Jezus Chriſtus.

Zo dan, gelyk door eene misdaad [de ſchuld gekomen is] over alle menſen, tot verdoemenis: alzo ook door eene rechtvaardigheid [komt de genade] over alle menſen, tot rechtvaardigmaaking des levens.

Want gelyk door de ongehoorzaamheid van dien eenen mens veele [tot] zondaars geſteld zyn geworden, alzo zullen ook door de gehoorzaamheid van eenen veele [tot] rechtvaardigen geſteld worden.

I KORINTHEN XV: 49.

En gelykerwys wy het beeld des aardſen gedraagen hebben, [alzo] zullen wy ook het beeld des hemelſen draagen.

DE PLAATSNYDER.

't Herſtellen als 't vervallen, Dat komt van een op allen.

Een beeld, gewerkt in 't koper ſtof,
Geeft duizend beelden van zich of:
ô Jezus Chriſtus, hoog gepreezen!
Gy allerſchoonſte hemels beeld,
Gy hebt 'er duizenden geteeld,
Door afdruk van uw heilig wezen.

ROMEINEN XIII: 14.

Maar doet aan den Heere Jezus Chriſtus, en verzorgt het vlees niet tot begeerlykheden.

EFEZEN IV: 22, 23, 24.

[Te weeten,] dat gy zoud afleggen, aangaande de voorige wandeling, den ouden mens, die verdorven word door de begeerlykheden der verleiding:

En dat gy zoud vernieuwd worden in den geeſt uwes gemoeds,

En den nieuwen mens aandoen, die naar God geſchapen is in waare rechtvaardigheid en heiligheid.

KOLOSSENSEN III: 8, 9, 10.

Maar nu legt ook gy dit alles af, [namelyk] gramſchap, toornigheid, kwaadheid, laſtering, vuil ſpreeken uit uwen mond.

En liegt niet tegen elkanderen, dewyl gy uitgedaan hebt den ouden mens met zyne werken:

En aangedaan hebt den nieuwen [mens], die vernieuwd word tot kennis, naar het evenbeeld des geenen, die hem geſchapen heeft.

DE BEELDHOUWER.

ô Mens verkies Winſt uit verlies.

Gelyk als uit den rouwen ſteen
Het ſierlyk beeld door konſt verſcheen,
Daar ſlechts 't onnutte gaat verlooren;
Zo haalt de wysheid Gods, naar wens,
Het Chriſtus beeld uit Adams mens,
Tot een ſieraad in 's hemels kooren.

PSALM XXXIII: 1,2,3,4,5.

Gy rechtvaardigen, zingt vrolyk in den HEERE; lof betaamt den oprechten.

Looft den HEERE met de harp; Psalmzingt hem met de luit, [en] het tiensnaarig instrument.

Zingt hem een nieuw lied; speelt wel met vrolyk geschal.

Want des HEEREN woord is recht, en al zyn werk getrouw.

Hy heeft gerechtigheid en gerichte lief; de aarde is vol van de goedertierenheid des HEEREN.

EFESEN V: 18, 19.

En word niet dronken in wyn, waar in overdaad is, maar word vervuld met den geest:

Spreekende onder elkanderen met psalmen en lofzangen, en geestelyke liedekens: zingende, en psalmende den Heere in uw hert.

OPENBAARING XIV: 2.

En ik hoorde een stem uit den hemel, als een stem veeler wateren, en als een stem van een grooten donderslag. En ik hoorde een stem van veele citherspeelders, speelende op hunne cithers.

DE MUZIKANT.

Is 't dropje zoet, Staa naar den vloed.

Het maatgezang en ſpel der menſen,
Zo lieflyk als men ooit kon wenſen,
  Is maar een ſtaaltje van 't geluit,
Dat opgaat uit der eng'len kooren,
Voor de eeuwige oorſprong van het hooren,
  Daar nooit een eind de vreugde ſluit.

II PETRUS III: 9, tot 14.

De Heere vertraagt de belofte niet, (gelyk eenige [dat] traagheid achten) maar is langmoedig over ons, niet willende dat eenige verlooren gaan, maar datze alle tot bekeering komen.

Maar de dag des Heeren zal komen als een dief in den nacht, in welken de hemelen met een gedruis zullen voorby gaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde, en de werken die daar in zyn, zullen verbranden.

Dewyl dan deeze dingen alle vergaan, hoedanige behoord gy te zyn in heiligen wandel en godzaligheid:

Verwachtende en haastende tot de toekomst van den dag Gods, in welken de hemelen, door vuur ontsteeken zynde, zullen vergaan, en de elementen brandende zullen versmelten!

Maar wy verwachten, naar zyne belofte, nieuwe hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woond.

Daarom, geliefde, verwachtende deeze dingen, benaarstigt u dat gy onbevlekt en onbestraffelyk van hem bevonden moogt worden in vrede.

DE ASTROLOGIST.

Daar 't meeſt aan is gelegen, Staat meeſt te overweegen.

Zo laag in 't ſtof te zyn gezeten,
En 's hoogen hemels loop te meeten,
  Schynt veel: maar 't is van veel meer nut,
Den loop des levens naar te ſpeuren,
En wat 'er eind'lyk ſtaat te beuren,
  Op dat men 't eeuwig onheil ſchutt'.

MATTHEUS V: 40.

En zo iemant met u rechten wil, en uwen rok neemen, laat hem ook den mantel.

LUKAS VI: 29, 30.

Den geenen, die u aan de wang ſlaat, bied ook de andere: en den geenen, die u den mantel neemt, verhinder ook den rok niet [te neemen.]

Maar geef een iegelyk die van u begeert, en van den geenen, die het uwe neemt, eis niet weder.

I KORINTHEN VI: 7.

Zo is 'er dan nu gantſelyk gebrek onder u, dat gy met elkanderen rechtzaaken hebt. Waarom lyd gy niet liever ongelyk? waarom lyd gy niet liever ſchade?

DE ADVOKAAT.

Het ſtof en ſlyk der aard, En is den twiſt niet waard.

Wierd Jezus Chriſtus recht geëerd
Van die hem met den mond belyden,
En welbetracht het geen hy leert,
Van laaten, derven, ende myden,
Naar willekeur van 't hoogſte Recht,
De Rechtsgeleerdheid had het ſlecht.

ROMEINEN VI: 6,7.

Dit weetende, dat onze oude mens met [hem] gekruist is, op dat het lichaam der zonde te niet gedaan werde, op dat wy niet meer de zonde dienen.

Want die gestorven is, die is gerechtvaardigd van de zonde.

En Kap: VII: 24,25.

Ik elendig mens! wie zal my verlossen uit het lichaam deezes doods?

Ik dank God, door Jezus Christus onzen Heere.

En Kap: VIII: 8, 9, 10.

En die in het vlees zyn, konnen God niet behaagen.

Doch gylieden zyt niet in het vlees, maar in den geest, zo anders Gods geest in u woont. Maar zo iemant Christus geest niet heeft, die komt hem niet toe.

En indien Christus in ulieden is, zo is wel het lichaam dood om der zonden wil: maar de geest is leven om der gerechtigheids wil.

I PETRUS IV: 6.

Want daar toe is ook den dooden het Evangeli verkondigd geworden, op dat zy wel zouden geoordeeld worden naar den mens, in het vlees, maar leeven zouden naar God, in den geest.

Die

DE SCHEIDER.

Die u ontbind, Dat is uw vrind.

Het grove wezen op den teſt
Geeſt zynen geeſt, of alderbeſt;
Zo zoekt de Wysheid door het lyden,
Naar liefdens eigenſchap en wens,
Het geeſt'lyk wezen uit den mens,
Van 't grove deel, tot haar te ſcheiden.

MAT-

MATTHEUS VIII: 16, 17.

En als het laat geworden was, hebben zy veelen, van den duivel bezeten, tot hem gebragt, en hy wierp de [booze] geesten uit met een woord, en hy genas alle die kwaalyk gesteld waaren.

Op dat vervuld zouw worden, dat gesprooken was door Jezaias den Profeet, zeggende, Hy heeft onze krankheden [op zich] genomen, en [onze] ziekten gedraagen.

En Kap: IX: 12, 13.

Maar Jezus [zulks] hoorende, zeide tot hen, Die gezond zyn, hebben den Medicynmeester niet van nooden, maar die ziek zyn.

Doch gaat heen, en leert wat het zy, Ik wil barmhertigheid, en niet offerhande. Want ik ben niet gekomen om te roepen rechtvaardigen, maar zondaars tot bekeering.

I PETRUS II: 24.

Die zelve onze zonden in zyn lichaam gedraagen heeft op het hout: op dat wy, de zonden afgestorven zynde, der gerechtigheid leeven zouden: door wiens striemen gy geneezen zyt.

DE DOKTER.

God is de medicyn Voor dood'lyk hels fenyn.

Is 't leven machteloos en krank,
Men neemt een vieze of bitt're drank,
Of 't lichaam weder mogt geneezen:
Waarom dan voor een korten tyd
Niet aangevaard wat bitterheid,
Om eeuwiglyk gezond te weezen?

PRE-

PREDIKER XII: 13, 14.

Van alles dat gehoord is, is het eind van de zaak: Vreest God, en houd zyne geboden; want dit [betaamt] alle mensen.

Want God zal ider werk in 't gericht brengen, met al dat verborgen is, 't zy goed, of, 't zy kwaad.

I KORINTHEN IX: 27.

Maar ik bedwing myn lichaam, en breng het tot dienstbaarheid, op dat ik niet eenigsins, daar ik anderen gepredikt heb, zelf verworpelyk werde.

JAKOBUS I: 22.

En zyt daaders des woords, en niet alleen hoorders, u zelven met valse overlegging bedriegende.

II JOANNES vers 9.

Een iegelyk die overtreed, en niet blyft in de leer van Christus, die heeft God niet: die in de leer van Christus blyft, deeze heeft beide den Vader en den Zoon.

DE LEERAAR.

Die gaaren eeuw'ge welvaart zag,
Die preek' zich zelf den gantſen dag.

Die 't volk ter hemelwaart zal leiden,
Moet zelf van 't ſtof der aarde ſcheiden,
Dat leer en leven t'zaamen gaa:
En elk is hier de wacht bevoolen,
Om door kwaâ voorgang niet te doolen,
Men volg 'et ſpoor van Chriſtus na.

PSALM LXV: 10, tot 14.

Gy bezoekt het land, en hebbende het begeerig gemaakt, verrykt gy het grootelyks; de rivier Gods is vol waters: wanneer gy het alzo bereid hebt, maakt gy henlieder koorn gereed.

Gy maakt zyne opgeploegde aarde dronken; gy doetze daalen [in] zyne vooren: gy maakt het week door de droppelen, gy zegent zyn uitſpruitſel.

Gy kroont het jaar uwer goedheid: en uwe voetſtappen druipen van vettigheid.

Zy bedruipen de weiden der woeſtyn: en de heuvelen zyn aangegord met verheuging.

De velden zyn bekleed met kudden, en de dalen zyn bedekt met koorn: zy juichen, ook zingenze.

II TIMOTHEUS II: 6.

De landman, als hy arbeid, moet alzo eerſt de vruchten genieten.

I PETRUS II: 2.

En als nieuwgebooren kinderkens, zyt zeer begeerig na de redelyke onvervalſte melk, op dat gy door dezelve moogt opwaſſen.

DE LANDMAN.

Eerſt gezaaid, Dan gemaaid.

Door landbouw, by des Heeren zegen,
Word voor den mens veel nuts verkreegen:
  Maar die een ryken oogſt begeert,
Getrooſt zich hier een weinig ſlooven,
Op 't veld van hoopen en gelooven;
  Zyn vrucht word eeuwig niet verteerd.

PSALM CVII: 23, tot 32.

Die met ſchepen ter zee afvaaren, handel doende op groote wateren,

Die zien de werken des HEEREN, en zyne wonderwerken, in de diepten.

Als hy ſpreekt, zo doet hy eenen ſtormwind opſtaan, die haare golven om hoog verheft.

Zy ryzen op naar den hemel, zy daalen neder tot in de afgronden: hunne ziel verſmelt van angſt.

Zy danſen en waggelen, als een dronken man, en al hun wysheid word verſlonden.

Doch roepende tot den HEERE in de benaaudheid die zy hadden: zo voerde hyze uit hunne angſten.

Hy doet den ſtorm ſtil ſtaan, zo dat hunne golven ſtilzwygen.

Dan zynze verblyd, om datze geſtild zyn, en dat hyze tot de haven hunner begeerte geleid heeft.

Laatze voor den HEERE zyne goedertierenheid looven, en zyne wonderwerken voor de kinderen der menſen,

En hem verhoogen in de gemeente des volks, en in 't geſtoelte der oudſten hem roemen.

DE ZEEMAN.

Die't Ooſten wil bereiken, Moet van het Weſten wyken.

ô Zeeman, die de woeſte baaren,
Op goede hoop, zo ver doorploegt,
Die zich op reis naar 't heilland voegt,
Moet ook een wilde zee bevaaren;
Maar houd hy ſtreek, daar 's geen geval,
Dat hem goê reis beletten zal.

MATTHEUS IV: 18, tot 22.

En Jezus wandelende aan de zee van Galilea, zag twee broeders, [naamelyk] Simon, gezegd Petrus, en Andreas zynen broeder, het net in de zee werpende: (want zy waaren visfers.)

En hy zeide tot hen, Volgt my na, en ik zal u visfers der menfen maaken.

Zy dan terftond, de netten verlaatende, zyn hem nagevolgd.

En hy, van daar voortgegaan zynde, zag twee andere broeders, [naamelyk] Jakobus, den [zoon] van Zebedeus, en Joannes zynen broeder, in het fchip met hunnen vader Zebedeus, hunne netten vermaakende, en heeft hen geroepen.

Zy dan terftond, verlaatende het fchip, en hunnen vader, zyn hem nagevolgd.

En Kap: XIII: 47, 48, 49.

Wederom is het koningryk der hemelen gelyk een net, geworpen in de zee, en dat allerlei zoorten van visfen te zaamen brengt:

Het welk, wanneer het vol geworden is, [de visfers] aan den oever optrekken, en nederzittende, leezen het goede uit in [hunne] vaten, maar het kwaade werpen zy weg.

Alzo zal het in de voleinding der eeuwen weezen: de engelen zullen uitgaan, en de boozen uit het midden der rechtvaardigen affcheiden.

Gy

DE VISSER.

Gy al, die zwemt in 's wereldṡ ſtroomen,
't Groot visnet kont gy niet ontkomen.

Gelyk een visnet aan het ſtrand,
Zo, zegt de Wysheid, zal 't ook weezen,
Wanneer des grooten Viſſers hand,
Den vangſt der menſen uit zal leezen;
Het goede in een hemels vat,
En 't kwaade in een lelyk gat.

SPREUKEN VI: 5.

Red u als een rhee uit de hand [des jaagers:] en als een vogel uit de hand des vogelvangers.

En Kap: XI: 19.

Alzo is de gerechtigheid ten leven; gelyk die die het kwaade najaagt, naar zynen dood [jaagt.]

MICHA VII: 2.

De goedertierene is vergaan uit het land; en daar is niemant oprecht onder de menſen: zy loeren altemaal op bloed; zy jaagen een iegelyk zynen broeder [met] een jachtgaaren.

I TIMOTHEUS VI: 11.

Maar gy, ô mens Gods, vlied deeze dingen: en jaag naar gerechtigheid, godzaligheid, geloof, liefde, lydzaamheid, zachtmoedigheid.

II TIMOTHEUS II: 26.

En zy wederom ontwaaken mogten uit den ſtrik des duivels, onder welken zy gevangen waaren tot zynen wil.

HEBREEN XII: 14.

Jaagt den vrede na met allen, en de heiligmaaking, zonder welke niemant den Heere zien zal.

De

DE JAAGER.

De luſten der zonden, Zyn bytende honden.

Het wilde woud, dat wereld hiet,
Dekt ook een jaager met zyn boomen,
Die fel en ſnel op wildbraad ziet;
Elk paſſ' zyn jacht en ſtrik te ontkomen.
Vraagt iemant, wie die jaager is,
Men noemt hem Vorſt der duiſternis.

MATTHEUS VI: 19, 20, 21.

Vergadert u geen ſchatten op der aarde, daarze de mot en roeſt verderft, en daar de dieven doorgraaven en ſteelen.

Maar vergadert u ſchatten in den hemel, daarze noch mot, noch roeſt verderft, en daar de dieven niet doorgraaven, noch ſteelen.

Want waar uwen ſchat is, daar zal ook uw hert zyn.

En Kap: XVI: 26, 27.

Want wat baat het een mens, zo hy de geheele wereld wint, en lyd ſchade aan zyne ziel? of wat zal een mens geeven, tot loſſing zyner ziel?

Want de Zoon des menſen zal komen in de heerlykheid zynes Vaders, met zyne engelen, en alsdan zal hy een iegelyk vergelden naar zyn doen.

OPENBAARING XVIII: 11.

En de kooplieden der aarde zullen weenen, en rouw maaken over haar, om dat niemant haare waaren meer koopt.

DE KOOPMAN.

Zie ver, en wroet Om eeuwig goed.

De koopman ſchiet zyn penn'ngen uit,
En waagt zyn goed uit oog en handen,
Op hoop van winſt, naar zyn beſluit:
Zo doen ook de edele verſtanden,
Die ſchieten 't wezen deezer tyd,
Om 't groote goed der eeuwigheid.

EFE-

EFEZEN VI: 11, tot 17.

Doet aan de geheele wapenrusting Gods, op dat gy kont staan tegens de listige omleidingen des duivels.

Want wy hebben den stryd niet tegen vlees en bloed, maar tegen de overheden, tegen de machten, tegen de geweldhebbers der wereld, der duisternis deezer eeuw, tegen de geestelyke boosheden in de lucht.

Daarom neemt aan de geheele wapenrusting Gods, op dat gy kont wederstaan in den boozen dag, en, alles verricht hebbende, staande blyven.

Staat dan, uwe lendenen omgegord hebbende met de waarheid, en aangedaan hebbende het borstwapen der gerechtigheid;

En de voeten geschoeid hebbende met bereidheid van het Evangeli des vredes;

En boven al aangenoomen hebbende het schild des geloofs, met het welk gy alle de vuurige pylen des boozen zult konnen uitblussen:

En neemt den helm der zaligheid, en het zwaard des geests, 't welk is Gods woord.

DE KRYGSMAN.

Verdraagen en lyden, Is Chriſtelyk ſtryden.

Die 't krygen luſt, trekke Ooſt noch Weſt,
Maar blyv' ſlechts in zyn eigen neſt;
Dat word belaagd, tot aan 't verdoemen,
De vyand, die het dichtſte zy,
Die loopt men onbedacht voorby;
Maar wie dien ſlaat, dien zal men roemen.

I PETRUS II: 9, tot 17.

Maar gy zyt een uitverkooren geslacht, een koninglyk priesterdom, een heilig volk, een verkreegen volk: op dat gy zoud verkondigen de deugden des geenen, die u uit de duisternis geroepen heeft tot zyn wonderbaar licht.

Die gy eertyds geen volk waart, maar nu Gods volk zyt: die [eertyds] niet ontfermd waart, maar nu ontfermd zyt geworden.

Geliefde, ik vermaan [u] als inwooners en vreemdelingen, dat gy u onthoud van de vleeselyke begeerlykheden, welke kryg voeren tegen de ziel:

En houd uwen wandel eerlyk onder de Heidenen: op dat, in 't geen zy kwaalyk van u spreeken, als van kwaaddoenders, zy uit de goede werken, die zy in [u] zien, God verheerlyken mogen in den dag der bezoeking.

Zyt dan alle menselyke ordening onderdaanig, om des Heeren wil: het zy den koning, als de opperste macht hebbende:

Het zy den stadhouderen, als die van hem gezonden worden, tot straf wel der kwaaddoenders, maar [tot] prys der geener, die goed doen.

Want alzo is 't Gods wil, dat gy weldoende den mond stopt aan de onweetenheid der dwaaze mensen:

Als vrye, en niet de vryheid hebbende als een deksel der boosheid, maar als dienstknechten Gods.

Eert een iegelyk: hebt de broederschap lief: vreest God: eert den Koning.

Heerst

DE HEERSCHER.

Heerst over de rebellen, Die 't hertenryk ontstellen.

Wierd een geringe in zyn leven
Tot koninglyke staat verheven,
  Hoe kreet men die gelukstand uit!
Nochtans zyn dit maar slechte leuren
By 't heil, dat ider mag gebeuren,
  Die deugd in zyn gemoed besluit.

PSALM

PSALM XC: 3.

Gy doet den mens wederkeeren tot verbryzeling: en zegt, Keert weder, gy menſen kinderen.

JOANNES V: 28, 29.

Verwondert u daar niet over, want de uure komt, in welke alle, die in de graven zyn, zyne ſtem zullen hooren.

En zullen uitgaan, die het goede gedaan hebben, tot de opſtanding des levens: en die het kwaade gedaan hebben, tot de opſtanding der verdoemenis.

En Kap: XI: 25, 26.

Jezus zeide tot hen, Ik ben de opſtanding en het leven: die in my gelooft, zal leeven, al waar hy ook geſtorven:

En een iegelyk die leeft, en in my gelooft, zal niet ſterven in der eeuwigheid. Gelooft gy dat?

HEBREEN IX: 27.

En gelyk het den menſen gezet is eenmaal te ſterven, en daar na het oordeel.

I PETRUS I: 24, 25.

Want alle vlees is als gras, en alle heerlykheid des menſen is als een bloem des gras. Het gras is verdord, en zyne bloem is afgevallen:

Maar des Heeren woord blyft in der eeuwigheid: en dit is het woord dat onder u verkondigd is.

Die

DE DOODGRAAVER.

Die zich wat voor laat ſtaan, Zie deezen ſpiegel aan.

Dit is het end van klein en groot,
Daar waſt geen kruidje voor de dood,
Hoe 't hecht en kleeſt, hier moet het ſcheiden:
Het is dan beſt, ja ver het beſt,
De deugd omhelsd voor al de reſt,
Die zal ons door de dood geleiden.

NAREDEN.

Als elks bedryf is afgedaan,
Wanneer 't word achternagekeeken,
Is 't alles als een droom vergaan,
En als een ſtroom voorbygeſtreeken.
Een droom van vreugde, een droom van leed.
Gelukkig dan, die van te vooren,
Dit leven als een droom verſleet,
Om zulks niet achterna te ſpooren:
Want wyl hy daar voorheenen ziet
De leege halm der tydelingen,
Zo ruſt hy in 't vergank'lyk niet,
Maar zet zyn hert op vaſte dingen.
Op dat hy door een hooger luſt
Naar 't eind van alle doen en zaaken,
Uit kommernis in eeuw'ge ruſt,
Van deezen levens droom ontwaaken.
Wat hielp de moeite en ſlaaverny,
Of 't alles wel wierd waargenoomen,
Wanneer men acht'loos ging voorby,
Hoe dat de ziel by God zouw komen.

De

De ploeger op den bouw van 't land,
De koning in zyn weelde-leven,
Die geeven vry elkaâr de hand,
Als 't beide is voorby gedreeven.
Want die des nachts van ſchatten droomt,
Wyl iemant ligt in leed bewonden,
Die worden, als de morgen koomt,
Te zaamen even ryk bevonden.
Wat dan? wat dient 'er dan gedaan;
Gaat vraag dat elken man van zinnen,
Wat zaaken dat hy voor laat gaan,
Daar voorwerp is van veel te winnen.
Wat dryft 'er boven in de keur
Van onderſcheidelyke zaaken,
Die 't ſchrand're leven komen veur,
En dat zyn arm het kan beraaken?
Grypt ider niet naar 't allerbeſt,
En laat hy 't veel, het zwaarſt' niet weegen,
En kieſt hy 't niet uit al de reſt,
Daar hem het meeſt is aan gelegen?
Daar is dan 't einde, en het ſlot:
De Wysheid weet het beſt te kiezen.
Het beſt van alle ding is God.
Dat zal de keurder nooit verliezen:

Dat zal hem eeuwig niet ontgaan,
Gelyk als alle and're dingen,
Jaar in, jaar uit, geduurig aan,
Hem onder zyne hand ontgingen;
Tot dat de mens zich eind'lyk vind,
Na al zyn ploegen en zyn zaajen,
Bedroogen, met een hand vol wind,
Op de akker daar niet valt te maajen.
Maar die hier onder 't jók der tyd,
Terwyl hy 't lichaam moet verzorgen,
Zyn geeſt verheft in de eeuwigheid,
En uitziet naar dien zaal'gen morgen.
En naar des wyzen meeſters raad
Zyn zielenhonger houd verheven,
Ten hemelſpys, die niet vergaat,
Maar overblyft in 't eeuwig leven:
Die 't ryke Gods de voortocht geeft,
In zyn bedryf, gedoe, en draagen,
En met zyn hert in de oorſprong leeft,
Naar 't heilig godlyk welbehaagen:
Die zal, na al zyn zweet en leed,
Zyn moeiten en bekommerniſſen,
Daar 's levens loop in is beſteed,
Den oogſt der eed'le vrucht niet miſſen:

Die

Die zal aan 't einde zyner tyd
Van naberouw niet zyn bezeten;
Noch niet beklaagen, onder ſpyt,
Dat hy het noodigſt heeft vergeeten;
Die zal der dingen ſnelle vlucht,
Die zo met alles gingen ſtryken,
De ontvloogen vogel in de lucht,
Niet moedeloos ſtaan na te kyken.
Maar vaart het lichaam in het graf,
En breeken zyner zielen banden,
De bolſter zyner vrucht valt af,
En 't pit behoud hy in zyn handen.
Zyn dienſt en arbeid is gedaan,
Hy droogt het zweet van zyne wangen,
Zyn heilig-avond die gaat aan,
Het is zyn tyd van loon te ontfangen.
ô Loon, ô allergrootſte loon!
Hy zal u eeuwig niet verteeren,
Hoe blinkt uw koſt'lykheid zo ſchoon,
Op dat een ider u begeere,
Hoe heerlyk is de gulde poort,
Ter ingang tot een eeuwig leven,
Daar nooit geval de vrede ſtoort,
Daar nooit een onluſt word verheven;

Daar geene zorg noch kommer woont,
Daar 't leven niet behoeft te zweeten,
(Gelyk men hier zyn vlyt betoont,)
Om zich te kleeden en te eeten:
Daar de erfgenaam vol prys en lof,
Van 't overvloedig mededeelen,
In 't vaderlyke huis en hof,
In de onbezorgde kost gaat speelen:
Daar de oorsprong aller konsten vloeit,
Daar alle wond'ren uit ontspringen,
Daar 't kern van alle schoonheid bloeit,
Daar de oorzaak is van alle dingen.
Wat mag den aardworm dan noch lang
Zich aan de dropjes staan vergaapen,
De dropjes, uit wiens snelle gang
Geen waar genoegen is te raapen,
Wat is dan eindelyk de zin?
Men doe, tot nooddruft, zyn bedryven,
Maar brokk 'er zynen geest niet in,
Laat die tot God verheven blyven.
Men denk', dat wy hier pelgrims zyn,
In 't jammerdal van 't tyd'lyk leven,
Daar 't elk, naar de algemeene trein,
Aan 't einde alles op moet geeven.

Zo

Zo als wy kwamen, gaan wy heen ;
Ontbloot van iets daar uit te draagen,
Gelyk men naakt en bloot verſcheen,
Wat mag den aardworm dan bejaagen!
Als hy gedekt word en gevoed,
Dan zyn 'er reden van genoegen,
Terwyl de zucht van zyn gemoed
Den eeuw'gen akker zoekt te ploegen.
Den arbeid zy dan onze ſtaf,
Om meê door 't land der tyd te reizen,
Men zegg' de onnutte naſleep af,
Want wie zouw 't nood'loos torſen pryzen?
Hier is de plaats der ruſte niet,
Om zich voor vaſt ter neêr te geeven,
Gelyk men klaar voor oogen ziet,
Hoe elk van hier word weggedreeven.
't Blyft alles leggen ende ſtaan,
Wat iemant had, bezat, en bouwden,
En hy moet ledig heenen gaan,
En laaten 't deeze wereld houden.
Het weeg' dan zwaar in elks gemoed,
Dat hy voor alle ding vergaare,
Door deugd, een ſchat van hemels goed,
Waar van hy eeuwig wel mag vaaren.

ô Wysheid, die het beste deel
Voorzichtelyk weet uit te leezen,
En meê te draagen uit het veel,
Gy moet by ons ter wooning weezen:
Op dat het heil der wyze keur,
Zo overvloedig aangebooden,
Dat klopt en wacht voor iders deur,
Ons eindelyk niet zy ontvlooden,
En ons beving dat groote kwaad,
Het geen genoemd word: *Al te laat.*

EINDE.

BLADWYZER.

Mes-

EINDE.

NAAMEN der BOEKEN

van

JOANNES LUIKEN,

Die allé by KORNELIS vander SYS, gedrukt, en te bekomen zyn, op groot en gemeen papier.

SCHRIFTUURLYKE GESCHIEDENISSEN,
Vertoond in Drie honderd zeven en dertig Bybelse Figuuren.

BESCHOUWING DER WERELD,
Bestaande in Honderd Figuuren.

BYKORF DES GEMOEDS,
Vervattende ruim Honderd Figuuren.

JEZUS EN DE ZIEL,
Bestaande in Veertig Zinnebeelden.

LEERZAAM HUISRAAD,
Vertoond in Vyftig Figuuren.

MENSCHELYK BEDRYF,
Vertoonende Honderd Ambachten.

's MENSCHEN BEGIN, MIDDEN EN EINDE,
Bestaande in Een en vyftig Figuuren.

ONWAARDIGE WERELD,
Vertoond in Vyftig Zinnebeelden.

VONKEN DER LIEFDE JEZUS,
Behelzende Vyftig Zinnebeelden.

ZEDELYKE EN STICHTELYKE GEZANGEN,
Met de

WERKEN DER BARMHERTIGHEID,
Versiert met Een en dertig Figuuren.

Alle met Godlyke Spreuken, en zeer Stichtelyke Verzen, daar op passende, verrykt.

Als mede zyn GEESTELYKE BRIEVEN.

J.L. fe.

Te AMSTELDAM [illegible] VANDER SYS.

HET LEERZAAM HUISRAAD,

Vertoond in

Vyftig Konſtige Figuuren,

Met

GODLYKE SPREUKEN

En

STICHTELYKE VERZEN,

DOOR

JAN LUIKEN.

TE AMSTELDAM,
By de Wed: P: ARENTZ, en K: VANDER SYS,
Boekverkoopers in de Beurs-ſtraat, in de
drie Raapen, 1711.

VOORREDEN.

ô Menſch! die hier in dezen tyd,
Van 't tegenwoordig zichtbaar leven,
Verborgentlyk gekomen zyt,
Met al wat vlugtig is, omgeeven:
Gy woond niet in een zeker land,
Daar gy oneindiglyk zult blyven,
Uw wortel is niet vaſt geplant,
Men zal u als een gaſt verdryven.
Gy ſtaat geen Punt des levens ſtil,
Uw leven is een weg van ſpoede,
Sint dat het leven in u vil,
Zo word de ſnelle gang niet moede.
Waar heen doch? want daar komt een end;
Hier is een helder oog van noode,
Op dat men eind'ling wel belend,
En niet vervalt in 't leet en ſnoode.
Want op de Reize door de Tyd
Zyn veelderly verkeerde wegen,
Na 't verre land der Eeuwigheid,
Als een verwarden Hof gelegen.
Maar die 't op goede uitkomſt zet,
Bedaard en wel verklaard van zinnen,
En op zyn tree der voeten let,
Om eind'ling 't Eind des Heils te winnen,

Leer leezen uit het groote Boek,
Der dingen, daar zyn gantſe leven,
Of op het veld, of in den hoek,
Geduuriglyk mee is omgeeven.
'tZyn, voor 't opmerkzaam wys gemoed
Al vingers die hem vorder wyzen,
Op 't Doelwit van het hoogſte Goed,
En hoe hy 't zelve moet bereizen.
Al wat het leven lief aanbrengt,
Dat kan hem ſcherp en krachtig leere,
Dat hy het Eeuwig Lief bedenkt,
En zich van 't klein, na 't groote keere.
Al wat het leven leed verſchaft,
Dat leerd hem 't Eeuwig leed te myden,
Om niet te vallen in die graft,
Van wee en ach, en bitter lyden.
Maar die aan 't Hert geen ooren heeft,
Die hoord geen ſtomme dingen ſpreeken,
Zo dat hy als de dooven leeft,
Die van de Reden zyn verſteeken.
Al wat'er weegt in deze tyd,
Tot ſpyt, of blydſchap, of genoege,
Wyſt op 't Gewigt der Eeuwigheid,
Op dat het hert zich daar na voege.
De dingen die van waarde zyn,
Getuigen van een hooger waarde,

En

En heffen 't Wezen boven ſchyn,
Gelyk als Hemel boven aarde.
Den Dag is ſchoonder als de Nacht,
Het zoet is beter als het wrange,
Het hard is ſlimmer als het zacht,
Het blyde liever als het bange.
De geur is waarder als de ſtank,
Verzaadheid liever als ontbeeren,
Gebons is doover als de klank,
Het Goud is zwaarder als de veeren.
Het Jaar is langer als den Dag,
Om in een goede ſtand te leeven:
ô! Dat het Oog doch verder zag,
En van de grond wierd opgeheven!
Daar is een klaare kaars en bril,
Maar doch, helaas! wat mag het baaten
Voor iemant die niet zien en wil,
Die word in duiſternis gelaaten.
Den Os gaat graazen voor hem neêr,
En is geruſt in weelde dagen,
Vergaard hem zelven vlees en ſmeer,
Tot dat hy word ter kuip geſlagen.
Doch die de naam voerd van een menſch,
Behoord niet als een dier te leeven,
En vinden voor hem neêr zyn wens,
Maar hebben 't Herte opgeheven,

Van ſtof en vuilis hemelwaard,
En moet by al zyn doen en poogen,
Terwyl hy leeft op dezer aard,
Altyd het Hemels-deel be-oogen.
Nu, al die hier gekomen zyt,
Om uwen loop ook af te treeden,
Ziet voor u, want nu is 't uw Tyd,
Eer dat u kans word afgeſneeden.
Daar zynder veel voor u geweeſt,
Wiens Uurglas lang al is verloopen,
Al liefden zy de Aarden 't meeſt,
Zy moeſten 't met de dood bekoopen,
En al 't belangen leid in 't ſtof;
Betracht gy d'allerwaardſte dingen,
Die vallen met de Dood niet of.
Gaat gy den weg die and're gingen,
Welks Hert de Wereld heeft verſmaad,
Het Doolhof dezer tyd ontweeken,
En volgden op des Wysheids raad,
En achter lieten gulde ſtreeken.
ô Menſch leerd uit het Boek der Tyd,
In uw vergunde levens Jaaren,
Het wonderbaarlyk onderſcheid,
Van 't Eeuwig Wel of Quaalyk vaaren.

HET

HET LEERZAAM HUISRAAD,

Vertoond in

VYFTIG FIGUUREN.

DE TAFEL.

De Schaduwe, van 't Wezen.

Doch ik zegge u, dat veele zullen komen van Oosten en Westen, en zullen met Abraham, en Izaak, en Jakob aanzitten in het Koningryk der Hemelen. Matth: VIII: vers 11.

Op Figuur I.

De Tafel dagelyks toebereid,
Met overvloed van voedzaam Eeten,
Alwaar men in gemeenzaamheid,
Met Vrede en Ruſt is aangezeten,
Wyſt op den Honger, en de luſt,
Die uitgaat, tot het Eeuwig leven,
Om eenmaal vrolyk en geruſt
In zulk een Staat te zyn verheven,
Daar 't leven Hemels werd gevoed,
In Maatſchappy van lieve Vrinden,
Die na beſtaande van Gemoed,
Malkaâr daar zalig zullen vinden;
Van Ooſt, van Weſt, van Zuyd en Noord,
Schoon zy malkander nooit en zagen,
En d'Een van d'Aâr nooit had gehoord,
In 't Jammerdal van deze dagen.
ô Tafel zo volmaakt bedekt!
En zo volmaakt en ſchoon omgeeven,
Gy zyt de zeilſteen die ons trekt,
Om Eeuwig van uw ſpys te leeven,
Verzeld zo aangenaam en ſchoon,
Met Ab'ram, Izaak en zyn Zoon.

Psalm LXXXI: 11.

Doet uwen mond wyd open, en ik zal hem vervullen.

Jezaias XXV: 6.

En de HEERE der heirſchaaren zal op dezen berg allen volken een vette maaltyd maaken, een maaltyd van reinen wyn, van vette vol mergs, van reine wynen die gezuiverd zyn.

En Kapittel LV: 1.

ô Alle gy dorſtige, komt tot de wateren, en gy die geen geld en hebt, komt koopt en eetet, ja komt koopt zonder geld, en zonder prys wyn en melk.

Matth: V: 6.

Zalig [zyn] die hongeren en dorſten [na] de gerechtigheid: Want zy zullen verzadigt worden.

Lukas XIII: 29.

En daar zullender komen van ooſten, en weſten, en van noorden, en zuiden, en zullen aanzitten in het Koningryke Gods.

En Kapittel XIV: 15.

En als een van de geene die mede aanzaten, deze dingen hoorde, zeide hy tot hem, Zalig is hy die brood eet in het Koningryke Gods.

OPENBAARINGE III: 20.

Ziet, ik sta aan de deure, en ik kloppe: indien iemant myne stemme zal hooren, en de deure open doen, ik zal tot hem inkomen, en ik zal met hem avondmaal houden, en hy met my.

En Kapittel XIX: 9.

En hy zeide tot my, Schryft, Zalig zyn ze die geroepen zyn tot het Avondmaal van de Bruiloft des Lams. En hy zeide tot my, Deze zyn de waarachtige woorden Gods.

De STOEL.

Vermoeidheid, hoopt op ruſt.

Komt herwaards tot my alle die vermoeid en belaſt zyt, en ik zal u ruſte geeven: Neemt myn Juk op u, en leerd van my, dat ik zachtmoedig ben, en nedrig van herten: en gy zult ruſte vinden voor uwe zielen. Matth: XI: 28, 29.

Op

Op Figuur II.

Sô Stoel! tot dienſt, en tot gemak,
Van 't Vlees, die arme maaden-zak,
Hoe hoorde ons uw geryf te leeren,
Om voor de afgeſloofde Ziel,
Daar tegen dat haar 't vlees ontviel,
Een Stoel des Hemels te begeeren.
Wie weet hoe menig dat'er ſcheid,
Van 't zachte kuſſen uit der Tyd,
Die zonder Steun of Ruſt gaat zwerven,
Om dat het vlees zo mak'lyk zat,
Dat hy der Zielen Stoel vergat,
Tot aan zyn heenevaard en ſterven!
ô Stoel! waar op men Zalig zit,
Weeſt gy ons Doel en ſtadig wit.

HEBREEN IV: 1.

Laat ons dan vreezen, dat niet t'eeniger tyd, de beloſte van in zyne ruſte in te gaan nagelaaten zynde, imant van u en ſchyne achter gebleeven te zyn.

OPENBAARINGE III: 21.

Die overwind, Ik zal hem geeven met my te zitten in mynen throon, gelyk als ik overwonnen hebbe, en ben gezeten met mynen Vader in zynen throon.

HET

HET BED.

Ter rechter tyd en rechter plaats.

Gy die den boozen dag verre ſtellet: en den Stoel des gewelds naby brengt. Die daar liggen op elpen-beenen bedſteden, en weeldig zyn op haare koetſen: en eeten de lammeren van der kudde, en de kalveren uit het midden van den meſt-ſtal. Amos VI: 3, 4.

Op

Op Figuur III.

Daar werd een zacht'lyk Bed bereid,
Op dat den Ezel makk'lyk leid,
Dat booze en looze Dier der zonden,
Dat ſnood verdorven vlees en bloed,
Dat d'arme Ziel veel ſchaade doet,
En in zyn banden houd gebonden.
En d'arme Ziel, waar leid zy doch!
Elendig tuſſen wee en och,
Op 't barre ſtroo, van 't quaad geweeten.
Heeft weinig ſlaap en weinig ruſt
Wyl zy van beter ſtaat bewuſt,
Geſtaag geknaagd werd en gebeeten.
ô Menſch! die 't op een Ruſten zet,
Bereid en ſpreid uw Zielen-Bed,
In 't zachte Dons van alle Deugde,
Zo zal uw ſlaap ter ochtend-ſchyn,
Geen kommerlyke ontwaking zyn,
Maar d'opgang van een Eeuw'ge Vreugde.

JEZAIAS XIV: 11.

Uwe hovaardye is in de helle neder gestort, [met] het geklank uwer luiten: de maaden zullen onder u gestrooid worden, en de wormen zullen u bedekken.

En Kapittel XXVIII: 20.

Want het bedde zal korter zyn, dan dat men zich daar op uitstrekken konne: en het deksel zal te smal weezen, als men zich [daar onder] voegt.

En Kapittel XXIX: 15.

Wee den geenen die haar diepe versteeken willen voor den HEERE, [haaren] raad verbergende: en welker werken in duisterheid geschieden, en zy zeggen, Wie ziet ons? en wie kend ons?

ROMEINEN XI: 8.

(Gelyk geschreeven is, God heeft haar gegeeven eenen geest des diepen slaaps: oogen om niet te zien, en ooren om niet te hooren) tot op den huidigen dag.

En Kapittel XIII: 11, 12.

En dit [zegge ik te meer] dewyle wy de gelegentheid des tyds weeten, dat het de uure is, dat wy nu uit den slaap opwaaken: want de zaligheid is ons nu naarder, dan doe wy [eerst] geloost hebben.

De

De nacht is voorby gegaan, en de dag is naby gekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duisternisse, en aandoen de wapenen des lichts.

HEBREEN IV: 1, 2.

Laat ons dan vreezen, dat niet t'eeniger tyd, de belofte van in zyne ruste in te gaan nagelaaten zynde, iemant van u en schyne achter gebleeven te zyn.
Want ook ons is het Euangelium verkondigt, gelyk als haar: maar het woord der predikinge en deede haar geenen nut, dewyle het met het geloove niet gemengt en was, in de geene die het gehoord hebben.

En Vers 6, 7.

Dewyle dan blyft, dat sommige in dezelve [ruste] ingaan, en de geene dien 't Euangelium eerst verkondigt was, niet ingegaan en zyn van wegen de ongehoorzaamheid:
Zo bepaald hy wederom eenen zekeren dag, [namelyk] Heden, door David zeggende zo langen tyd daar na (gelykerwys gezegt is), Heden indien gy zyne stemme hooret, zo en verhardet uwe herten niet.

En Vers 9, 10, 11.

Daar blyft dan een ruste over voor het volk Gods.
Want die ingegaan is in zyne ruste, die heeft zelve ook van zyne werken gerust, gelyk God van de zyne.
Laat ons dan ons benaarstigen om in die ruste in te gaan: op dat niet iemant in dat zelve exempel der ongeloovigheid en valle.

DE HAARDSTEE.

Hier en niet elders.

Hebbende [dan] uwe zielen gereinigd in de gehoorzaamheid der waarheid, door den Geest, tot ongeveinsde broederlyke liefde, zo hebt malkanderen vuuriglyk lief uit een rein herte, 1 Petrus I: 22.

Op

Op Figuur IV.

Het nutbaar Vuur, dat zo veel doet,
Tot dienſt, om redzaam huis te houde,
Is op de Haardſtee koſt'lyk goed,
Ter ſpyze, en tegenweer der koude:
Maar buiten deze paal en maat,
Op 't bedde, of houte zolderinge,
Was 't ſchaad'lyk in den hoogſten graad,
Wyl Huis en al, tot As verginge.
ô Menſch! bewaard uw levens vuur!
Op dat het in zyn order blyve,
En niet ontſteeke huis en ſchuur,
Om u ontbloot daar uit te dryve.
Zyn order, na behoorlykheid,
Is, in de liefde Gods te branden
En niet in 't wezen dezer Tyd,
Daar maakt het lyf en ziel te ſchande.
Daarom bereid en vleid zyn gloed,
Op d'Altaar van een vaſt gemoed.

PSALM XVIII: 2.

Ik zal u hertelyk lief hebben, HEERE, myne ſterkte.

MARKUS XII: 30, 31.

En gy zult den Heere uwen God lief hebben uit geheel uw' herte, en uit geheel uwe ziele, en uit geheel uwen verſtande, en uit geheel uwe kracht. Dit is het eerſte gebod.

En het tweede [dezen] gelyk, [is] dit, Gy zult uwen naaſten lief hebben als u zelven. Daar en is geen ander gebod grooter dan deze.

JOANNES XIV: 21.

Die myne geboden heeft, en dezelve bewaard, die is het die my lief heeft: en die my lief heeft zal van mynen Vader gelievet worden: en ik zal hem lief hebben, en ik zal my zelven aan hem openbaaren.

HANDELINGEN XVIII: 24, 25, 26.

En een zeker Joode met naame Apollos, van geboorte een Alexandriner, een welſpreekende man, quam te Ephezen, machtig zynde in de Schriften.

Deze was in den weg des Heeren onderweezen: en vuurig zynde van geeſte, ſprak hy, en leerde

naar-

naarstelyk de zaaken des Heeren, weetende alleenlyk den Doop Joannis.

En deze begon vrymoedelyk te spreeken in de Synagoge: en als hem Aquila en Priscilla gehoort hadden, namen zy hem tot haar, en leiden hem den weg Gods bescheidelyker uit.

ROMEINEN XII: 11.

Zyt niet traag in het benaarstigen. Zyt vuurig van geeste. Diend den Heere.

1 PETRUS IV: 8.

Maar voor al hebt vuurige liefde tot malkanderen: want de liefde zal menigte van zonden bedekken.

1 JOANNES II: 15, 16, 17.

En hebt de wereld niet lief, noch 't geene in de wereld is: zo iemant de wereld lief heeft, de liefde des Vaders en is niet in hem.

Want al dat in de wereld is, [namelyk] de begeerlykheid des vlees, en de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des leevens, en is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.

En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die den wille Gods doet, blyft in der eeuwigheid.

DE TANG.

Niet onbedachtzaam.

De kloekzinnige ziet het quaad [en] verbergd zich: de slechten gaan heenen door, [en] worden gestraft. Spreuken XXVII: 12.

Op Figuur V.

Twee Yz're Vingers bruikt de hand,
Op dat men 't Vuur na eis regeere,
En evenwel zich niet en brand;
Hier is voorzichtigheid te leere:
Want greep men zo de Dingen aan,
Daar 't tegenwoordig mensch'lyk leeven
Zyn leeven lang mee om moet gaan,
En daar het steeds mee is omgeeven,
Een Vuur der Wereld, 't geen 't Gemoed,
Door slof en achteloos hanteeren,
Verbrand, en groote weedom doet,
Men zouw veel schaade van zich weeren.
Maar laaci! 't Vlees word meer gemyd
Als 't eed'le Deel der Eeuwigheid.

MATTH: X: 16.

Ziet, ik zende u als schaapen in 't midden der wolven: zyt dan voorzichtig gelyk de slangen, en oprecht gelyk de duiven.

En Kapittel XVI: 26.

Want wat baatet en mensche, zo hy de geheele wereld gewind, en leid schaade zyner ziele? of wat zal een mensche geeven, tot lossinge van zyne ziele?

EPHEZEN V: 15.

Ziet dan hoe gy voorzichtelyk wandeld: niet als onwyze, maar als wyze.

De DOOFPOT.

Verduistert, door omsluitinge.

I.L.

En om dat de ongerechtigheid vermenigvuldigt zal worden, zo zal de liefde van veele verkouden. Maar wie volharden zal tot den einde, die zal zalig worden. Matth: XXIV: 12, 13.

Op

Op Figuur VI.

De Kool, die helder leit te glooren,
Zo ſchoon, met een vergulde gloed,
Moet in de Doofpot haaſtig ſmooren,
En wort eerlang zo zwart als roet.
Zo is 't ook met des menſchen herte,
Wanneer 't in hemel-liefde gloeid,
En uit de door'ne ſtruik van ſmerte,
Gelyk een ſchoone Rooze bloeid;
Wanneer dat, leider werd omgeeven,
Van 't aardſe Vat dat weelden hiet,
Verlieſt het licht zyn gloeijend leeven,
En zyne glori word tot niet.
ô Waarde Zielen blyft in 't ſchroomen,
En laat uw Eed'le vuurigheid,
Niet ſchand'lyk in verdooving komen
Door 't nietig Ding van dezen Tyd.
ô Vlees en bloed en werelds leeven,
Gy duiſt're Doofpot van 't gemoed,
Wat hebt gy menig Ziel omgeeven,
Tot nadeel van zyn Hemel-gloed!

ô Eed'le

ô Eed'le Ziel blyft onbeflooten,
En haalt uw leevens lucht uit God,
Zo werd het Eeuwig licht genooten,
En word ontgaan de Helfe Pot.

HOOGELIED VIII: 6.

Zet my als een Zegel op uw herte, als een Zegel op uwen arm: want de liefde is flerk als de dood: de iever is hart als het graf: haare koolen zyn vuurige koolen, vlammen des HEEREN.

MARKUS IV: 18, 19.

En deze zyn, die in de doornen bezaaid worden, [namelyk] de geene die het woord hooren.
En de zorgvuldigheden dezer wereld, en de verleidinge des rykdoms, en de begeerlykheden ontrent de andere dingen inkomende, verflikken het woord, en het word onvruchtbaar.

ROMEINEN VIII: 35, 36, 37, 38, 39.

Wie zal ons fcheiden van Chriftus liefde? Verdrukkinge, of benaautheid, of vervolginge, of honger, of naaktheid, of gevaar, of zwaard?
(Gelyk gefchreeven is, Want om uwent wille worden wy den gantfen dag gedood: wy zyn geacht als fchaapen der flachtinge.)

Maar

Maar in dezen allen zyn wy meer als overwinners, door hem die ons lief gehad heeft.

Want ik ben verzekert, dat noch dood, noch leeven, noch Engelen, noch Overheden, noch Machten, noch tegenwoordige, noch toekomende dingen,

Noch hoogte, noch diepte, noch eenig ander schepsel, ons zal konnen scheiden van de liefde Gods, welke is in Christus Jezus onzen Heere.

2 Korinthen VI: 1, 2.

En wy [als] mede-arbeidende bidden [u] ook dat gy de genade Gods niet te vergeefs en moogt ontfangen hebben.

Want hy zegt, In den aangenaamen tyd hebbe ik u verhoord, en in den dag der zaligheid hebbe ik u geholpen: ziet, nu is 't de wel aangenaame tyd, ziet nu is 't de dag der zaligheid.

Hebreen XII: 15.

Toeziende dat niet iemant en verachtere van de genade Gods: dat niet eenige wortel der bitterheid opwaarts spruitende beroerte en maake, en door de zelve veele ontreinigt en worden.

De

DE KAS.

Verrot en mot Schat.

Jezus zeide tot hem, Zo gy wilt volmaakt zyn, gaa heenen, verkoopt wat gy hebt, en geeft het den armen en gy zult eenen ſchat hebben in den Hemel: en kom herwaarts, volgt my. Matth: XIX: 21.

Op

Op Figuur VII.

Daar is wat in, ô ja! maar och!
Verkeerde zin, wat is het doch!
Een prondelhoek van veele zaaken,
Die meeſtendeele vrucht'loos zyn,
Al is het wollig, zacht en fyn,
En glinſt'rig om uw hert te raaken.
Het zy dan ook wat dat het zy,
't Is lap, en leur en voddery,
Daar 't edel hert aan leid gebonden,
Als in een huis der duiſternis,
Zo dat het ook een winkel is,
Daar prondeling in werd gevonden.
Is 't moog'lyk, dat de hooge Ziel,
Op zulke laage Dingen viel,
Om zyne Ruime plaats te ſtoppen,
En laat de gunſt van 't waare goed
Van buiten voor het toe Gemoed,
Met al zyn waardigheid ſtaan kloppen!
Ruim uit den Drek, al was 't van Goud,
Uit uwen Kas, van Vlees en Hout,

Op d'Akkers die na nooddruft zuchten,
Op dat den ſtank en vuile Meſt,
Verander' in het allerbeſt,
Van koſtelyke Zielen vruchten.

SPREUKEN XI: 28.

Wie op zynen rykdom vertrouwt, die zal vallen: maar de rechtvaardige zullen groenen als loof.

En Kapittel XXIII: 4, 5.

En vermoeid u niet om ryk te worden: ſtaat af van uw' vernuft.

Zult gy uwe oogen laaten vliegen op het geene dat niet en is? want het zal zich gewiſſelyk vleugelen maaken; gelyk een Arend die na den Hemel vliegt.

LUKAS XII: 33, 34.

Verkoopt het geene gy hebt, en geeft aalmoeſſe. Maakt u zelven buidels die niet verouden, eenen ſchat die niet af en neemt, in de hemelen, daar de dief niet by en komt, noch de motte en verderft.

Want waar uwen ſchat is, aldaar zal ook uw' herte zyn.

En

En Kapittel XVI: 9.

En ik zegge u-lieden, Maakt u zelven vrienden uit den onrechtvaardigen Mammon, op dat wanneer u ontbreeken zal, zy u mogen ontfangen in de eeuwige tabernakelen.

JAKOBUS II: 13, 14, 15, 16.

Want een onbarmhertig oordeel [zal gaan] over de geene die geen barmhertigheid gedaan en heeft: en de barmhertigheid roemt tegen het oordeel.

Wat nuttigheid is het, myne broeders, indien iemant zegt, dat hy het geloove heeft, ende en heeft de werken niet? kan dat geloove hem zalig maaken?

Indiender nu een broeder of zuster naakt zouden zyn, en gebrek zouden hebben van dagelyks voedsel:

En iemant van u tot haar zoude zeggen, Gaat heenen in vrede, word warm, en word verzaadigt: en gy-lieden en zoudet haar niet geeven de nooddruftigheden des lichaams, wat nuttigheid is dat?

En Kapittel V: 1, 2, 3.

Wel aan nu gy ryke, weend en huilt over uwe elendigheden, die over u komen.

Uwen rykdom is verrot, en uwe kleederen zyn van de motten gegeeten geworden.

Uw goud en zilver is verroest: en haaren roest zal u zyn tot een getuigenisse, en zal uw' vlees als een vuur verteeren: gy hebt schatten vergadert in de laatste dagen.

DE KIST.

Noch kan 't niet houden.

Beter is weinig met de vreeze des HEEREN, *dan een grooten ſchat; en onruſte daar by.* Spreuken XV: vers 16.

Op

Op Figuur VIII.

De Yz're, die zo trouw'lyk ſluit,
Is Schatbewaarder van de buit:
ô Menſch! bezorgt de Kiſt uws herten,
Dat ander' is maar Idelheid,
En gaat doch voort met dezen Tyd,
En laat noch na een knaagend ſmerten.
Maar 't Hert, het Edel menſchen hert,
Dat dat een Kiſt van rykdom werd,
Bezorgd met veelderleije ſloten,
Voor Dievery van d'oude Slang,
En 's Werelds looze ommegang,
Zo mogt 'er rykdom zyn genooten.
Want dat, dat is de rechte Kiſt,
Wiens leveranſi niet en miſt,
In tyden van gebrek en noode,
Ja zelfs, in d'Uure van de Dood,
Als alle andere rykdom vlood,
Dan geld zyn ſtof, en munt voor Gode.

PSALM XXXVII: 16.

Het weinige, dat de rechtvaardige heeft, is beter als den overvloed veeler godloozen.

MATTH: VI: 19, 20, 21.

Vergaderd u geen ſchatten op der aarden, daar ze de motte en roeſt verderft, en daar de dieven doorgraaven en ſteelen.

Maar vergaderd u ſchatten in den Hemel, daar ze noch motte noch roeſt en verderft, en daar de dieven niet en doorgraaven, noch en ſteelen.

Want waar uwen ſchat is, daar zal ook uw herte zyn.

1 TIMOTH: VI: 9, 10.

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoekinge en [in] den ſtrik, en [in] veele dwaaze en ſchadelyke begeerlykheden, welke de menſchen doen verzinken in verderf en ondergang.

Want de geldgierigheid is een wortel van alle quaad, tot welke ſommige luſt hebbende, zyn afgedwaald van het Geloove, en hebben haar zelven met veele ſmerten doorſteeken.

En

En Vers 17, 18, 19.

Den ryken in deze tegenwoordige wereld beveelt dat zy niet hoogmoedig en zyn, noch [haare] hoope en ſtellen op de ongeſtadigheid des rykdoms, maar op den leevenden God, die ons alle dingen rykelyk verleend om te genieten.

Dat zy weldaadig zyn, ryke worden in goede werken, gaarne mededeelende zyn, [en] gemeenzaam:

Leggende haar zelven weg tot eenen ſchat een goed fondament tegen't toekomende, op dat zy't eeuwige leven verkrygen mogen.

HEBREEN XIII: 5, 6.

[Uwen] wandel zy zonder geldgierigheid: en zyt vergenoegt met het tegenwoordige. Want hy heeft gezegt, Ik en zal u niet begeeven, noch ik en zal u niet verlaaten.

Zo dat wy vrymoediglyk durven zeggen, De Heere is my een Helper, en ik en zal niet vreezen wat my een menſche zal doen.

DE KACHEL.

Door myding bevryd.

Om dat gy het woord myner lydzaamheid bewaard hebt, zo zal ik ook u bewaaren uit de uure der verzoekinge, die over de geheele wereld komen zal, om te verzoeken die op de aarde woonen. Openbaaringe III: 10.

Op

Op Figuur IX.

Wanneer de Kouw, by winter tyd
In zyn ontfteeking vinnig byt,
Dan gaat men dicht befloten zitte
Met zyn bedryving en beflag,
Of wat het anders weezen mag,
En Tempert deze macht met hitte.
Der dingen Overmaat doet zeer,
Derhalven zoekt men tegenweer,
Op dat zy ons niet heel verdringen:
Dat dan, het wel bedaard verftand
Een Tegenweer houw by der hand,
In d'allergrootfte en zwaarfte dingen.
Een Tegenweer in tyd van nood,
Ja in de Uure van de Dood,
Wiens bovenmaate Drang moet wyken,
Voor 't Goed en wel geruft gemoed,
Door vaft Geloof en Hoop gevoed,
Die Tegenweer zal winft bereiken,
En zetten 't Leven uit de Tyd,
In 't Tempramant der Eeuwigheid

Psalm XXXII: 6, 7.

Hierom zal u een ieder heilige aanbidden in vindens tyd; Ja in eenen overloop van groote wateren, zullen zy hem niet aanraaken.

Gy zyt my eene verberginge, gy behoed my voor benaauwtheid; gy omringt my met vrolyke gezangen van bevrydinge.

En Psalm LXXI: 3.

Weest my tot eenen rotssteen om daar in te woonen, om geduuriglyk daar in te gaan: gy hebt bevel gegeeven om my te verlossen; want gy zyt myne steenrotze en myn burgt.

En Psalm XCI: 1, 2, 3, 4.

Die in de schuil-plaatse des Allerhoogsten is gezeten, die zal vernachten in de schaduwe des Almachtigen.

Ik zal tot den HEERE *zeggen: Myne toevlucht, en myne burgt: myn God, op welke ik vertrouwe.*

Want hy zal u redden van den strik des vogelvangers: van de zeer verderfelyke pestilentie.

Hy zal u dekken met zyne vlerken, en onder zyne vleugelen zult gy betrouwen: zyne waarheid is een rondasse en beukelaar.

En

En Psalm CXIX: 113, 114, 115, 116.

Ik haate de quaade ranken, maar hebbe uwe Wet lief.

Gy zyt myne schuil-plaatse, en myn schild, op uw woord hebbe ik gehoopt.

Wykt van my, gy boosdoenders, dat ik de geboden mynes Gods moge bewaaren.

Ondersteund my na uwe toezegginge, op dat ik leeve: ende en laat my niet beschaamt worden over myne hoope.

Spreuken XVIII: 10.

De Naam des HEEREN is eene sterke toren: de rechtvaardige zal daar heenen loopen, en in een hoog vertrek gestelt worden.

En Kapittel XXVII: 12.

De kloekzinnige ziet het quaad, en [verbergd] zich: de slechte gaan heenen door, [en] worden gestraft.

Sephan: II: 3.

Zoekt den HEERE alle gy zachtmoedige des lands, die zyn recht werken: zoekt gerechtigheid, zoekt zachtmoedigheid, misschien zult gy verborgen worden in den dag des toorns des HEEREN.

DE POT.

Veeltyds te veel.

Werkt niet [om] de ſpyze die vergaat, maar [om] de ſpyze die blyft tot in het eeuwige leven, welke de Zoone des menſchen u-lieden geeven zal: want dezen heeft God de Vader verzegelt. Joannis VI: 27.

Op

Op Figuur X.

De Pot, werd daag'lyks niet vergeeten,
Maar gaat te vuur, en kookt de ſpys,
Op dat het lichaam heeft te Eeten,
En dat de luſt verkrygt zyn eis.
Maar of het geeſtelyke leven,
Van d'arme Ziel geheel verſmacht,
Daar word zo veel niet om gegeeven,
En ook, byna, niet om gedacht.
Voor Hem te kooken en te braaden,
Dat zouw te grooten omſlag zyn,
Hy mag zich onderwyl verzaaden,
Met kranke trooſt van valſe ſchyn.
Wie zouw voor Hem de Tafel dekken?
Dat werk is niet de pyne waard,
De Wereld zouw dien Dienſt begekken.
Zo wierd het lichaam maar bezwaard.
Als dat maar wel is aangezeten,
En heeft, by aanzien en gemak,
Maar wel te drinken en te eeten,
Dan ruſt den ouden Maaden-zak;

Tot

Tot dat het afloopt aan een Ende,
En dat de Dood zyn vuiſten toond,
Dan valt 'er Jammer en Elende,
En 't leven wenſt te zyn verſchoond,
Om dat het zich nu voeld gebeeten,
Van Spyt, wyl 't noodigſt' is vergeeten.

PSALM XXXVII: 18, 19.

De HEERE kend de dagen der oprechten: en haare erfeniſſe zal in eeuwigheid blyven.

Zy zullen niet beſchaamd worden in den quaaden tyd; en in de dagen des hongers zullen zy verzadigt worden.

MATTH: V: 6.

Zalig [zyn] die hongeren en dorſten [na] de gerechtigheid: Want zy zullen verzadigt worden.

En Kapittel VII: 24, 25.

Een iegelyk dan die deze myne woorden hoord, en dezelve doet, dien zal ik vergelyken by een voorzichtig man, die zyn huis op een ſteenrotſe gebouwd heeft.

En daar is ſlagregen nedergevallen, en de waterſtroomen zyn gekomen, en de winden hebben gewaaid, en zyn tegen het zelve huis aangevallen, en het en is niet gevallen, want het was op de ſteenrotſe gegrond.

LUKAS

LUKAS X: 41, 42.

En Jezus antwoordende zeide tot haar, Martha, Martha, gy bekommert en ontrust u over veele dingen:

Maar een ding is noodig: doch Maria heeft het goede deel uitgekooren, het welke van haar niet en zal weggenomen worden.

En Kapittel XII: 22, 23.

En hy zeide tot zyne Discipelen, Daarom zegge ik u, en zyt niet bezorgt voor uw' leeven, wat gy eeten zult, noch voor het lichaam, waar mede gy u kleeden zult.

Het leven is meer dan het voedsel, en het lichbaam dan de kleedinge.

PHILIPPENZEN III: 19.

Welker einde is het verderf, welker God is de buik, en [welker] heerlykheid is in haare schande, dewelke aardse dingen bedenken.

DE SCHOTEL.

Wat mag het baaten.

Zo wie nu het goed der wereld heeft, en ziet zynen broeder gebrek hebben, en sluit zyn herte toe voor hem, hoe blyft de liefde Gods in hem. 1 Joan: III: 17.

Op Figuur XI.

Die hong'rig in de keuken quam,
En in het omzien na verzaaden,
Veel leege Schotelen vernam,
Zyn Eet-lust zouw ze al versmaaden.
Want Een, al was hy slecht van stof,
Voorzien met opgediste spyze,
Verdienden achtbaarheid en lof,
Hy zouw ze boven allen pryze.
Wat vind men in des werelds huis
Veel leege Schotels van Gemoeden,
Den honger vind 'er niemant t'huis
Om zyn begeerte mee te voeden.
Want deeld de mensch aan Gode mis,
En aan de Deugd, zo volgt het vraagen,
Of Hy geen leege Schotel is,
In wien geen Spys word opgedraagen?
De Schotel is dan 't Oogwit niet,
Maar slechts een Vat van 't waardig wezen:
Het Vlees is 't niet daar God op ziet,
Maar 't Geest'lyk Herte werd gepreezen.

MATTH:

Matth: XXV: 28, 29, 30.

Neemt dan van hem het talent weg, en geeft het den geenen, die de tien talenten heeft.

Want een iegelyk die heeft [dien] zal gegeeven worden, en hy zal overvloedig hebben: maar van den geene die niet en heeft, van dien zal genoomen worden ook dat hy heeft.

En den onnutten dienstknecht werpt uit in de buitenste duisternisse, daar zal weeninge zyn en knerzinge der tanden.

2 Korinthen IV: 6, 7.

Want God die gezegt heeft dat het licht uit de duisternisse zoude schynen, is de geene die in onze herten gescheenen heeft, om [te geeven] verlichtinge der kennisse der heerlykheid Gods in 't aangezicht van Jezus Christus.

Maar wy hebben dezen schat in aarden vaten, op dat de uitneementheid der kracht zy Godes, en niet uit ons.

Titus III: 14.

En dat ook de onze leeren goede werken voor te staan tot noodig gebruik, op dat zy niet onvruchtbaar en zyn.

JAKOBUS II: 14, 15, 16, 17.

Wat nuttigheid is het, myne broeders, indien iemant zegt, dat hy het geloove heeft, ende en heeft de werken niet? kan dat geloove hem zalig maaken?

Indien 'er nu een broeder of zuster naakt zouden zyn, en gebrek zouden hebben van dagelyks voedsel:

En iemant van u tot haar zoude zeggen, Gaat heenen in vrede, word warm, en word verzadigt: en gy-lieden en zoudet haar niet geeven de nooddruftigheden des lichaams, wat nuttigheid is dat?

Alzo ook het geloove, indien het de werken niet en heeft, is by hem zelven dood.

2 PETRUS I: 5, 6, 7, 8.

En gy tot het zelve ook alle naarstigheid toebrengende, voegd by uw' geloove deugd, en by de deugd kennisse,

En by de kennisse maatigheid, en by de maatigheid lydzaamheid, en by de lydzaamheid Godzaligheid,

En by de Godzaligheid broederlyke liefde, en by de broederlyke liefde, liefde [tegen alle.]

Want zo deze dingen by u zyn, en [in u] overvloedig zyn, zy en zullen [u] niet leedig noch onvruchtbaar laaten in de kennisse onzes Heeren Jezus Christus.

HET VUURSLAG.

Dat het beklyve.

Is myn woord niet alzo, als een vuur, spreekt de HEERE? en als een hamer, [die] een steenrotse te morsel slaat? Jeremias XXIII: 29.

Op

Op Figuur XII.

Of ſchoon de vonken ryk'lyk quamen,
En 't tintel was niet by der hand,
Op dat zy haare wooning namen,
En maakten een gewenſte brand,
Zo koſt men vuur noch licht ontſteeke,
Op dat de naare duiſternis
Met zyn bedekſel 't oog ontweeke,
En voorts geſchied wat noodig is.
Het harde Hert word wel geſlaagen,
Daar ſpringen ook wel vonken uit,
Van overtuigde droeve vlaagen,
Tot wee en klaagelyk geluid:
Maar t'elkens zyn zy weêr verdweenen,
En 't Oog der Zielen blyft verblind,
Dewyl die vonk, tot licht verſcheenen,
Ontrent het Hert geen Tintel vind.
Hoe lang dan zult gy acht'loos weeze,
En maaken geen bereiden grond,
Daar 't Vonkje van des Heeren vreeze
Zyn voedſel en verblyf in vond?
Bekruipt u geen bekommerniſſe,

Zo uw verzuim te lange wacht,
Dat gy het Eeuwig licht mogt misse,
En zat zo in de helse nacht?
Nu is 't uw tyd om licht t'erlangen,
Terwyl Gods Hand uw Hert noch slaat,
Nu moet gy 't levens vonkje vangen,
En maaken 't uwe Ziel tot baat.

JEREMIAS II: 30.

Te vergeefs heb ik uwe kinderen geslaagen: zy en hebben de tucht niet aangenomen; u-lieder zwaard heeft uwe Profeeten verteerd, als een verdervende leeuw.

En Kapittel V: 3.

O HEERE, en [zien] uwe oogen niet na waarheid? gy hebt ze geslaagen, maar zy en hebben geen pyne gevoeld; gy hebt ze verteerd, [maar] zy hebben geweigert de tucht aan te neemen: zy hebben haare aangezichten harder gemaakt dan eene steenrotse, zy hebben geweigert zich te bekeeren.

MATTH: XIII: 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9.

En hy sprak tot haar veele dingen door gelykenissen, zeggende, Ziet een Zaaijer ging uit om te zaaijen.

En als hy zaaide viel een deel [zaads] by den weg: en de vogelen quamen, en aten dat zelve op.

En een ander [deel] viel op steenachtige [plaatsen,] daar het niet veel aarde en hadde, en het ging terstond op, om dat het geen diepte van aarde en hadde.

Maar als de Zonne opgegaan was, zo is het verbrand geworden, en om dat het geen wortel en hadde, is het verdord.

En een ander [deel] viel in de doornen: en de doornen wiessen op, en verstikten het zelve:

En een ander [deel] viel in de goede aarde, en gaf vrucht, het een honderd, het ander sestig, en het ander dertig [voud.]

Wie ooren heeft om te hooren, die hoore.

HEBREEN III: 7, 8.

Daarom gelyk de Heilige Geest zegt, Heden indien gy zyne stemme hooret,

Zo en verhard uwe herten niet, gelyk [het geschied is] in de verbitteringe, ten dage der verzoekinge, in de woestyne.

DE KANDELAAR.

Ontfangt en houd.

Jezus dan sprak wederom tot haar-lieden, zeggende, Ik ben 't licht der wereld: die my volgt en zal in de duisternisse niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben. Joannes VIII: 12.

Op

Op Figuur XIII.

De Kandelaar, daar toe gericht,
Op dat hy draag dat ſchoone licht,
Het geen de lange avond-ſtonden,
Zo welbehaagelyk verklaard,
En alles in zich openbaard,
Dat in het Duiſter lag bewonden:
Die is een waardigheid en puik,
Van nut en noodig Huis-gebruik:
Maar in 't aanzien'lyk Huis der Ziele,
Daar zo veel nood'loos huisraad is,
Daar teld men Hem doch veeltyds mis,
Die 't waare licht des levens hiele;
Een welgeſchiktheid in 't Gemoed,
Om vaſt te houden zulk een Goed,
Dat elk tot Heil is aangeſtooken.
Zo woond men acht'loos, Jaaren lank,
Tot ſtruik'ling over ſtoel en bank,
En blyft in 't aardſe donker ſpooken.

JEZAIAS XII: 35, 36.

En ik zal de blinde leiden door den weg, [dien] zy niet geweeten en hebben, Ik zal ze doen treeden door de paden, [die] zy niet geweeten en hebben: Ik zal de duisternisse voor haar aangezichte ten lichte maaken, en het kromme tot recht: deze dingen zal ik haar doen, en ik zalze niet verlaaten.

LUKAS XII: 35, 36.

Laat uwe lendenen omgordet zyn, en de kaarzen brandende.

En zyt gy den mensche gelyk, die op haaren Heere wachten, wanneer hy weder komen zal van de bruiloft, op dat als hy komt en klopt, zy hem terstont mogen open doen.

JOANNES XII: 35, 36.

Jezus dan zeide tot haar, Noch eenen kleinen tyd is 't licht by u-lieden: wandeld terwyle gy 't licht hebt, op dat de duisternisse u niet en bevange. En die in de duisternisse wandeld, en weet niet waar hy heenen gaat.

Terwyle gy 't licht hebt, geloooft in 't licht, op dat gy kinderen des lichts moogt zyn. Deze dingen sprak Jezus: en weg gaande verbergde hy hem van haar.

ROMEINEN XIII: 11, 12, 13, 14.

En dit [zegge ik te meer] dewyle wy de gelegentheid des tyds weeten, dat het de uure is, dat wy nu uit

uit den ſlaap opwaaken: want de zaligheid is ons nu naarder, dan doe wy [eerſt] geloofſt hebben.

De nacht is voorby gegaan, ende de dag is naby gekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duiſterniſſe, en aandoen de wapenen des lichts.

Laat ons als in den dag, eerlyk wandelen, niet in braſſeryen en dronkenſchap, niet in ſlaapkameren en ontuchtigheden, niet in twiſt en nydigheid:

Maar doet aan den Heere Jezus Chriſtus, ende en verzorgt het vlees niet tot begeerlykheden.

JAKOBUS I: 21.

Daarom afgelegt hebbende alle vuiligheid en overvloed van boosheid, ontfangt met zachtmoedigheid het woord dat in [u] geplant word, het welk uwe zielen kan zalig maaken.

1 PETRUS I: 13.

Daarom opſchortende de lendenen uwes verſtands, [en] nuchteren zynde, hoopt volkomelyk op de genade die u toegebragt word in de openbaaringe van Jezus Chriſtus.

1 JOANNES I: 5, 6.

En dit is de verkondinge, die wy van hem gehoord hebben, en wy u verkondigen, dat God een licht is, en gants geen duiſterniſſe in hem en is.

Indien wy zeggen dat wy gemeenſchap met hem hebben, en wy in de duiſterniſſe wandelen, zo liegen wy, ende en doen de waarheid niet.

DE KAARSSNUITER.

Door wegdoen krygen.

Alzo dan een iegelyk van u, die niet en verlaat alles wat hy heeft, die en kan myn Discipel niet zyn. Lukas XIV: 33.

Op

Op Figuur XIV.

Knypt van het Pit den Dooden-kop,
  Zo helderd gy uw Kaars-licht op:
Nypt van uw Hert de Overdaade,
  Die tot de lichte levens-ſchyn,
  Niet dienſtelyk noch noodig zyn,
Maar enkel hindernis en ſchade:
  Want al wat boven nooddruft is,
  Maakt in de Ziel een duiſternis;
Hier toe bevind men traage handen,
  Zo dat 'er veel in dezen tyd,
  Gezeten zyn in ſomberheid,
Wyl haare kaars niet recht kan branden.
  Het Licht dat puur en Enkel is,
  En vry van alle duiſternis,
Leerd ons het weg doen aller zaaken,
  Die tuſſen God, het hoogſte Goed,
  En tuſſen 't menſchelyk Gemoed,
Een duiſternis en ſcheiding maaken.

JEZAIAS LVIII: 7, 8, 9, 10.

Is 't dat gy den hongerigen uw brood mede deeld, en de arme verdreevene in huis brengt? als gy eenen naakten ziet dat gy hem dekt, en dat gy u voor uw vlees niet en verbergt?

Dan zal uw licht voortbreeken als de dageraad, en uwe geneezinge zal snellyk uitspruiten: en uwe gerechtigheid zal voor uw aangezichte heenen gaan: [en] de heerlykheid des HEEREN zal uwen achtertocht weezen.

Dan zult gy roepen, en de HEERE zal antwoorden, gy zult schreeuwen, en hy zal zeggen, ziet [hier] ben ik; zo gy uit het midden van u weg doet het jok, het uitsteeken des vingers, en het spreeken der ongerechtigheid.

En zo gy uwe ziele opent voor de hongerigen, en de bedrukte ziele verzadigt: dan zal uw licht in de duisternisse opgaan, en uwe donkerheid zal zyn als de middag.

MATTH: V: 16.

Laat uw licht alzo schynen voor de menschen, dat zy uwe goede werken moogen zien, en uwen Vader die in de Hemelen is, verheerlyken.

En Kapittel VI: 22, 23, 24.

De kaarze des lichaams is de ooge: indien dan uwe ooge eenvoudig is, zo zal uw' geheel lichaam verlicht weezen.

Maar

Maar indien uw' ooge boos is, zo zal geheel uw lichaam duister zyn. Indien dan het licht dat in u is, duisterniSSe is, hoe groot [zal] de duisterniSSe [zelve zyn?]

Niemant en kan twee heeren dienen, want of hy zal den eenen haaten en den anderen lief hebben, of hy zal den eenen aanhangen, en den anderen verachten. Gy en kond niet Gode dienen en den Mammon.

MARKUS X: 21.

En Jezus hem aanziende beminde hem, en zeide tot hem, Een ding ontbreekt u, gaat heenen verkoopt alles wat gy hebt, en geeft het den armen, en gy zult eenen schat hebben in den hemel. En komt herwaards, neemt het kruis op, en volg my.

LUKAS XII: 33, 34, 35, 36.

Verkoopt het geene gy hebt, en geeft aalmoeSSe. Maakt u zelven buidels die niet en verouden, eenen schat die niet af en neemt, in de Hemelen, daar de dief niet by en komt, noch de motte en verderft.

Want waar uwen schat is, aldaar zal ook uw' herte zyn.

Laat uwe lendenen omgordet zyn, en de kaarzen brandende.

En zyt gy den menschen gelyk, die op haaren Heere wachten, wanneer hy wederkomen zal van de bruiloft, op dat als hy komt en klopt, zy hem terstond mogen open doen.

De

DE SPIEGEL.

Kend u zelven.

Dewyle wy dan deze beloften hebben, Geliefde, laat ons ons zelven reinigen van alle besmettinge des vlees en des Geests, voleindigende de Heiligmaakinge in de vreeze Gods. 2 Korinthen VII: 1.

Op

Op Figuur XV.

Die dikmaal voor de Spiegel gaat,
En ziet hoe hem het hoofd al ſtaat,
Uit zucht van idel welbehaagen,
Die zy gewaarſchouwd, dat hy 't weet,
En boven alles niet vergeet,
Gods Woord, zyn Herte voor te draagen:
Die held're Spiegel, daar men ziet,
Of 't zelve zuiver is, of niet,
En waar de misgeſtalten zitte,
Op dat de ſmet word weg gedaan,
Door leet, berouw en Boete-Traan,
En 't aangezicht verſchynd in 't witte;
Voor 't Heilig Oog, dat alles ziet,
Van 't geen 'er is, en 't geen geſchied,)
Hem tot behaagen en gevallen:
Dat brengt u Heil toe, voor geen Deel,
Maar Heil, van alles, en geheel,
Dat is de grootſte Eer van allen.
Maar, wat om menſchen werd gedaan,
Dat zal verſmelten en vergaan,
En zyne Geur in ſtank verkeeren;

Dies eist de welbedachtzaamheid,
Terwyl het voordeel voor ons leid,
Dat wy ons Recht bespieg'len leeren.

JEZAIAS III: 16—24.

Vorder zeid de HEERE, Daarom dat de dochteren Zions haar verheffen, en gaan met uitgestrekten halze, en lonken met de oogen: al gaande en trippelende daar heenen treeden, en als of haare voeten gebonden waaren.

Zo zal de Heere den schedel der dochteren Zions schurfdig maaken: en de HEERE zal haare schaamte ontblooten.

Ten zelven dage zal den Heere wegneemen den sieraad der kouzebanden, en de netkens, en de maankens.

De riekdooskens, en de kleine ketenkens, en de glinsterende kleederen.

De hoofd-kroeninge, en de arm-versierselen, en de bindselen, en de reuk-ballekens, en de oor-ringen.

De ringen, en de voorhoofd-sierselen.

De wissel-kleederen, en de mantelkens, en de hoedekens, en de buidels.

De spiegels, en de fyne linnen dekfels, en de hulle-doeken, en de sluijers.

En het zal geschieden, dat'er voor specerye, stank zal zyn, en lossigheid voor eenen gordel, en kaalheid in plaatse van bairvlechten, en omgordinge eenes zaks in plaatse van eenen wyden rok: en verbrandinge in plaatse van schoonheid.

1 KORINTHEN XIII: 11, 12.

Doe ik een kind was, ſprak ik als een kind, was ik gezind als een kind: overleide ik als een kind: maar wanneer ik een man geworden ben, zo hebbe ik te niete gedaan het geene eens kinds was.

Want wy zien nu door eenen ſpiegel, in een duiſtere reden, maar alsdan [zullen wy zien] aangezicht tot aangezicht: nu kenne ik ten deele, maar alsdan zal ik kennen gelyk ook ik gekent ben.

2 KORINTHEN III: 17, 18.

De Heere nu is de Geeſt: en waar de Geeſt des Heeren is, aldaar is vryheid.

En wy alle met ongedekten aangezichte de heerlykheid des Heeren [als] in eenen ſpiegel aanſchouwende, worden [na] het zelve beeld in gedaante veranderd, van heerlykheid tot heerlykheid, als van des Heeren Geeſt.

JAKOBUS I: 23, 24, 25.

Want zo iemant een hoorder is des woords, en niet een daader, die is een man gelyk, welke zyn aangebooren aangezichte bemerkt in eenen ſpiegel.

Want hy heeft hem zelven bemerkt, en is weg gegaan, en heeft terſtond vergeeten hoedaanig hy was.

Maar die inziet in de volmaakte Wet, die der vryheid is, en daar by blyft, deze geen vergeetelyk hoorder geworden zynde, maar een daader des werks, deze, [zegge ik,] zal gelukzalig zyn in dit zyn doen.

DE SCHUIJER.

Daar 't meest behoeft.

En daar en is geen schepsel onzichtbaar voor hem: maar alle dingen zyn naakt en geopent, voor de oogen des geenen met welken wy te doen hebben. Hebreen IV: vers 13.

Op

Op Figuur XVI.

Noch ſtof, noch vezel werd geleeden,
Op nette en zindelyke kleeden,
De Schuijer moet 'er daad'lyk by,
Op dat Hy 't zuiver en ter deege,
Aan alle zyden heus'lyk veege,
Zo dat het niet oneerbaar zy,
ô! Arme Ziel! zo veel vergeeten,
Met gruis en pluis zo zeer bezeten,
Wie weet hoe dat gy zyt verſmaad,
Voor 't klaar' ontzag'lyk Oog der Oogen,
Dat ſcherp van ſtraal, en onbedroogen,
Door ſierelyke kleed'ren gaat,
En ziet hoe 't Herte ſtaat van binnen,
Dierhalven moet gy daar beginnen,
Begeerd gy net geacht te zyn;
Daar is den Schuijer wel van noode,
Op dat het zuiver werd voor Gode,
Daar paſt het Eerbaare en het Rein.

1 PETRUS III: 3, 4.

Welker verſierſel zy, niet het geene uiterlyk is, [beſtaande] in het vlechten des hairs, en ombangen van goud, of van klcederen aan te trekken:

Maar de verborgen menſche des herten, in het onverderfelyk [verſierſel] eens zachtmoedigen en ſtillen geeſts, die koſtelyk is voor God.

De KAPSTOK.

Het binnenste is 't meeste.

Doch dit zegge ik, Broeders, dat vlees en bloed het Koningryke Gods niet be-erven en konnen, noch de verderfelykheid en be-erft de onverderfelykheid niet. 1 Korinthen XV: 50.

Op

Op Figuur XVII.

Heeft iemant Rok of Mantel an,
Al ziet men geen van zyne leeden,
Men zegt: daar gaat, of ſtaat de Man;
En dat paſſeert voor waare Reden.
Maar is de Mantel of de Rok,
(Hoe deſtig, en hoe uitverkooren,)
Gehangen aan de Mantel-ſtok,
Hy heeft de Naam van Man verlooren:
De Ziel, met Vlees en Bloed bekleed,
(Al ziet men niets van zyne deelen,)
Werd Menſch genaamt, gelyk men weet,
Terwyl zyn krachten daar in ſpeelen.
Maar leid Hy 't Kleed des lichaams af,
Zo gaat dat zelven uit zyn waarde,
Die Hem de Naam van Menſchheid gaf,
En 't word verſchooven in der aarde.
Dies is het geene dat men ziet,
Aan 't Edel Beeld van 't menſch'lyk leven,
Den Mantel, of het Boven-klied,
Dat door de Dood werd afgeheven.

Wie zet zyn welbehaagen dan,
(Door ſtompe en ongeſcherpte zinnen,)
Meer op den Mantel dan de Man,
Om Schyn voor 't waare Zyn te minnen?

PSALM CIV: 29.

Verbergd gy uw aangezichte, zy worden verſchrikt: neemt gy haaren adem weg, zy ſterven, en zy keeren weder tot haaren ſtof.

Boek der Wysheid IX: 15.

Want het verderfelyke lichaam bezwaart de ziele, en de aardſe tabernakel drukt ter neder het veel bezorgende gemoed.

ROMEINEN VIII: 8, 9, 10, 11.

En die in den vleeſe zyn en konnen Gode niet behaagen.

Doch gy-lieden en zyt niet in den vleeſe, maar in den Geeſt, zo anders de Geeſt Gods in u woond. Maar zo iemant den Geeſt van Chriſtus niet en heeft, die en komt hem niet toe.

En indien Chriſtus in u-lieden is, zo is wel 't lichaam dood om der zonden wille: maar de geeſt is leeven om der gerechtigheid wille.

En indien de Geeſt des geenen die Jezus uit den dooden opgewekt heeft, in u woond, zo zal hy die Chriſ-

Christus uit den dooden opgewekt heeft, ook uwe sterfelyke lichaamen leevendig maaken, door zynen Geest die in u woond.

1 KORINTHEN III: 16.

En weet gy niet dat gy Gods Tempel zyt, en de Geest Gods in u-lieden woond?

En Kapittel VI: 19.

Of en weet gy niet dat u-lieder lichaam een Tempel is des Heiligen Geests, die in u is, dien gy van God hebt, en [dat] gy uwes zelfs niet en zyt?

2 KORINTHEN VI: 16.

Want gy zyt de Tempel des levendigen Gods: gelykerwys God gezegt heeft, Ik zal in haar woonen, en ik zal onder [haar] wandelen: en ik zal haar God zyn, en zy zullen my een volk zyn.

2 PETRUS I: 13, 14.

En ik achte het recht te zyn, zo lange ik in dezen tabernakel ben, dat ik u opwekke door vermaaninge:

Alzo ik weet dat de afregginge mynes tabernakels haast zyn zal, gelykerwys ook onze Heere Jezus Christus my heeft geopenbaart.

HET HORLOGIE.

Leevendig, door last.

Zodan, myne geliefde Broeders, zyt standvastig, onbeweeglyk, altyd overvloedig zynde in het werk des Heeren, als die weetet dat uwen arbeid niet idel en is in den Heere. 1 Korinthen XV: 58.

Op

Op Figuur XVIII.

Haald gy niet op het zwaar gewicht,
't Horlogie zal niet langer leeven,
Noch aan het Oor, noch aan 't gezicht,
Tot uw gebruik zyn dienſt meer geeven.
ô Menſch! vergeet gy aan 't Gemoed,
't Gewicht der Zielen op te trekken,
't Is ſtil, gelyk het Uurwerk doet,
En weet van wyzen noch van wekken.
Dan leeft het niet maar is als dood,
En gy vergiſt uw ſchoone uuren,
Te ſchandelyk, te ſlecht en ſnood,
In dingen die niet Eeuwig duuren.
En als 't dan Eind'ling word zo laat,
Dat duiſternis begint te wenken,
En dat het aan een ſterven gaat,
Begint men om 't Gewicht te denken:
Dan legt het als een Loot op 't hert,
Dan haald men 't op, dan komt 'er leeven,
Doch 's leevens Dag is al te vert,
En 't noodig werk is niet bedreeeven.

Daarom, die dit van And're ziet,
Laat u 't Gewicht van groote zaaken,
Dat Zaligheid der Zielen hiet,
't Gemoed in Gode leevend maaken.

PSALM XXXIX: 5, 6, 7, 8.

HEERE maakt my bekend myn einde, en welke de maate myner dagen zy; dat ik weete hoe vergankelyk ik zy.

Ziet, gy hebt myne dagen een hand breed gestelt, en myn leeftyd is als niet voor u; immers is een ieder mensche, [hoe] vast hy staat, enkel idelheid, Sela.

Immers wandelt de mensche [als] in een beeld, immers woelenze idelyk: men brengt by een, en men weet niet wie 't na zich neemen zal.

En nu wat verwacht ik, ô Heere? myne hoope die is op u.

2 KORINTHEN III: 4, 5, 6.

En zodaanig een vertrouwen hebben wy door Christus by God.

Niet dat wy van ons zelven bequaam zyn iet te denken, als uit ons zelven: maar onze bequaamheid is uit God:

Die ons ook bequaam gemaakt heeft [om te zyn] Dienaars des Nieuwen Testaments, niet der Letter,

maar

maar des Geefts. Want de Letter dood, maar de Geeft maakt leevendig.

En Kapittel IV: 16, 17.

Daarom en vertraagen wy niet: maar hoewel onze uitwendige mensche verdorven word, zo word nochtans de inwendige vernieuwd van dage tot dage.

Want onze lichte verdrukkinge, die zeer haaft voorby [gaat,] werkt ons een gants zeer uitneemend eeuwig gewichte der heerlykheid:

EPHEZEN V: 15, 16.

Ziet dan hoe gy voorzichtelyk wandeld: niet als onwyze, maar als wyze.

Den tyd uitkoopende, dewyle de dagen boos zyn.

PHILIPPENZEN II: 12, 13.

Alzo dan, myne geliefde, gelyk gy alle tyd gehoorzaam geweeft zyt, niet als in myne tegenwoordigheid alleen, maar veel meer nu in myn afweezen, werket uwes zelfs zaligheid met vreeze en beeven.

Want het is God die in u werkt beide het willen en het werken, na [zyn] welbehaagen.

DE SCHILDERY.

Het lykt wat.

Dewyle wy niet en aanmerken de dingen die men ziet, maar de dingen die men niet en ziet. Want de dingen die men ziet zyn tydelyk, maar de dingen die men niet en ziet zyn eeuwig. 2 Korinthen IV: 18.

Op

Op Figuur XIX.

De Schildery is maar een ſchyn,
Van Dingen die in 't wezen zyn:
Van haare Fruit kund gy niet Eeten,
Uit haaren Mond kund gy niet weeten.
Zo is de gantſe zichtbaarheid,
Van 't welbehaagen dezer tyd,
De wereld met haar doen en weelden,
Als ſchaduwen en doode beelden:
De Geeſt word van haar niet voldaan,
De Ziel kan uit haar niet verſtaan,
Tot nut en dienſt van 't waare leven,
Om voedſel, of vermaak te geeven.
Het is een ſchyn-goed daar de hand
In 't grypen nimmermeer iet vant;
Die hand, die 't Hert zoekt toe te voegen,
Het waare wezentlyk genoegen.
Want d'arme Ziel, uit d'Eeuwigheid,
Kan met het wezen dezer tyd,
Haar Eeuw'gen honger niet verzaaden:
Dies moet men 't Schildery verſmaaden,
Op dat men na het Wezen vat,
Zo komt men tot de rechte ſchat.

ROMEI.

Romeinen XII: 2.

Ende en word dezer wereld niet gelykformig, maar word veranderd door de vernieuwinge uwes gemoeds, op dat gy moogt beproeven welke de goede, en welbehaagende, en volmaakte wille Gods zy.

En Kapittel XIV: 17, 18, 19.

Want het Koningryke Gods en is niet ſpyze en drank, maar rechtvaardigheid en vrede, en blydſchap, door den heiligen Geeſt.

Want die Chriſtus in deze dingen diend, is Gode welbehaagelyk, en aangenaam den menſchen.

Zo dan laat ons najaagen 't geene tot den vrede, en 't geene tot de ſtichtinge onder malkanderen [diend.]

Kolossenzen II: 20, 21, 22, 23.

Indien gy dan met Chriſtus de eerſte beginſelen der wereld zyt afgeſtorven, wat word gy, gelyk of gy in de wereld leefdet, met Inzettingen belaſt?

[Namelyk] en raakt niet, noch en ſmaakt niet, noch en roerd niet aan:

Welke dingen alle verderven door het gebruik, [ingevoert] na de geboden en leeringen der menſchen:

De-

Dewelke wel hebben eene [schyn-] reden van wysheid in eigenwilligen [Gods] dienst, en nedrigheid, en [in] het lichaam niet te spaaren, [doch] en zyn niet in eenige waarde, [maar] tot verzaadinge des vlees.

En Kapittel III: 1, 2.

Indien gy dan met Christus opgewekt zyt, zo zoekt de dingen die boven zyn, daar Christus is zittende aan de rechter-[hand] Gods:

Bedenkt de dingen die boven zyn, niet die op de aarde zyn.

1 JOANNES II: 15, 16, 17.

En hebt de wereld niet lief, noch 't geene in de wereld is: zo iemant de wereld lief heeft, de liefde des Vaders en is niet in hem.

Want al dat in de wereld is [namentlyk] de begeerlykheid des vlees, en de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des leevens, en is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.

En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid, maar die den wille Gods doet, blyft in der eeuwigheid.

DE BOEKE-KAS.

Waar toe zo veel?

En dat in de goede aarde [valt] zyn deze, die het Woord gehoord hebbende, het zelve in een eerlyk en goed herte bewaaren, en in volstandigheid vruchten voortbrengen. Lukas VIII: 15.

Op Figuur XX.

Een Boek, gedrukt in 't Hert als was,
Is meer als duizend in de kas:
Want, duizend, tot vermaak der oogen,
Waar door de zinnen zich verhoogen,
Als waar men wys en zeer geleerd,
En wierd dieswegen ook ge-eerd,
Die doen geen voordeel; maar, dat Eene,
Waar in Gods Wil ons is verſcheene,
Op dat het menſchelyk Gemoed,
Geleid wierd tot het hoogſte Goed,
Door deze leſſen na te jaagen;
Die dat weet in zyn Hert te draagen,
Gelyk zyn koſtelykſte Schat,
Die heeft de Wysheid recht gevat;
Niet om ge-eerd te zyn van menſchen;
Maar, om, na 't innerlyke wenſen,
Te kiezen, uit het Al en Veel,
Het Eenig Een, het Beſte Deel.

MALACHIAS III: 16.

Alsdan ſpreeken die den HEERE vreezen, een ieder tot zynen naaſten: de HEERE merkt 'er doch op, en hoord, en daar is een gedenk-boek voor zyn aangezichte geſchreeven, voor de geene die den HEERE vreezen, en voor de geene die aan zynen Naame gedenken.

DE LUIWAGEN.

De binnenplaats niet mis.

Naaket tot God, en hy zal tot u naaken. Reinigt de handen, gy zondaars, en zuivert de herten, gy dubbelhertige. Jakobus IV: 8.

Op

Op Figuur XXI.

De treeden van de vuile voet,
Doen 't, dat de Schrobber zuiv'ren moet:
Maar, ach! wat loopen daar al voeten,
Door 't open ongeslooten hof,
Van 't Huis des Herten op en of,
Van veel die daar niet weezen moeten!
Van voor, van achter, van de zy,
Met Modder, Drek, en kladdery,
Van ongebaande en diepe wegen;
Van Oost, van West, van hier en daar,
Den gantsen dag zo voor en naar,
Van Markt, van straaten en van steegen.
En niet alleen van 's werelds wyk,
Maar voeten uit het helse ryk,
Ja klaauwen ende draake pooten,
Bemorst en vuil van duivels drek,
En maaken elk een tree een vlek,
Van Satan en zyn mee-genooten.
En deze Grond, zo vuil begaan,
Blyft ongeschropt en ongedaan:

Dat moet 'er uitzien voor Gods oogen!
Terwyl men 't Huis voor 't Vlees gebouwd,
Wel netjes, ſchoon en zind'lyk houd,
Hoe is de arme menſch bedroogen!

I SAMUEL XVI: 7.

Doch de HEERE zeide tot Samuel, En ziet zyn geſtalte niet aan, nochte de hoogte zyner ſtatuure, want ik hebbe hem verworpen: want het en is niet gelyk de menſche ziet, want de menſche ziet aan, dat voor oogen is, maar de HEERE ziet het herte aan.

PSALM VII: 10.

Laat doch de boosheid der godloozen een einde neemen, maar beveſtigt den rechtvaardigen, gy die de herten en nieren beproeft, ô rechtvaardige God.

JEREMIAS XVII: 9, 10.

Argliſtig is het herte, meer dan eenig ding, ja doodlyk is het: wie zal het kennen?

Ik de HEERE doorgronde het herte, [en] proeve de nieren: en dat, om eenen iegelyken te geeven na zyne wegen, na de vrucht zyner handelingen.

EZE-

EZECHIEL XVIII: 30, 31, 32.

Daarom zal ik u richten, ô huis Israëls, een ieder na zyne wegen, spreekt de Heere HEERE: Keert weder, en bekeert u van alle uwe overtredingen, zo en zal de ongerechtigheid u niet tot eenen aanstoot worden.

Werpet van u weg alle overtreedingen, waar door gy overtreeden hebt, en maaket u een nieuw herte, en eenen nieuwen geest: want waarom zoud gy sterven, ô huis Israëls?

Want ik en hebbe geenen lust aan den dood des stervenden, spreekt de Heere HEERE: daarom bekeerd u, en leevet.

JAKOBUS I: 21, 22.

Daarom afgelegt hebbende alle vuiligheid en overvloed van boosheid, ontfangt met zachtmoedigheid het woord dat in [u] geplant word, het welk uwe zielen kan zalig maaken.

En zyt daaders des woords, en niet alleen hoorders, u zelven met valse overlegginge bedriegende.

OPENBAARINGE II: 22: 23.

Ziet, ik werpe haar te bedde, en die met haar overspel bedryven, in groote verdrukkinge, zo zy haar niet en bekeeren van haare werken.

En haare kinderen zal ik door de dood ombrengen: en alle de Gemeenten zullen weeten, dat ik ben die nieren en herten onderzoeke. En ik zal ulieden geeven een iegelyk na uwe werken.

DE RAAGBOL.

'T Zit in de hoeken.

Zalig [*zyn*] *de reine van herten: Want zy zullen God zien.* Matth: V: 8.

En een iegelyk die deze hoope op hem heeft, die reinigt hem zelven, gelyk hy rein is. 1 Joannes III: 3.

Op Figuur XXII.

De Raager gaat omheene zoeken,
D'onzuiverheden in de hoeken,
  Wyl dat de reine huis'lykheid
Zich niet alleenig houd te vreden,
Dat langs de vloer, en voorts beneden,
  Het huis niet overhoop en leid:
Zo ook het hertelyk bekeeren,
Schikt niet alleen, na zyn begeeren,
  De grove ſtukken aan een kant,
Maar ziet ook na ſuptiele dingen,
Voor morſige oogen ſlechts geringe,
  En raagdze uit met zyne hand.
Het weefzel van de ſnoode Spinnen,
Dat hangt en zit in al de zinnen,
  Daar ſtof en vuilis in vergaard,
Zo werd het ſteeds opmerkzaam leven,
De naam van zind'lykheid gegeeven,
  En 't Zielen-huis zyn Eer bewaard.

1 PETRUS I: 14, 15, 16.

Als geboorzaame kinderen, en word niet gelykformig den begeerlykheden, die te vooren in uwe onweetentheid waaren.

Maar gelyk hy die u geroepen heeft heilig is, [zo] *word ook gy zelve heilig in al* [uwen] *wandel.*

Daarom dat 'er geſchreeven is, zyt heilig, want ik ben heilig.

HET

HET SPINNEWIEL.

Ziet verder.

Haare webben en deugen niet tot kleederen, en zyen zullen haar zelven niet konnen dekken met haare werken: haare werken zyn werken der ongerechtigheid, en een maakſel des wrevels is in haare handen. Jezaias LIX:6.

Op Figuur XXIII.

Wat word 'er moeiten aan besteed,
Eer 't Vlas veranderd in een kleed:
En 't kleed tot Eeuwig welbehaagen,
Dat wouw den achteloozen mensch,
Wel hebben door een bloote wens,
Om tot een bruilofts-kleed te draagen.
Maar zo men zo veel moeiten doet,
Aan 't aardse kleed, voor vlees en bloed,
Zo mag men, om de Ziel te kleeden,
Voorzichtig, van een vroeg begin,
Zyn leeven lang, Jaar uit, Jaar in,
Wel aan dat kleed der Zielen Reeden.
En die zo niet en is gezind,
Wat baat het of hy vlytig spind?
Zyn Webbens, en zyn Kas vol linden,
Die zal hy in het ander land,
Als hem de Dood ter Zielen band,
Niet tot behoorlyk Deksel vinden.
Maar heeft hy 't Zielen-kleed bereid,
Dat voerd hy meê, uit deze Tyd,

En zyne moeiten zal gedyen,
Want dat is 't blyfelyk Gewaad,
Dat nooit in Eeuwigheid vergaat,
't Sieraad der zaal'ge Hemel-ryen.

JOB VIII: 13, 14, 15.

Alzo zyn de paden aller die God vergeeten: en de verwachtinge des huichelaars zal vergaan.

Van den welken zyne hoope walgen zal: en zyn vertrouwen zal zyn een huis der ſpinnekoppe.

Hy zal op zyn huis leunen, maar het en zal niet beſtaan, hy zal hem daar aan vaſt houden, maar het en zal niet ſtaande blyven.

MATTH: XXII: 9, 10, 11, 12, 13.

Daarom gaat op de uitgangen der wegen, en zo veele als gy 'er zult vinden, roept ze tot de bruiloft.

En dezelve dienſtknechten uitgaande op de wegen, vergaderden alle die zy vonden, beide quaade en goede, en de bruiloft wierd vervult met aanzittende [gaſten.]

En als de Koning ingegaan was, om de aanzittende [gaſten] te overzien, zag hy aldaar een menſche, niet gekleed [zynde] met een bruilofts-kleed.

En zeide tot hem, Vriend, hoe zyt gy hier ingeko-

gekomen, geen bruilofts-kleed [aan] hebbende? En hy verstomde.

Doe zeide de Koning tot de dienaars, bindet zyne handen en voeten, neemt hem weg, en werpt [hem] uit in de buitenste duisterniſſe: Daar zal zyn weeninge en knerzinge der tanden.

Openbaaringe III: 17, 18.

Want gy zegt, Ik ben ryk, en verrykt geworden, ende en hebbe geens dings gebrek: en gy en weet niet dat gy zyt ellendig, en jammerlyk, en arm, en blind, en naakt.

Ik raade u dat gy van my koopt goud, beproeft komende uit het vuur, op dat gy ryk moogt worden: en witte kleederen, op dat gy moogt bekleed worden, en de schande uwer naaktheid niet geopenbaard en worde: en zalft uwe oogen met oogen-zalve, op dat gy zien moogt.

En Kapittel XIX: 7, 8.

Laat ons blyde zyn, en vreugd bedryven, en hem de heerlykheid geeven: want de Bruiloft des Lams is gekomen, en zyn wyf heeft haar zelven bereid.

En haar is gegeeven, dat zy bekleed worde met rein en blinkende fyn lynwaat: want dit fyn lynwaat zyn de rechtvaardigmaakingen der heiligen.

DE WAS-TOBBEN.

Immers het waardigste.

Verbergd uw aangezicht van myne zonden: en delgd uit alle myne ongerechtigheden. Schept my een rein herte, ô God: en vernieuwd in het binnenste van my eenen vasten geest. Psalm LI: 11, 12.

Op

Op Figuur XXIV.

Het Kleed word weder ſchoon: maar hoe?
Het gaat niet zonder lyden toe:
Niet zonder water, vuur en looge;
Maar 't moet door deze ſcherpte gaan,
Zal 't van zyn vuilheid zyn ontdaan,
En welbehaag'lyk voor de Ooge.
Veel vuile Zielen in 't gemien,
Die deze zuivering ontzien,
Vertrooſten haar met deze droomen;
Dat zy zo morſig en zo gruis,
In 't allerzindelykſte huis,
Doch zullen werden opgenoomen:
Of zuiver worden met een wens:
En zonder leed van d'Oude menſch,
Door gunſt, vergeeving en genade:
Als zeid' het vuile linnen kleed,
Ik wil wel ſchoon zyn, zonder leed:
Dat zouw de zuiver-hand verſmaade.
Genaden is 'er, ongemeen,
Maar gy begeert 'ze om u heen,

En

En keerd ze met geweld van binne,
Op dat zy 't vuil' onwaardig ding
Van aardse lust niet uit en dring,
En in uw Ziel een plaats gewinne.
Blyft eens voor deze Spiegel staan,
En denkt hoe 't met u af zal gaan.

JEZAIAS I: 16, 17, 18.

Wasset u, reiniget u, doet de boosheid uwer handelingen van voor myne oogen weg, laat af van quaad te doen.

Leeret goed doen, zoekt het recht, helpt den verdrukten: doet den Weezen recht, handeld de twistzaake der Weduwen.

Komt dan, en laat ons t'zaamen rechten, zeid de HEERE: Al waaren uwe zonden als scharlaken, zy zullen wit worden als sneeuw, al waaren zy rood, als karmozyn, zy zullen worden als [witte] wolle.

EZECHIEL XXXVI: 25, 26.

Dan zal ik rein water op u sprengen, en gy zult rein worden: van alle uwe onreinigheden, en van alle uwe drek-goden zal ik u reinigen.

En ik zal u een nieuw herte geeven, en zal eenen nieuwen geest geeven in 't binnenste van u: en ik zal

zal het steenen herte uit uw vlees wegneemen, en zal u een vleesen herte geeven.

HEBREEN X: 21, 22, 23.

En [*dewyle wy hebben*] *een grooten Priester over het Huis Gods:*

Zo laat ons toegaan met een waarachtig herte, in volle verzekertheid des geloofs, [*onze*] *herten gereinigt zynde van de quaade konscientie, en het lichaam gewassen zynde met rein water:*

Laat ons de onwankelbaare belydenisse der hoope [*vast*] *houden: (want die het belooft heeft is getrouw.)*

JAKOBUS IV: 8, 9, 10.

Naaket tot God, en hy zal tot u naaken. Reinigt de handen, gy zondaars, en zuivert de herten, gy dubbelhertige.

Draagd u als elendige, en treurt ende weend, uw' lacchen worde veranderd in treuren, en [*uwe*] *blydschap in bedroeftheid.*

Vernederd u voor den Heere, en hy zal u verhoogen.

DE EMMER.

'T Moet dicht geslooten zyn.

En deze zyn, die by den weg [bezaaid worden,] daar in het woord gezaaid word: en als zy het gehoord hebben, zo komt de Satan terstond, en neemt het woord weg, 't welk in haare herten gezaaid was. Markus IV: 15.

Op

Op Figuur XXV.

Den Emmer houd: maar, was 't een Mand;
Het zeeg 'er uit, aan alle kant;
Daar hoeft men 't kind niet van te reppen;
Hoewel de Oude naauw'lyks weet,
Dat hy zyn leven lang besteed,
Om water met een Mand te scheppen.
Dat water van Gods Heilig Woord,
Dat hy geduurig hoord en hoord,
Maar laas zyn herten-vat is open,
En 't gaat, gelyk het Spreekwoord luid;
Het een oor in, en 't aâr weêr uit,
Steeds is 't hem altemaal ontloopen.
Zo blyft het huis vast ongeklaard
Terwyl men menigmaal verjaard,
En komt niet tot een recht gevoelen;
Op dat men 't open vat eens sluit,
En schept een heilig water uit,
Om 't vuil der Zielen af te spoelen.

JEZAIAS XL: 15.

Ziet de volkeren zyn geacht als een druppel van eenen emmer, en als een stofken van de weeg-schaale.

JAKOBUS I: 25.

Maar die inziet in de volmaakte wet die der vryheid is, en daar by blyft, deze geen vergeetelyk hoorder geworden zynde, maar een daader des werks, deze, [zegge ik] zal gelukzalig zyn in dit zyn doen.

DE LAMP.

Het leven uit de dood.

Voorwaar, voorwaar zegge ik u, Indien het terwen-graan in de aarde niet en valt en sterft, zo blyft het zelve alleen: maar indien het sterft, zo brengt het veel vrucht voort. Joannes XII: 24.

Op

Op Figuur XXVI.

Zo iemant, afgericht, op 't ſpaaren,
Zyn Oli, om het Avond-licht,
Niet wouw verliezen maar bewaaren,
Die zat in 't duiſter, by 't gezicht.
'tWas wonderlyk, in veeler Oogen!
Maar ziet eens in de Wereld om,
Hoe veel 'er net zo zyn bedroogen,
Door Gierigheid zo blind en dom,
Dat zy niet willen overgeeven,
De Wereld en dat in haar is,
Op dat zy 't licht van 't Eeuwig leven
Verkreegen voor die Duiſternis:
Want daar het eene gaat verlooren,
Daar word het ander uit gebooren.

MARKUS VIII: 35.

Want zo wie zyn leven zal willen behouden, die zal 't zelve verliezen, maar zo wie zyn leven zal verliezen om mynent wille, en [om] des Evangeliums [wille], die zal 't zelve behouden.

EPHEZEN IV: 22, 23, 24.

[Te weeten] dat gy zoudet afleggen, aangaande de voorige wandelinge, den ouden menſche, die verdorven word door de begeerlykheden der verleidinge.

En dat gy zoudet vernieuwt worden in den geeſt uwes gemoeds,

En den nieuwen menſche aandoen, die na God geſchapen is in waare rechtvaardigheid en heiligheid.

DE BLAASBALK.

Terwyl 't noch vonkt.

En ik zegge, wandeld door den Geest, ende en volbrengt de begeerlykheid des vleeses niet. Galaten V: 16.

Op

Op Figuur XXVII.

Daar ſmeuld een Vuurtje, geef wat lucht,
Zo baard het u zyn ſchoone vrucht,
Tot warmte of gebruik van 't Eeten:
Doch 't geen dat op uw haardſtee legt,
Dat komt, eerlange wel te recht,
Maar dat, daar 't hert van is bezeten,
Dat ſmeuld en rookt wel jaaren lang,
En raakt niet eensjes aan de gang,
Van branden, en een vlammend leeven:
Dat vuur van 't overtuigt gemoed,
Dat knaagd en klaagd met zynen gloed,
Dat moeſt men lucht des leevens geeven.
Maar neen, de Blaasbalk tot de lucht,
Die is verſtopt met aardſe zucht,
Of legt in eene hoek verſmeeten.
Daar is wat anders op de baan,
Om handen aan het werk te ſlaan,
Zo dat zyn dienſt maar blyft vergeeten.
ô Menſch, geef lucht, geef haaſtig lucht,
Eer gy uw acht'loosheid bezucht,

Blaaſt op, het Vuur van uw geweeten,
Op dat het doorbreek tot een vreugd,
En vlamd van vroomigheid en deugd,
Zo zult gy van de vruchten eeten.

PSALM LI: 13.

En verwerpt my niet van uw aangezicht: ende en neemt uwen Heiligen Geeſt niet van my.

LUKAS XI: 13.

Indien dan gy die boos zyt, weet uwe kinderen goede gaaven te geeven, hoe veel te meer zal de hemelſe Vader den heiligen geeſt geeven den geenen die hem bidden?

En Kapittel XII: 35.

Laat uwe lendenen omgordet zyn, en de kaarſen brandende.

ROMEINEN VIII: 8—14.

En die in den vleeſe zyn en konnen Gode niet behaagen.

Doch gy-lieden en zyt niet in den vleeſe, maar in den Geeſt, zo anders de Geeſt Gods in u woond. Maar zo iemant den Geeſt van Chriſtus niet en heeft, die en komt hem niet toe.

En

En indien Christus in u-lieden is, zo is wel 't lichaam dood om der zonden wille: maar de geest is leeven om der gerechtigheid wille.

En indien de Geest des geenen die Jezus uit den dooden opgewekt heeft, in u woond, zo zal hy die Christus uit den dooden opgewekt heeft, ook uwe sterfelyke lichaamen leevendig maaken, door zynen Geest die in u woond.

Zo dan, Broeders, wy zyn schuldenaars niet den vleese, om na den vleese te leeven.

Want indien gy na den vleese leeft, zo zult gy sterven: maar indien gy door den Geest de werkingen des lichaams doodet, zo zult gy leeven.

Want zo veele als 'er door den Geest Gods geleidet worden, die zyn kinderen Gods.

En Kapittel XII: 11.

Zyt niet traag in het benaarstigen. Zyt vuurig van geeste. Diend den Heere.

EPHEZEN V: 14.

Daarom zegt hy, Ontwaakt gy die slaapt, en staat op uit den dooden, en Christus zal over u lichten.

DE SULFER-BAK.

Na de materie is de werking.

En de ſterke zal weezen tot grof vlas, en zyn werkmeeſter tot eene vonke, en zy zullen beide t'zaamen branden, en daar en zal geen uitbluſſer weezen. Jezaias I: vers 31.

Op

Op Figuur XXVIII.

Als Vuur en Swavel t'zaamen komen,
Zo word 'er haaſt een vlam vernoomen:
Zo zyn de zonden van een land,
Als die ten vollen zyn gebooren,
Bereiken zy Gods vuur'ge Tooren,
Die zet het in de lichte brand.
ô Menſchen leerd des Heeren vreezen,
Om niet als Sulfer-ſtof te weezen,
Maar als een onverbrand'lyk Goud,
Dat door den Oven kan paſſeere,
Zo, dat het vuur hem niet en deere
En hy zyn fixe wezen houd.
ô Sulfer, waard om voor te ſchroomen,
Eerſt uit de Swavel-poel gekomen,
Wat heeft de liſt die 't quaad begeerd,
Door zyn bedriegelyke kunſten,
Met haat, in ſchyn van groote gunſten,
Zo menig hert met u beſmeerd!
Hoe zal dat aan een Einde raaken,
Als zy Gods Tooren-vuur genaaken,
Aan 't groote Einde dezer tyd!

Daár dreigd een vuur van alle vuuren,
Daar dreigd een brand van Eeuwig duuren,
O Wee, ô wach, van ach! en ſpyt!
ô Dorre zielen, vet van zonden,
Die, als een Zwavelſtok bevonden,
Verwachten moet dat dreigend quaad,
Ziet noch, by tyds, uit beter Oogen,
En zoekt uit al uw Ziels vermogen,
By d'Allerhoogſte hulp en raad,
Op dat gy deze ſlag ontgaat.

Jezaias XXXIV: 8, 9, 10.

Want het zal zyn de dag der wraake des HEEREN, een Jaar der vergeldingen, om Sions twiſtzaake.

En haare beeken zullen in pik verkeert worden, en haar ſlof in zwavel: ja haare aarde zal tot brandende pik worden.

Het en zal des nachts, noch des daags niet uitgebluſt worden, tot in der eeuwigheid zal haaren rook opgaan: van geſlachte tot geſlachte zal het woeſt zyn, tot in eeuwigheid der eeuwigheden en zal niemant daar door gaan.

Malachias: IV: i.

Want ziet, die dag komt brandende als een Ooven:

ven: dan zullen alle hoogmoedige, en al wie Godloosheid doet, een ſtoppel zyn, en de toekomſtige dag zal ze in vlamme zetten, zeid de HEERE der heirſchaaren, die hen noch wortel, noch tak laaten en zal.

2 Petrus III: 10, 11, 12, 13, 14.

Maar de dag des Heeren zal komen als een dief in den nacht, in welken de Hemelen met een gedruis zullen voorby gaan, en de elementen branden zullen en vergaan, en de aarde, en de werken die daar in zyn, zullen verbranden.

Dewyle dan deze dingen alle vergaan, hoedaanige behoord gy te zyn in heiligen wandel en Godzaligheid.

Verwachtende en haaſtende tot de toekomſte van den dag Gods, in welken de Hemelen door vuur ontſteeken zynde zullen vergaan, en de elementen brandende zullen verſmelten?

Maar wy verwachten, na zyne belofte nieuwe Hemelen en een nieuwe aarde, in dewelke gerechtigheid woond.

Daarom, geliefde, verwachtende deze dingen, benaarſtigt u dat gy onbevlekt en onbeſtraffelyk van hem bevonden moogt worden in vrede.

De

DE SUIKERBOS.

Hoop is lydens troost.

Hoe zoet zyn uwe redenen myn gehemelte geweest! meer dan honing mynen monde. Psalm CXIX : 103.

Op Figuur XXIX.

De Suikerbos is toebereid,
Om alle wrange en zuure dingen,
Te brengen tot een lieflykheid,
En haare macht met zacht te dwingen.
Hield zo de Mensch het rechte zoet,
Van Hemel-hoop in 't Hert beslooten
Voor 't Huisgezin van zyn Gemoed,
Zo wierd 'er goede spys genooten.
Want alle kommer en verdriet,
Een daag'lyks brood, van 't aardse leven,
En is zo zuur, of bitter niet,
Als 't met die Suiker werd doorgeeven:
Ja 't diend wel zelfs tot goede smaak;
Als zuur en zoet te zaamen komen,
Het Leed veranderd in vermaak,
Na 't oud getuigenis der vroomen.
ô Suiker, van oprechte Deugd,
En hoop, op God, het Eenig Goede,
Gy spyst de Ziel en Geest met vreugd,
Die zich uit uwe Rykdom voeden.

PSALM XIX: 10, 11, 12.

De vreeze des HEEREN is rein, bestaande tot in eeuwigheid: de rechten des HEEREN zyn waarheid, t'zaamen zyn ze rechtvaardig.

Zy zyn begeerlyker dan Goud, ja dan veel fyn Goud; en zoeter dan honing, en honing-zeem.

Ook word uw knecht door dezelve klaarlyk vermaand; in 't houden van dien is grooten loon.

En PSALM LXXXI: 17.

En hy zoude het gespyst hebben met het vette der tarwe: Ja ik zoude u verzadigt hebben met honing uit de rotssteenen.

SPREUKEN XVI: 24.

Liefelyke redenen zyn eene honing-raate; zoet voor de ziele, en medicyne voor het gebeente.

En Kapittel XXIV: 13, 14.

Eet honing myn Zoone, want hy is goed: en honing-zeem is zoet voor uw gehemelte.

Zodaanig is de kennisse der wysheid voor uwe ziele: als gy ze vind, zo zal 'er belooninge weezen: en uwe verwachtinge en zal niet afgesneeden worden.

HOOGE-

HOOGELIED V: 16.

Zyn gehemelte is enkele zoetigheid, en al wat aan hem is, is gants begeerlyk: Zulk een is myn Liefste, ja zulk een is myn Vriend, gy dochters van Jeruzalem.

JEZAIAS LV: 6, 7.

Zoekt den HEERE terwyle hy te vinden is: roept hem aan terwyle dat hy naby is.

De godlooze verlaaten zynen weg, en de ongerechtige man zyne gedachten: en hy bekeere zich tot den HEERE, zo zal hy hem zyner ontfermen: en tot onzen God, want hy vergeeft menigvuldelyk.

2 KORINTHEN V: 6, 7, 8, 9.

Wy hebben dan altyd goeden moed, en weeten dat wy inwoonende in 't lichaam, uitwoonen van den Heere:

(Want wy wandelen door geloove, [en] niet door aanschouwen.)

Maar wy hebben goeden moed, en hebben meer behaagen om uit het lichaam uit te woonen, en by den Heere in te woonen.

Daarom zyn wy ook zeer begeerig, het zy inwoonende, het zy uitwoonende, om hem welbehaaglyk te zyn.

De

DE MORTIER.

Het is noodzaakelyk.

En te dien zelven dage zult gy zeggen; Ik danke u, HEERE, dat gy toornig op mygeweest zyt: [maar] uwen toorn is afgekeert, en gy troost my. Jezaias XII: vers 1.

Op

Op Figuur XXX.

De Vyzel is, om grove zaaken,
Te breeken en tot ſtof te maaken;
  Zo breekt het grove en harde Hert,
Wanneer 't moet lyden en verdraagen,
Des kruiſes ſtampen ende ſlagen,
  Op dat het Gode dienſt'lyk werd.
Nochtans is ider een met ſchroomen,
Om in dien Vyzel niet te komen,
  Wil liever grof en vrucht'loos zyn,
In 't onverbrooke en vrye leven,
Met Ruſt en Luſt van 't vlees omgeeven,
  En d'Enge-Poort, eiſt, echter, 't Fyn.
Hoe zal de keur het hier dan maaken,
In 't Twee-getal van deze zaaken?
  Men leg ze t'zaamen in de Schaal,
Van 't wel en ryp'lyk overweegen,
En zie dan ſcherp en wel ter deegen,
  Welk een, den ander overhaal:
Of voor een korten tyd te lyden,
Om 't Euwig eindeloos verblyden,

Of om een korte weelde en luſt,
Die weg gaat als een Droom der nachten,
Een Eeuwig eind'loos leed te wachten,
Daar 't vuur der pyn niet werd gebluſt.
Wie hier wel toeziet uit zyn oogen,
Niet heel door tovery bedroogen,
Die heeft geen breed en lang beraad;
Of 't beſt is, in het Grof volherden,
Of in de Vyzel fyn te werden,
Daar 't leed tot Eeuw'ge blydſchap ſlaat.

SPREUKEN III: 11, 12.

Myn zoon, en verwerpt de tucht des HEEREN niet: ende en weeſt niet verdrietig over zyne kaſtydinge:

Want de HEERE kaſtyd den geenen die hy lief heeft; ja gelyk een vader den zoone [in den welken] hy een welbehaagen heeft.

2 KORINTHEN IV: 16, 17.

Daarom en vertraagen wy niet: maar hoewel onze uitwendige menſche verdorven word, zo word nochtans de inwendige vernieuwd van dage tot dage.

Want onze lichte verdrukkinge, die zeer haaſt voorby

voorby [gaat], werkt ons een gants zeer uitneemend eeuwig gewigte der heerlykheid.

HEBREEN XII: 6,7,8,9,10,11.

Want dien de Heere lief heeft kastyd hy: en hy geesselt eenen iegelyken zoone dien hy aanneemt.

Indien gy de kastydinge verdraagd, zo draagd hem God tegen u als zoonen: (want wat zoone is er dien de vader niet en kastyd?)

Maar indien gy zonder kastydinge zyt, welker alle deelachtig zyn geworden, zo zyt gy dan bastaarden, en niet zoonen.

Vorders wy hebben de vaders onzes vlees wel tot kastyders gehad, en wy ontzagen ze: zullen wy [dan] niet veel meer den Vader der geesten onderworpen zyn, en leeven?

Want geene hebben [ons] wel voor eenen korten tyd, na dat het haar goed dochte, gekastyd: maar deze kastyd [ons] tot [onzen] nutte, op dat wy zyner heiligheid zouden deelachtig worden.

En alle kastydinge, als die tegenwoordig is, en schynt geen [zaake] van vreugde, maar van droefheid te zyn: doch daar na geeft zy van haar eene vreedzaame vrucht der gerechtigheid den geenen die door dezelve geoeffent zyn.

De

DE RUSTBANK.

Denkt op 't langduurigſte.

En welken heeft hy geſwooren, dat zy in zyne ruſte niet en zouden ingaan, anders dan den geenen die ongehoorzaam geweeſt waren? En wy zien dat zy niet en hebben konnen ingaan van wegen [haar] ongeloove. Hebr: III: 18, 19.

Op

Op Figuur XXXI.

Men heeft wat op en neer gegaan,
Men heeft wat, dit of dat gedaan,
Het loche lichaam moet wat rusten.
ô! Menschen, zoekt gy zo 't gemak,
Op dat 'er immers niets ontbrak,
Aan uw begeerten ende lusten:
Hoe noodig was het dat de Ziel,
Die zo lang huis in 't lichaam hiel,
Vermoeid aan 't Einde van het leven,
En eind'ling van de Stryd des Doods,
En uit den zwaaren tyd des noods,
Wanneer zy word van 't vlees ontheven,
Op eenen zachten Rustbank quam,
En geene Onrust meer vernam.
Doch word dat groot gewigt vergeeten,
En 't vlees alleen bezorgd; Helaas!
Wie weet op welk een harden plaats,
De arme Ziel dan word gesmeeten!
ô Mensch neemt dit doch wel in acht,
Op dat gy d'Eeuw'ge Rust betracht.

HEBREEN IV: 9, 10, 11.

Daar blyft dan een ruste over voor het volk Gods.

Want die ingegaan is in zyne ruste, die heeft zelve ook van zyne werken gerust, gelyk God van de zyne.

Laat ons dan ons benaarstigen om in die ruste in te gaan: op dat niet iemant in dat zelve exempel der ongeloovigheid en valle.

DE

DE WIEG.

Daar ſchuild bedrog.

Gy zyt alle kinderen des lichts, en kinderen des daags:. Zo en wy en zyn niet des nachts, noch der duiſterniſſe. laat ons dan niet ſlaapen, gelyk als de andere, maar laat ons waaken en nuchteren zyn. 1 Theſſal: V: 5, 6.

Op,

Op Figuur XXXII.

Gelyk de kinderlyke zinne,
Op dat de Slaap haar overwinne,
Door een geduurig heen en weêr,
Getrokken werden tot bedaaren,
Dewyl zy daar by een vergaaren,
Op dat men zo de Onruſt keer:
Zo zit 'er een geſtaâg te wiege,
Op dat hy 't oude kind bedriege
Door een geduurig tydverdryf;
Zo dat de zinnen niet en waaken,
Op d'allergrootſte en zwaarſte zaaken,
Maar doen, 't geen weinig heeft om 't lyf.
Op dat hem al zyn tyd ontginge,
Met droomery en ſluimeringe,
En dat hy blyf, 't onweetend kind;
Dat onbedacht en onberaaden,
Niet komt tot mannelyke daaden,
Tot hem het Eind des levens vind.
Dan ſchrikt hy op het zachte bedde,
En wenſt zich uit de Wieg te redde,

En 't werk van Ouderdom te doen;
Doch, wyl zyn Uurglas is verloopen,
Zo moet hy 't met de dood bekoopen,
Dies moet men dit by tyds bevroên.

MARKUS XIII: 33--37.

Ziet toe, waakt en bid, want gy en weet niet wanneer de tyd is.

Gelyk een mensche buiten lands reizende, zyn huis verliet, en zynen dienstknechten macht gaf, en elk zyn werk, en den deurwachter gebood dat hy zoude waaken.

Zo waakt dan (want gy en weet niet wanneer de heere des huis komen zal, [des avonds] laate, of ter middernacht, of met het haanen gekraai, of in den morgen-stond.)

Op dat hy niet onvoorziens en kome, en u slaapende vinde.

En 't geene ik u zegge, [dat] zegge ik allen, Waakt.

ROMEINEN XIII: 11,12.

En dit [zegge ik te meer] dewyle wy de gelegentheid des tyds weeten, dat het de uure is, dat wy nu uit den slaap opwaaken: want de zaligheid is ons nu naarder, dan doe wy [eerst] geloofd hebben.

De

De nacht is voorby gegaan, en de dag is naby gekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duisterniſſe, en aandoen de wapenen des lichts.

2 KORINTHEN IV: 3, 4.

Doch indien ook onz' Euangelium bedekt is, zo is het bedekt in de geene die verlooren gaan:

In dewelke de God dezer eeuwe de zinnen verblind heeft, [namelyk] der ongeloovige, op dat haar niet en beſtraale de verlichtinge des Euangeliums der heerlykheid van Chriſtus, die het beeld Gods is.

EPHEZEN V: 14, 15, 16.

Daarom zegd hy, Ontwaakt gy die ſlaapt, en ſtaat op uit den dooden, en Chriſtus zal over u lichten.

Ziet dan hoe gy voorzichtelyk wandeld: niet als onwyze, maar als wyzen.

Den tyd uitkoopende, dewyle de dagen boos zyn.

KOLOSSENZEN IV: 5.

Wandelt met wysheid by de geene die buiten zyn, den bequaamen tyd uitkoopende.

 De

DE KLEERBEN.

Wie heeft het zo gedeeld?

En hy antwoordende zeide tot haar, Die twee rokken heeft deele hem mede, die geen en heeft: en die spyze heeft doe desgelyks. Lukas III: 11.

Op Figuur XXXIII.

Ontwyd uw Mand met Lynwaad niet,
Die naam draagt, van des lyfs behoeve,
Dat zulks het Oog der Arme ziet,
Op dat zyn hert zich niet bedroeve;
Als gy geheele Ryen teld,
Van deze, die uw huis bewoonen,
Terwyl 't by hem zo is gesteld,
Dat hy zyn lyf niet kan verschoonen.
't Is waar, wy hebben 't werelds Woord,
(Een Zwaan behoefd zo wel zyn veeren;
Als 't Musjen zyne) wel gehoord,
Om deze scheuten af te keeren:
Maar; Die, Haar beide heeft gebeeld,
Die heeft ze Groot en Klein geschaapen,
Wanneer uw lichaam zo veel scheeld,
Dan staat u, na dat scheel te raapen,
Zo hebt gy zo veel meer van doen:
Doch meend gy 't lichaam uwer zaaken,
Van uitgebreidheid en fatsoen,
Gemak en Aanzien, en vermaaken;
Zo overweegt uw's herten munt,

Of

Of 't wigtig zy, voor zulke Oogen
 Die alles w'eeten op een punt,
En nooit van iemant zyn bedroogen.
 Op dat, als 't hier is uit geleeft,
 De keur geen quaaden uitflag geeft.

DEUTER: XV: 11.

De arme zal niet opbouden uit het midden des lands: daarom gebiede ik u, zeggende: Gy zult uwe hand mildelyk op doen aan uwen broeder, aan uwen bedrukten, en aan uwen armen in uw land.

SPREUKEN XIX: 17.

Die zich des armen ontfermd, leend den HEERE: en hy zal hem zyne weldaad vergelden.

LUCAS VI: 38.

Geeft, en u zal gegeeven worden: een goede, neergedrukte, en geschudde, en overloopende maate zal men in uwen schoot geeven: Want met dezelve maate, daar mede gy-lieden meetet, zal u-lieden weder gemeeten worden.

En Kapittel XVI: 19.

En daar was een zeker ryk mensche, en was

gekleed

gekleed met purper en zeer fyn lynwaad, leevende alle dagen vrolyk en prachtig.

JAKOBUS II: 13, 14, 15, 16, 17.

Want een onbarmhertig oordeel [zal gaan] over de geene die geene barmhertigheid gedaan en heeft: en de barmhertigheit roemd tegen het oordeel.

Wat nuttigheid is het, myne broeders, indien iemant zegt, dat hy het geloove heeft, ende en heeft de werken niet? kan dat geloove hem zalig maken?

Indien 'er nu een broeder of zuster naakt zouden zyn, en gebrek zouden hebben van dagelyks voedsel:

En iemant van u tot haar zoude zeggen, Gaat heenen in vrede, word warm, en word verzadigd: en gy-lieden en zoudet haar niet geeven de nooddruftigheden des lichaams, wat nuttigheid is dat?

Alzo ook het geloove, indien het de werken niet en heeft, is by hem zelven dood.

I JOANNES III: 17, 18.

Zo wie nu het goed der wereld heeft, en ziet zynen broeder gebrek hebben, en sluit zyn herte tot voor hem, hoe blyft de liefde Gods in hem?

Myne kinderkens, en laat ons niet lief hebben met den woorde, noch met de tonge, maar met de daad en waarheid.

HET PORSELYN.

't Is maar een Vertooning.

Ziet dan, hoe gy hoord, want zo wie heeft die zal gegeiven worden: en zo wie niet en heeft, ook 't geene dat hy meend te hebben, zal van hem genomen worden. Lukas VIII: 18.

Op

Op Figuur XXXIV.

t'Zyn Vaten, doch zy doen geen nut;
Om Spyze op den Dis te draagen,
Daar 't leven meê word onderſtut,
Maar dienen enkel 't welbehaagen,
Tot Oogen-luſt en Pronkery:
't Zyn Leege Vaten, t'allen tyde;
Dies gaat behoeven haar voorby,
En Nooddruft ſchuift haar aan èen zyde.
Wat is een koffer zonder ſchat?
Wat is een lichaam zonder Deugden?
Wat anders, als een leedig Vat,
Daar Ydelheid zig meê verheugden!
Maar Honger nooit van is gediend.
ô Menſch, word een der nutte Vaten,
En zo de Hoogſte tot een vriend,
Zo zyt gy heerlyk boven maaten.
Want anders zo en helpt u niet,
Of gy van buiten zyt belaaden
Met mooi, daar 's werelds oog op ziet,
En zo te pronk ſtaat met ſieraaden:
Het Vat dat niet ten dienſte gaat,
Is voor de Wysheid maar verſmaad.

ROMEINEN IX: 21, 22, 23, 24.

Of en heeft de potbakker geen macht over het leem, om uit den zelven klomp te maaken het eene, een vat ter eeren, en het ander ter oneeren?

En of God willende [zynen] toorn bewyzen, en zyne macht bekend maaken, met veele langmoedigheid verdraagen heeft de vaten des toorns tot het verderf toebereid:

En op dat hy zoude bekend maaken den rykdom zyner heerlykheid over de vaten der barmhertigheid, die hy te vooren bereid heeft tot heerlykheid?

Welken hy ook geroepen heeft [namelyk] ons, niet alleen uit Jooden, maar ook uit de Heidenen.

En Kapitel XII: 1.

Ik bidde u dan, broeders, door de ontfermingen Gods, dat gy uwe lichaamen ſtelt tot een leevende, heilige, [en] Gode welbehaagelyke offerhande, [welke is] uwen redelyken Godsdienſt.

2 KORINTHEN IV: 6, 7.

Want God die gezegt heeft dat het licht uit de duiſterniſſe zoude ſchynen, is de geene die in onze herten geſcheenen heeft, om [te geeven] verlichtinge der kenniſſe der heerlykheid Gods in 't aangezichte van Jezus Chriſtus.

Maar

Maar wy hebben dezen ſchat in aarden vaten, op dat de uitneementheid der kracht zy Godes, en niet uit ons.

1 Thessal: IV: 4, 5.

Dat een iegelyk van u weete zyn vat te bezitten in heiligmaakinge en eere:

Niet in [quaade] beweeginge der begeerlykheid, gelyk als de Heidenen die God niet en kennen.

2 Timoth: II: 20, 21.

Doch in een groot huis zyn niet alleen gouden en zilvere vaten, maar ook houten en aarden [vaten:] en ſommige ter eeren, en ſommige ter oneeren.

Indien dan iemant hem zelven van dezen reinigd, die zal een vat zyn ter eeren, geheiligd en bequaam tot gebruik des Heeren, tot alle goed werk toebereid.

1 Petrus II: 5.

Zo wordet gy ook zelve, als leevende ſteenen, gebouwd [tot] een geeſtelyk huis, [tot] een heilig Prieſterdom, om geeſtelyke offerhanden op te offeren, die Gode aangenaam zyn door Jezus Chriſtus.

DE VLEES-KUIP.

Tot behouding.

Maar die Christus zyn, hebben het Vlees gekruist met de beweegingen en begeerlykheden. Gal: V: 24.

Op

Op Figuur XXXV.

Indien men hier het Zout wouw ſpaaren,
Hoe zouw men 't Oſſe-vlees bewaaren?
  Maar 't menſchen-vlees dat ſtinkt alreê,
Dewyl 't van acht'loosheid vergeeten,
Niet wel met Zout en wierd beſmeeten,
  Gelyk men 't vlees der Dieren deê.
Wat tegenweer was hier ten goede,
Om 't zelve voor 't verderf te hoede?
  Dat is het ſcherp, doordringend Zout,
Van 't Vlees zyn wil en luſt te breeken,
Zo dat het daag'lyks blyft verſteeken,
  Van 't geene daar het veel af houd.
ô Waarde Ziel! u is, van Gode,
Die zouting van uw Vlees geboode;
  Gy zyt de waard, u is 't bevel:
Gy moet het niet van Zout verſchoonen;
Om in geen ſtinkend Vlees te woonen,
  't Geen u mogt trekken na de Hel.
Want ſtinkende en verrotte dingen,
Die in haar eigen vuil vergingen,

Behooren op de hoop der Meſt.
Daarom, ô Ziel! bedwingt uw leeden,
Der aardsgezindheid hier beneden,
Dat is u ver het alderbeſt.

MATTH: V: 13.

Gy zyt het zout der aarde: indien nu het zout ſmaakeloos word, waar mede zal [het] gezouten worden? Het en deugd nergens toe meer, dan om buiten geworpen, en van de menſchen vertreeden te worden.

MARKUS IX: 49, 50.

Want een ieder zal met vuur gezouten worden, en ieder offerhande zal met zout gezouten worden.

Het zout is goed, maar indien het zout onzout word, waar mede zult gy dat ſmaakelyk maaken? Hebt zout in u zelven, en houd vrede onder malkanderen.

LUKAS IX: 23.

En hy zeide tot allen, Zo iemant achter my wil komen, die verloochene hem zelven, en neeme zyn kruis dagelyks op, en volge my.

ROMEINEN VI: 6.

Dit weetende dat onzen ouden mensche met [hem] gekruisigt is, op dat het lichaam der zonde te niete gedaan worde, op dat wy niet meer de zonde en dienen.

KOLOSSENZEN IV: 5, 6.

Wandeld met wysheid by de geene die buiten zyn, den bequaamen tyd uitkoopende.

Uw' woord zy alle tyd in aangenaamheid, met zout besprengd, op dat gy moogt weeten hoe gy eenen iegelyken moet antwoorden.

2 TIMOTH: I: 13, 14.

Houd het voorbeeld der gezonde woorden, die gy van my gehoord hebt, in geloove en liefde die in Christus Jezus is.

Het goede pand dat [u] toebetrouwt is, bewaard door den Heiligen Geest, die in ons woond.

DE PAN.

Eindeling, en ten laatste.

Jezus antwoordde en zeide tot hem, Voorwaar, voorwaar, zegge ik u, ten zy dat iemant wederom gebooren worde, hy en kan het Koningryke Gods niet zien. Joannes III: 3.

Op

Op Figuur XXXVI.

Eerst was 't een Kruidjen op het land,
En heeft, voortaan, door veele wegen,
Ten langen laast de staat gekreegen,
Van een bereide en eed'le stand.
En onder des heeft zulks verdraagen,
De guure wind en regenvlaagen,
De dorre droogte van de Zon;
Het sny-mes, en de handelingen
Van 't voeren, en meer and're dingen
Eer dat men 't in de schuuren won:
En voorts, den rooster, en door 't maalen,
D'ontblooting van de bast en schaalen.
Nu komt het, toebereid ter Pan,
Om over 't vuur, tot Brood te braaden,
En zo te dienen, tot verzaaden,
Het Kind, de Moeder, en de Man.
Beziet, ô Leven! hoe veel dingen
Hier voor 't be-oogde Einde gingen:
En woud Gy zonder slag of stoot,
En zonder eens te zyn herbooren,
Zo zacht'lyk worden uitverkooren,
En Gode tot een smaak'lyk brood?

Laat vaaren zulke vly-gedachten,
Door 't wel en wyzelyk betrachten,
  Van 't geen het Schepsel u vertoond;
Hoe 't al, wat Beter, zal be-erven,
Zyn eerste wezen af moet sterven,
  Na 't stryden word men eerst gekroond,
Eer gy u, door dit waan verhoogen,
Ten laatsten, leelyk vind bedroogen.

JOANNES III: 5, 6, 7, 8.

Jezus antwoordde, Voorwaar, voorwaar, zegge ik u, Zo iemant niet geboren en word uit water en Geest, hy en kan in het Koningryke Gods niet ingaan.

Het geene uit het vlees geboren is, [dat] is vlees: en het geene uit den Geest geboren is, [dat] is geest.

En verwonderd u niet dat ik u gezegt hebbe, Gy-lieden moet wederom geboren worden.

De wind blaast waar heenen hy wil, en gy hoord zyn geluit, maar gy en weet niet van waar hy komt, en waar hy heenen gaat: alzo is een igelyk die uit den geest geboren is.

En Kapittel XII: 24, 25.

Voorwaar, voorwaar zegge ik u, Indien het terwen-graan in de aarde niet en valt en sterft, zo

blyft

blyft het zelve alleen: maar indien het sterft, zo brengt het veel vrucht voort.

Die zyn leven lief heeft zal het zelve verliezen; en die zyn leven haat in deze wereld, zal het zelve bewaaren tot het eeuwige leven.

ROMEINEN VIII: 36, 37.

(Gelyk geschreeven is, Want om uwent wille worden wy den gantsen dag gedood: wy zyn geacht als schaapen der slachtinge.)

Maar in dezen allen zyn wy meer als overwinners, door hem die ons lief gehad heeft.

1 KORINTHEN XV: 36, 37, 38.

Gy dwaas, het geene gy zaaid en word niet leevendig, ten zy dat het gestorven zy.

En 't geene gy zaaid, [daar van] en zaaid gy het lichaam niet dat worden zal, maar een bloot graan, na het voorvalt, van tarwe, of van eenig der andere [graanen.]

Maar God geeft het zelve een lichaam, gelyk hy wil, en een igelyk zaad zyn eigen lichaam.

2 KORINTHEN IV: 11.

Want wy die leeven worden altyd in den dood overgegeeven om Jezus wille: op dat ook 't leven van Jezus in ons sterfelyk vlees zoude geopenbaard worden.

HET

HET MES.

Na dat men 't neemt.

De Geest is 't die leevendig maakt: het vlees en is niet nut. De woorden die ik tot u spreeke zyn geest en zyn leven. Joannes VI: 63.

Op Figuur XXXVII.

Het Mes, zo goed, om Brood te ſnyden,
Wanneer men 't neemt by 't rechte End,
Is ook zo quaad, en zeer te myden,
Op dat het ons niet leelyk ſchend.
Gemeene en ongeachte zaaken,
Die weinig zyn, en laag van Graad,
Die konnen ons indachtig maaken,
Hoe 't met de groote Dingen gaat,
Indien men 't Woord, van God gegeeven,
(Om, met een trouw, oprecht gemoed,
In zynen Wil, daar na te leeven,
En t'overkomen 't hoogſte goed,)
Wel aan vat, met des Ziels begeeren,
Niet aan 't verkeerd, maar rechte End,
Zo zal de Menſch zich niet bezeeren,
Maar 't is zyn Geeſt tot Heil gewend.
Het recht gebruik, na eis van Gode,
Is, dat hy met dit ſcherpe Mes,
De luſt van 't Vlees geduurig doode,
Dat is d'oprechte en waare les.

Maar zoekt hy 't vleeſelyke leven,
  In zyn begeerte, wil en luſt,
Daar door een voet, en trooſt te geeven,
  En ſtelt de valſe zucht geruſt,
Dan heeft hy 't Mes, om zich te ſchende,
Gegreepen by 't verkeerde Ende.

ROMEINEN VII: 22, 23, 24.

Want ik hebbe een vermaaken in de Wet Gods na den inwendigen menſche:

Maar ik zie een andere Wet in myne leden, welke ſtryd tegen de Wet mynes gemoeds, en my gevangen neemt onder de Wet der zonde, die in myne leden is.

Ik elendig menſche! wie zal my verloſſen uit het lichaam dezes doods?

1 KORINTHEN XI: 27,28,29.

Zo dan wie onwaardelyk dit brood eet, of den drinkbeker des Heeren drinkt, die zal ſchuldig zyn aan het lichaam en bloed des Heeren.

Maar de menſche beproeve hem zelven, en eete alzo van het brood, en drinke van den drinkbeker.

Want die onwaardiglyk eet en drinkt, die eet en

drinkt hem zelven een oordeel, niet onderscheidende het lichaam des Heeren.

2 KORINTHEN XIII: 5.

Onderzoekt u zelven of gy in het geloove zyt, beproeft u zelven. Of en kend gy u zelven niet, dat Jezus Christus in u is? ten zy dat gy eenigzins verworpelyk zyt.

KOLOSSENZEN III: 5, 6.

Doodet dan uwe leden die op de aarde zyn, [namelyk] hoererye, onreinigheid, [schandelyke] beweeginge, quaade begeerlykheid, en de gierigheid, welke is afgodendienst.

Om welke de toorne Gods komt over de kinderen der ongehoorzaamheid.

2 PETRUS: III: 16.

Gelyk ook in alle Zendbrieven daar in van deze dingen spreekende: in welke dingen sommige zwaar zyn om te verstaan, die de ongeleerde en onvaste [menschen] verdraaijen, gelyk ook de andere Schriften, tot haar eigen verderf.

DE ROOSTER.

Denkt op 't langduurigste.

Dat u niemant en verleide met idele woorden: want om deze dingen komt de toorne Gods over de kinderen der ongehoorzaamheid. Zo en zyt dan haare medegenooten niet. Ephezen V: 6, 7.

Op Figuur XXXVIII.

Waar 't Visjen 't Aas voorby gefwommen,
Zo was het hier niet toe gekommen,
Van onder 't kerfmes, over 't vuur:
ó Waarde Ziel laat u niet nooden,
Op 't Aas, van Satan aangeboden,
Die fnoepery betaalt men duur.
Den Angel weet hy toe te dekken,
Om u, door zyne lift te trekken,
Met een verleidende manier,
(Uit Gods Genaden-ryke ftroomen,
Waar in gy tot uw Heil mogt komen)
Tot in het Eeuwig Helfe vier.
Op deze dreigende Elende,
Is 't waard uw luften af te wende,
Van 's Werelds aangeboden fchyn:
ô Menfch! houd dit geftaag voor oogen,
Om niet op 't laaft te zyn bedroogen,
Zo zult gy zeer gelukkig zyn.

LUKAS IV: 5,6,7,8.

En als hem de Duivel geleid hadde op eenen hoogen berg, toonde hy hem alle de Koningryken der wereld, in eenen oogenblik tyds.

En de Duivel zeide tot hem, Ik zal u alle deze macht en de heerlykheid der zelver [*Koningryken*] *geeven: want zy is my overgegeeven, en ik geef ze wien ik ook wil.*

Indien gy dan my zult aanbidden, zo zal het all' uwe zyn.

En Jezus antwoordende, zeide tot hem, Gaat weg van my Satan: want daar is geschreven, Gy zult den Heere uwen God aanbidden, en hem alleene dienen.

MARKUS IX: 43 — 48.

En indien uwe hand u ergert, houwt ze af: het is u beter verminkt tot het leven in te gaan, dan de twee handen hebbende heenen te gaan in de helle, in dat onuitblusselyk vuur:

Daar haaren worm niet en sterft, en het vuur niet uitgeblust en word.

En indien uwe voet u ergert, houwt hem af: het is u beter kreupel tot het leven in te gaan, dan de twee voeten hebbende, geworpen te worden in de helle, in dat onuitblusselyk vuur.

Daar haaren worm niet en sterft, en dat vuur niet uitgeblust en werd.

En indien uwe ooge u ergert, werpt ze uit: het is u beter maar een ooge hebbende in het Koningryke Gods in te gaan, dan twee oogen hebbende in het helſe vuur geworpen te worden:

Daar haaren worm niet en ſterft, en het vuur niet uitgebluſt en word.

1 TIMOTH: VI: 6 — 11.

Doch de Godzaligheid is een groot gewin met vergenoeginge:

Want wy en hebben niets in de wereld gebragt, het is openbaar dat wy ook niet en konnen iet daar uit draagen.

Maar als wy voedſel en dekſel hebben, wy zullen daar mede vergenoegd zyn.

Doch die ryk willen worden, vallen in verzoekinge en [in] den ſtrik, en [in] veele dwaaze en ſchadelyke begeerlykheden, welke de menſchen doen verzinken in verderf en ondergang.

Want de geldgierigheid is een wortel van alle quaad, tot welke ſommige luſt hebbende zyn afgedwaald van het geloove, en hebben haar zelven met veele ſmerten doorſteeken.

Maar gy, ô menſche Gods, vlied deze dingen, en jaagd na gerechtigheid, Godzaligheid, geloove, liefde, lydzaamheid, zachtmoedigheid.

DE ASSCHOP.

Ook zo van herten.

En Abraham antwoorde, en zeide; Ziet doch, Ik hebbe my onderwonden te spreeken tot den Heere, hoewel ik stof en asse ben. Gen: XVIII: 27.

Op Figuur XXXIX.

Niet met de hand, maar met een ſchop,
Zo neemt men 't Vuil der haardſtee op,
En wacht zyn handen vuil te maaken..
Zo heus'lyk, en zo wel bedacht,
Neemt heb'lykheid op alles acht,
En is ordent'lyk in zyn zaaken:
Maar let eens wel, en ziet eens, hoe,
Hoe taſt de hand der Zielen toe,
In 't daag'lyks voorwerp, veeler dinge;
Die morſig en beſmet'lyk zyn,
Hoe licht'lyk maakt hy zich onrein,
En acht de vuilheid zo geringe.
Is dat niet wonder voor een Oog,
't Geen zich verheven heeft om hoog,
Om 't Hemels boven 't Aards te achte;
Dat d'Eed'le Menſch, zo acht'loos zy,
En gaat het waardigſte voorby,
Op dat hy 't minſte wel betrachte!
ô Aardworm die maar Aſſe zyt,
Na 't vlees'lyk deel der ſterflykheid,

Verschoond uw herte van dat vuile,
En wroed daar meê zo gruizig niet,
In d'As-hoop, die de Wereld hiet,
Waar onder vuur'ge koolen schuile.

PSALM XXIV : 3, 4, 5.

Wie zal klimmen op den Berg des HEEREN? en wie zal staan in de plaatse zyner Heiligheid?

Die rein van handen, en zuiver van herten is, die zyne ziele niet op en heft tot idelheid, en die niet bedriegelyk en sweerd.

Die zal den zegen ontfangen van den HEERE, ende gerechtigheid van den God zyns heils.

JEZAIAS XXXIII: 13—17.

Hoord gy-lieden die verre zyt, wat ik gedaan hebbe: en gylieden die naby zyt, bekend myne macht.

De zondaaren te Zion zyn verschrokken, beevinge heeft de huichelaaren aangegreepen: [zy zeggen;] Wie is 'er onder ons die by een verteerende vuur woonen kan? Wie is 'er onder ons die by eenen eeuwigen gloed woonen kan?

Die in gerechtigheden wandeld, en die billykheden spreekt: die 't gewin der onderdrukkingen verwerpt,

werpt, die zyne handen uitschuddet, dat ze geen geschenken en behouden, die zyne oore stopt, dat hy geen bloedschulden en hoore, en zyne oogen toesluit, dat hy het quaade niet aan en zie:

Die zal in de hoogten woonen, de sterkten der steenrotzen zullen zyn hoog vertrek zyn: zyn brood word hem gegeeven, zyne wateren zyn gewis.

Uwe oogen zullen den Koning zien in zyne schoonheid: zy zullen een verre gelegen land zien.

MATTH: XI: 21, 22.

Wee u Chorazin, wee u Bethsaida: Want zo in Tyrus en Sidon de krachten waaren geschied, die in u geschied zyn, zy zouden haar eertyds in zak en asse bekeerd hebben.

Doch ik zegge u, Het zal Tyrus en Sidon verdraaglyker zyn in den dag des oordeels, dan u-lieden.

2 KORINTHEN VI: 17, 18.

Daarom gaat uit het midden van haar, en scheidet u af, zegt de Heere, ende en raakt niet aan het geene onrein is, en ik zal u-lieden aanneemen.

En ik zal u tot eenen Vader zyn, en gy zult my tot zoonen en dochteren zyn, zegt de Heere de Almachtige.

DE ASVEEGER.

Van binnen ook zo.

By den reinen houd gy u rein, maar by den verkeerden bewyst gy u eenen worstelaar, Psalm XVIII: 27.

Op Figuur XL.

Is 't door verſtrooijing niet ter deegen,
Men weet het net by een te veegen,
Op dat het ſchoon en heb'lyk zy,
En niemant, met zyn kleed of voeten,
Zit ſlordig in de As te vroeten,
Zo ſchuwd men 't leelyk en het fy.
Die zuiverheden en manieren,
Hebt gy gemeen, met veele dieren,
Maar ach! wat zit 'er meenig waard,
In 't Huis-bedryf, beſchik en zaaken,
Die 't Eeuwig deel der Zielen raaken,
Zo ſlordig by een vuilen haard!
Het valt en ſtrooid aan alle zyden,
Men weet van vlyen noch van myden,
Den Veeger is niet by der hand.
Zo als het leid, zo mag het blyven,
Zo als het wil zo mag het dryven.
ô Menſch, waar is uw gaauw verſtand!
Of is het maar alleen geſleepen,
Op aardſe en tydelyke greepen?

Dat alles, wat het vlees betreft,
Ordent'lyk zy, en na behooren?
En word 'er geene lust gebooren,
Die zich, uit Stof en As verheft?

PSALM XV.

HEERE, *wie zal verkeeren in uwe Tente? wie zal woonen op den berg uwer heiligheid?*

Die oprecht wandeld, en gerechtigheid werkt; en die met zyn herte de waarheid spreekt.

Die met zyne tonge niet achterklapt, zynen medgezelle geen quaad en doet; en geen smaadreden opneemt tegen zynen Naasten.

In wiens oogen de verworpene veracht is, maar hy eerd de geene, die den HEERE vreezen; heeft hy gezwooren tot [zyne] schade, evenwel en veranderd hy niet.

Die zyn geld niet geeft op woeker; noch geen geschenk en neemt tegen den onschuldigen. Die deze dingen doet en zal niet wankelen in eeuwigheid.

JEZAIAS XXXV: 3, 4.

Versterkt de slappe handen, en stelt de struikelende knien vaste.

Zegt den onbedachtzaamen van herten, Weest sterk, en vreest niet; ziet u-lieder God zal [ter] wraake

wraake komen [met] de vergeldinge Gods, hy zal komen, en u-lieden verlossen.

En Kapittel XLIV: 20.

Hy voed zich met asse, het bedroogen herte heeft hem [ter zyden] afgeleid: zo dat hy zyne ziele niet redden en kan, noch zeggen, Is'er niet een leugen in myne rechter-hand?

HEBREEN XII: 12, 13, 14.

Daarom recht weder op de traage handen, en de slappe knien:

En maakt rechte paden voor uwe voeten, op dat het geene kreupel is niet verdraaid en worde, maar [dat] het veel meer geneezen worde.

Jaagd den vrede na met allen, en de heiligmaakinge, zonder welke niemant den Heere zien en zal.

2 PETRUS II: 6.

En de steden van Sodoma en Gomorra tot assen verbrandende, met omkeeringe veroordeeld heeft, en tot een exempel gezet den geenen die godloozelyk zouden leeven.

De BEZEM.

Weg Stof en Vuilis.

Dewyle dan deze dingen alle vergaan, hoedaanige behoord gy te zyn in heiligen wandel en godzaligheid: Verwachtende en haaſtende tot de toekomſte van den dag Gods, in welken de Hemelen door vuur ontſteeken zynde zullen vergaan, en de elementen brandende zullen verſmelten? 2 Petrus III: 11, 12.

Op

Op Figuur XLI.

Verwacht men maar een eerlyk Man,
Men veegt het huis met beez'men an:
Hoe wort het Hert dan zo bevonden?
Dat waare Woonhuis, daar de Ziel,
Nu Jaaren lang zyn wooning hiel;
By vuiligheid en ſtof der zonden!
Word zo ontdaan, en onbereid,
Die alderhoogſte Majeſteit,
Die Herte en Nieren kan beproeven,
Verwacht, terwyl men leedig zit,
Wat ſnoode acht'loosheid is dit!
Hoe verre wykt dit van 't behoeven!
Waakt uit dien onluſt, traage Ziel,
Eer ſchande en ſchade u overviel.

LUKAS XII: 45, 46

Maar indien dezelve dienſtknecht in zyn herte zoude zeggen, Myn heere vertoeft te komen, en zoude beginnen de knechten en dienſtmaagden te ſlaan, en te eeten en te drinken, en dronken te worden.

Zo zal de Heere des zelven dienſtknechts komen ten dage, in welke hy hem niet en verwacht, en ter uure die hy niet en weet: en zal hem afſcheiden, en zal zyn deel zetten met den ontrouwen.

1 JOANNES III: 20, 21.

Want indien ons herte [ons] veroordeeld, God is meerder dan ons herte, en hy kend alle dingen.

Geliefde, indien ons herte ons niet en veroordeeld, zo hebben wy vrymoedigheid tot God.

HET

HET SCHUURTUIG.

Door verdrukking, gewenst.

Ziet, gelukzalig is de Mensche, den welken God straft: daarom en verwerpt de kastydinge des Almachtigen niet. Want hy doet smerte aan, en hy verbind: hy doorwond, en zyne handen heelen. Job V: 17, 18.

Op

Op Figuur XLII.

Ontbrak het ſcherpe en harde wryven,
De dingen zouden morſig blyven:
  Ontbrak de wederwaardigheid,
De droefheid, druk, het kruis en lyden,
Dat elk doch ſchroomd en tracht te myden,
  De vuile Ziel bleef onbereid.
Maar d'Allerhoogſte, door genade,
Om ons te zuiv'ren van het quaade,
  Verdrukt en wryft ons met zyn hand,
Op dat wy, zoet en zacht bevonden,
Niet gants vervuilen in de zonden,
  Als Dingen die de keur verbandt,
Om eind'ling heel te zyn verſmeeten,
En voor de oogen Gods vergeeten.

HEBREEN XII: 5, 6, 7, 8.

En gy hebt vergeeten de vermaaninge, die tot u als tot Zoonen ſpreekt; Myn Zoone, en acht niet klein de kaſtydinge des Heeren, noch en bezwykt niet als gy van hem beſtraft word.

Want dien de Heere lief heeft, kaſtyd hy: en hy geeſelt eenen iegelyken zoone dien hy aanneemt.

Indien gy de kaſtydinge verdraagd, zo draagd hem God tegen u als zoonen; (want wat zoone is 'er dien de Vader niet en kaſtyd?)

Maar indien gy zonder kaſtydinge zyt, welker alle deelachtig zyn geworden, zo zyt gy dan baſtaarden, en niet zoonen.

HET SERVET.

Behoed het beste.

Zo laat ons toegaan met een waarachtig herte, in volle verzekertheid des geloofs, [onze] herten gereinigd zynde van de quaade konscientie, en het lichaam gewassen zynde met rein water. Hebreen X: 22.

Op

Op Figuur XLIII.

Op dat het kleed doch blyf ge-eerd,
En niet bemorst werd noch besmeerd,
Zo dient de linne doek tot hoede:
ô Droeg men zulk een zorg voor 't Hert,
Op dat het niet bezoetelt werd;
En wierd het zo bedekt van 't goede:
En hield zich zuiver ende rein,
Wat zouw dat schoon en prys'lyk zyn!
Want daarmen daag'lyk is gezeten
Ter Dis, van 't geen dit leven gaf,
Daar smoezeld steeds besmetting af,
Terwyl men bezig is met eeten.
Dat dan het kleed, Aandachtigheid,
Toch over 't Herte werd gespreid,
Op dat het niet en werd bevonden,
Voor 't open en naauwkeurig oog,
Wiens klaarheid nooit een schyn bedroog
Bemorst, besmeerd, en vuil van zonden.

PSALM VII: 11.

Myn schild is by God, die de oprechte van herten behoud.

En PSALM LI: 12.

Schept my een rein herte, ô God! en vernieuwt in 't binnenste van my eenen vasten Geest.

En PSALM CXIX: 11.

Ik hebbe uwe reden in myn herte verborgen, op dat ik tegen u niet zondigen en zoude.

DE

DE KAN.

Daar men lieft daar leeft men.

Een osse kend zynen bezitter, en een ezel de kribbe zynes heeren: [maar] Israël en heeft geen kennisse, myn volk en verstaat niet. Jezaias I: 3.

Op

Op Figuur XLIV.

Wie laat de Drink-kan uit zyn hand,
En ſtelt ze, door 't niet wel bedenken,
In plaats van ſtaande, op zyn kant?
Dit is een vinger om te wenken:
Hoe dat de menſch zo ſchrander zy,
Zo ſnel, in d'allerminſte dinge,
By alles zyn, zyn zinnen by,
Op dat het Rad ordent'lyk ginge.
Maar in het ſtuk van 't hoogſte Goed,
De zaaken van zyn grootſt' belangen,
De waarde van een goed gemoed;
Daar gaat hy heele and're gangen.
Daar zet hy toe, zo 't gaat van hand;
Daar ſmyt hy neêr, daar laat hy rollen,
Daar ſtoot hy om en ſchuifd aan kant,
Daar laat hy ſling'ren ende ſollen.
En zo de welbedachtzaamheid,
Gewoon in 't rechte ſpoor te mennen
Hem 't kromme ſtuk voor oogen leid,
Zo moet het zyn verſtand bekennen.
Zo dat men 't laauwe ſlaauwe woord,

Uit water, zonder vuur gebooren,
Door korte overtuiging hoord;
Het komt een juiſt zo niet te vooren;
Men denkt 'er altyd zo niet om.
ô Schande! dat de eed'le zinnen,
Zo afgeleid, verdraaid en krom,
Het laagſte boven 't hoogſte minnen.
Waard gy rechtſchapen aangedaan,
Om 't hoogſte Wel-zyn t'overkomen,
't Vergeeten zoud' u wel vergaan,
En 't welbedenken zouw wel ſtroomen.

JEREMIAS II: 32.

Vergeet ook eene Jongvrouwe haars verſierſels? [ofte] eene bruid haarer bindſelen? nochtans heeft myn volk myner vergeeten, dagen zonder getal.

En Kapittel III: 20, 21, 22.

Waarlyk, [gelyk] eene vrouwe trouwlooſlyk ſcheid van haaren vriend: alzo hebt gy-lieden trouwlooslyk tegen my gehandeld, gy huis Iſraëls, ſpreekt de HEERE.

Daar is eene ſtemme gehoord op de hooge plaatſen, een geween [ende] ſmeekingen der kinderen Iſraëls: om dat zy haaren weg verkeerd, [en] des HEEREN haares Gods vergeeten hebben.

Keerd

Keerd weder, gy afkeerige kinderen, ik zal uwe afkeeringen geneezen: Ziet [hier] zyn wy, wy komen tot u, want gy zyt de HEERE onze God.

En Kapittel IV: 22.

Zekerlyk, myn volk is dwaas, my en kennen zy niet; 't zyn zotte kinderen, ende en zyn niet verstandig: wys zyn ze om quaad te doen, maar goed te doen en weeten ze niet.

ROMEINEN XIII: 12, 13, 14.

De nacht is voorby gegaan, en de dag is naby gekomen. Laat ons dan afleggen de werken der duisternisse, en aandoen de wapenen des lichts.

Laat ons als in den dag, eerlyk wandelen: niet in brasseryen en dronkenschappen, niet in slaapkameren en ontuchtigheden, niet in twist en nydigheid:

Maar doet aan den Heere Jezus Christus, ende en verzorgt het vlees niet tot begeerlykheden.

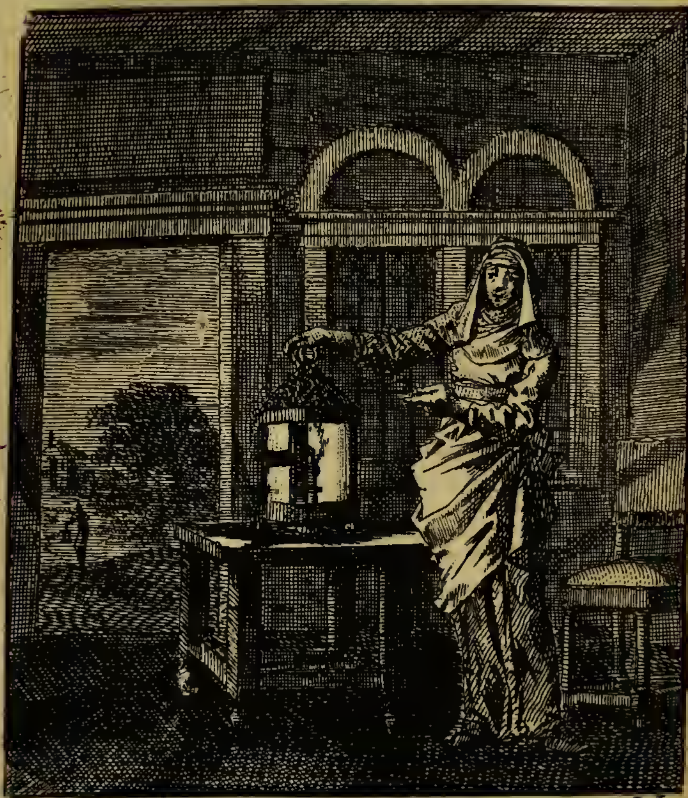
PHILIPPENZEN III: 16, 17.

Doch daar wy toe gekomen zyn, laat ons [daar in] na den zelven regel wandelen, laat ons het zelve gevoelen.

Weest mede myne navolgers, Broeders, en merkt op de geene die alzo wandelen, gelyk gy ons tot een voorbeeld hebt.

DE LANTAAREN.

Om niet verkeert te gaan.

Jezus dan sprak wederom tot haar-lieden, zeggende, Ik ben 't licht der wereld: die my volgd en zal in de duisternisse niet wandelen, maar zal het licht des levens hebben. Joannes VIII: 12.

Op

Op Figuur XLV.

Was 't heel van Blik, en rondom dicht
't Lantaarentjen en gaf geen licht;
Maar nu, dat zyne vensteringen
Met helder glas besllooten zyn,
Zo geeft het kaarsje zynen schyn,
En komt door alle zyden dringen.
De Mensch, bestaande uit vlees en bloed,
Waar in het kaarsjen van 't gemoed,
(Tot licht en leiding aangesteeken
Door gunst van d'allerhoogste hand)
In 't binnenste van 't herte brand,
Werd ook by dit gestel geleeken.
Want sluit het grove vlees hem dicht,
't Is een Lantaaren zonder licht:
Dat ziet men in de zieke tyden,
Wanneer 't vervuilde, en dikke glas,
(Of 't hooren en noch erger was,)
Verdund word, door het vuur van lyden.
Dan speurd men straaltjes van den schyn,
Al scheen het licht schier uit te zyn.
Maar kan het vlees zich weêr herhaalen,

En komt tot zyn gezondheids kracht,
Zo maakt het wederom de nacht,
En overdekt die klaare ſtraalen.
Hier heeft men een getuigenis
Hoe 't vlees der Zielen vyand is;
Dies moet men by gezonde dagen
Zyn Duiſternis geduurig aan,
Door 't vuur der Zielen wederſtaan,
Zyn luſt, en ruſt, en Wil verjaagen,
Op dat het Licht van 't klaar Gemoed,
Kan ſtraalen door het vlees en bloed.

MATTH: V: 14, 15, 16.

Gy zyt het licht der wereld: een ſtad boven op eenen berg liggende en kan niet verborgen zyn.

Noch men ſteekt geen kaarſe aan, en zet die onder een koorn-maate: maar op een kandelaar, en zy ſchynt allen, die in den huize [*zyn.*]

Laat uw' licht alzo ſchynen voor de menſchen, dat zy uwe goede werken mogen zien, en uwen Vader die in de Hemelen is, verheerlyken.

JOANNES I: 9.

[*Dit*] *was het waarachtige licht, 't welk verlicht een igelyk menſche komende in de wereld.*

En Kapittel XII: 35, 36.

Jezus dan zeide tot haar, Noch eenen kleinen tyd is 't licht by u-lieden: wandeld terwyle gy 't licht hebt, op dat de duisterniße u niet en bevange. En die in de duisterniße wandeld, en weet niet waar hy heenen gaat.

Terwyle gy 't licht hebt, gelooft in het licht, op dat gy kinderen des lichts moogt zyn. Deze dingen sprak Jezus: en weg gaande verbergde hy hem van haar.

ROMEINEN VIII: 12, 13.

Zo dan, Broeders, wy zyn schuldenaars niet den vleese, om na den vleese te leeven.

Want indien gy na den vleese leeft, zo zult gy sterven: maar indien gy door den Geest de werkingen des lichaams doodet, zo zult gy leeven.

1 JOANNES I: 5, 6, 7.

En dit is de verkondinge, die wy van hem gehoord hebben, en wy u verkondigen, dat God een licht is, en gants geene duisterniße in hem en is.

Indien wy zeggen dat wy gemeenschap met hem hebben, en wy in de duisterniße wandelen, zo liegen wy, ende en doen de waarheid niet.

Maar indien wy in het licht wandelen, gelyk hy in het licht is, zo hebben wy gemeenschap met malkanderen, en het bloed van Jezus Christus zyns Zoons reinigd ons van alle zonde.

HET THEE EN KOFFY-GEREEDSCHAP.

Luſt is een diepe Put.

En wacht u zelven, dat uwe herten niet te eeniger tyd bezwaart en worden met braſſerye, en dronkenſchap, en zorgvuldigheden dezes levens, en dat u dien dag niet onvoorziens [over] en kome. Lukas XXI: 34.

Op Figuur XLVI.

De Ouden hielden zich te vreden,
Mits dat zy tweemaal op een dag,
Den t'zaamenvoeg ter tafel deeden,
En vierden zo dien ommeſlag.
Maar Jongertyd, in onze dagen,
Heeft deze maat verdubbeleerd,
En tot een ieders welbehaagen,
De viermaal tafeling geleerd.
Of Gulzigheid hier is verbannen,
En maatigheid den teugel houd,
Dat ſtaat by ieder uit te wannen,
Wanneer hy 't opwerpt en beſchouwd.
ô Dorre gronden, zo genegen,
Tot zwelgen van veelvoudig vocht,
Ziet toch in tyds na zulke wegen,
Langs welke gy ontkomen mogt,
(Na dat gy deze tyd paſſeerden,)
Die drooge plaats, daar iemant lag,
En maar een Dropje nats begeerden,
Doch deze gaave niet en zag.

JEZAIAS I: 30.

Want gy zult zyn als een eike, welks bladeren afvallen, en als een hof, die geen water en heeft.

LUKAS XVI: 24.

En hy riep en zeide, Vader Abraham ontfermt u myner, en zend Lazarus, dat hy het uiterste zyns vingers in het water doope, en verkoele myne tonge: want ik lyde smerten in deze vlammen.

JOANNES IV: 13, 14.

Jezus antwoordde en zeide tot haar, Een ieder die van dit water drinkt zal wederom dorsten:

Maar zo wie gedronken zal hebben van het water dat Ik hem geeven zal, dien en zal in eeuwigheid niet dorsten, maar het water dat ik hem zal geeven, zal in hem worden een fonteine van water springende tot in het eeuwige leven.

En Kapittel VI: 35.

En Jezus zeide tot haar, Ik ben 't brood des levens: die tot my komt, en zal geenzins hongeren, en die in my gelooft, en zal nimmermeer dorsten.

En Kapittel VII: 37, 38.

En op den laatſten dag, [zynde] den grooten [dag] des Feeſts, ſtond Jezus en riep, zeggende, Zo iemant dorſtet, die kome tot my en drinke.

Die in my gelooft, gelykerwys de Schrift zegt, ſtroomen des leevenden waters zullen uit zynen buik vloeijen.

TITUS II: 11, 12.

Want de zaligmaakende genade Gods, is verſcheenen allen menſchen:

En onderwyſt ons, dat wy de godloosheid en de wereldſe begeerlykheden verzaakende, maatiglyk, en rechtvaardiglyk, en godzaliglyk leeven zouden in deze tegenwoordige wereld.

1 PETRUS IV: 3, 4, 5.

Want het is ons genoeg dat wy den voorgaanden tyd des levens der Heidenen wille volbragt hebben, en gewandelt hebben in ontuchtigheden, begeerlykheden, wynzuiperyen, braſſeryen, drinkeryen, en grouwelyke afgoderyen.

Waar in zy haar vreemd houden, als gy niet mede en loopt tot dezelve uitgietinge der overdaadigheid, en [u] laſteren:

Dewelke zullen reekenſchap geeven dengeenen die bereid ſtaat om te oordeelen de leevende en de doode.

HET

HET KABINET.

Nooten zonder Pit.

Zult gy uwe oogen laaten vliegen op 't geene dat niet en is? want het zal zich gewisselyk vleugelen maaken; gelyk een Arend die na den hemel vliegt. Spreuken XXIII: 5.

Op

Op Figuur XLVII.

Het Hert is 't rechte Kabinet,
Op dat de Wysheid dat vervulle,
Met Raarheid, daar Gods oog op let,
En niet met aardſe, en werelds prulle:
't Zy wat het zy, van dit of dat
Na elks gevalligheid der zinnen,
Daar zich de luſt in heeft gevat,
Om 't zelve als een Schat te minnen.
Want wat gy zo voor waardig acht,
En toond aan uwe medgezellen,
Word van de Wysheid maar belacht,
Als kinderſpel, met leege ſchellen.
Wat draagd met recht de naam van Raar,
Als allerhande ſoort van Deugde?
Tot aangenaam vermaak van haar,
Die oogen op een Eeuw'ge vreugde.
Want, Raar, is 't geen, dat weinig is:
Dies mag de Deugd die naam wel draagen;

Haar

Haar teld men onder veele mis,
Haar moet men zoeken en bevraagen.
Wie dan op zyne Rykdom let,
Die zoek ze op, al was 't met ſmerte,
En maak een Dierbaar Kabinet,
Van 't wel, met Deugd vervulde Herte,

SPREUKEN VIII: 20, 21.

Ik doe wandelen op den weg der gerechtigheid: in 't midden van de paden des rechts:

Op dat ik myne liefhebbers doe be-erven dat beſtendig is: en ik zal haare ſchat-kameren vervullen.

En Kapittel X: 14.

De wyze leggen weetenſchap weg: maar den mond des dwaazen is de verſtooringe naby.

ROMEINEN XII: 2.

Ende en word dezer wereld niet gelykvormig, maar word veranderd door de vernieuwinge uwes gemoeds, op dat gy moogt beproeven welke de goede, en welbehaagende, en volmaakte wille Gods zy.

En Vers 10 — 18.

Hebt malkanderen hertelyk lief met broederlyke liefde. Met eere d'een den anderen voorgaande.

Zyt niet traag in het benaarstigen. Zyt vuurig van geeste. Diend den Heere.

Verblyd u in de hoope. Zyt geduldig in de verdrukkinge. Volhardet in den gebede.

Deeld mede tot de behoeften der Heilige. Tracht na herbergzaamheid.

Zegent ze die u vervolgen: zegent ende en vervloekt niet.

Verblyd u met den blyden: en weend met den weenenden.

Weest eens gezint onder malkanderen. En tracht niet na de hooge dingen, maar voegt u tot de nedrige. En zyt niet wys by u zelven.

Vergeldet niemant quaad voor quaad. Bezorgd het geene eerlyk is voor alle menschen.

Indien het mogelyk is, zo veel in u is, houd vrede met alle menschen.

1 JOANNES II: 16, 17.

Want al dat in de wereld is, [namelyk] de begeerlykheid des vlees, en de begeerlykheid der oogen, en de grootsheid des levens, en is niet uit den Vader, maar is uit de wereld.

En de wereld gaat voorby, en haare begeerlykheid: maar die den wille Gods doet, blyft in der eeuwigheid.

De Heugel.

Het hangt te hoog.

Ik weet uwe werken, dat gy noch koud en zyt, noch heet: och of gy koud waart, of heet! Zo dan, om dat gy laauw zyt, en noch koud noch heet, Ik zal u uit mynen mond spouwen. Openbaaringe III: 15, 16.

Op

Op Figuur XLVIII.

Schort laager, dichter over 't vuur,
Op dat het voor zyn laauwheid, ziede;
Wy meenen 't laauwe Herts-Natuur,
En 't Vuur dat zich noch aan komt biede,
Van Gods genaden-ryke hand,
Dat vuur, ontſtooken in 't geweeten
Dat in den grond der Zielen brand,
Om u te kooken 't eeuwig Eeten.
Schort laager, eer het word te laat,
En eer het u te laat berouwe,
Eer 't vuur van uwe Haardſtee gaat,
En laat u heel en al verkouwe.
ô Laauwe, ſlaauwe Herten Vat,
Gewoon te hangen zo verheven,
Dat gy de kracht des vuurs niet vat,
Tot een geſtadig ziedend leeven,
Dat heet en vuurig is van Geeſt,
Om 't Eeuwig Erfdeel eens t'erlangen,
't Is lang genoeg dus laauw geweeſt,
't Is lang genoeg dus hoog gehangen!
Daald neder en word laag geſchort,
Op dat gy hoog by Gode word.

Matth: XXV: 24, 25, 26, 27.

Maar die het een talent ontfangen hadde, quam ook en zeide, Heere, ik kende u dat gy een hard mensche zyt, maaijende daar gy niet gezaaid en hebt, en vergaderende van daar, [waar] gy niet gestrooid en hebt.

En bevreest zynde ben ik heenen gegaan, en hebbe uw talent verborgen in de aarde: ziet, gy hebt het uwe.

Maar zyn heere antwoordende zeide tot hem, Gy booze en luije dienstknecht, gy wist dat ik maaije daar ik niet gezaaid en hebbe, en van daar vergadere waar ik niet gestrooid en hebbe.

Zo moest gy dan myn geld den wisselaaren gedaan hebben, en ik komende zoude het myne wedergenomen hebben met woeker.

2 Korinthen IX: 2.

Want ik weet de volvaardigheid uwes gemoeds, van welke ik roeme over u by de Macedoniers, dat Achaja van over een jaar bereid is geweest: en den iver van u [begonnen] heeft 'er veele verwekt.

Galaten IV: 18.

Doch in het goede alle tyd te iveren, is goed, en niet alleenlyk als ik by u tegenwoordig ben.

Hebreen VI: 10, 11, 12.

Want God en is niet onrechtvaardig, dat hy uw werk

werk zoude vergeeten, en den arbeid der liefde, die gy aan zynen naame beweezen hebt, als die den heiligen gediend hebt, en [noch] diend.

Maar wy begeeren dat een iegelyk van u dezelve naarstigheid bewyze tot de volle verzekertheid der hoope, tot den einde toe:

Op dat gy niet traag en word, maar navolgers zyt der geene die door geloove en langmoedigheid de beloftenissen be-erven.

1 PETRUS I: 22, 23.

Hebbende [dan] uwe zielen gereinigt in de gehoorzaamheid der waarheid, door den Geest, tot ongeveinsde broederlyke liefde, zo hebt malkanderen vuuriglyk lief uit een rein herte.

Die gy wedergeboren zyt niet uit vergankelyken, maar uit onvergankelyken zaade, door het leevende en eeuwig-blyvende woord Gods.

2 PETRUS I: 5, 6, 7, 8.

En gy tot het zelve ook alle naarstigheid toebrengende, voegd by uw' geloove deugd, en by de deugd kennisse,

En by de kennisse maatigheid, en by de maatigheid lydzaamheid, en by de lydzaamheid Godzaligheid,

En by de Godzaligheid broederlyke liefde, en by de broederlyke liefde, liefde [tegen alle.]

Want zo deze dingen by u zyn, en [in u] overvloedig zyn, zy en zullen [u] niet leedig noch onvruchtbaar laaten in de kennisse onzes Heeren Jezus Christus.

De

DE SCHRYF-LEY.

Teeken aan.

I.L.

Myn zoone merkt op myne woorden; neigt uwe oore tot myne redenen. Laat ze niet wyken van uwe oogen; behoud ze in het midden uwes herten. Spreuken IV: vers 20, 21.

Op

Op Figuur XLIX.

Op dat de Dingen van 't Be-oogen,
  En zaaken van noodwendigheid,
D'onthouding niet miſſchien ontvloogen,
  Is deze Tafel toebereid:
Schryft op uw herte alle Dingen,
  Daar 't meeſten aan gelegen is,
Op dat zy immers nooit ontgingen,
  De ſtadige geheugenis.
Bezonder, hoe gy eens moet ſterven,
  En voor het Eeuwig Oordeel ſtaan,
Om van des Rechters hand te erven,
  Na 't geen wat gy hier hebt gedaan.
Op dat dit niet en werd vergeeten,
  Door allerleije bezigheid,
En zo het beſte deel verſmeeten,
  Om vodderyen dezer tyd.
Ja, hier 's zo noodig op te paſſen,
  Dat gy 't niet ſimpel op en ſchryf,
Maar met een grive diep moet kraſſen,
  Op dat het niemant uit en vryf;

Want 't is de zaak van al uw zaake,
Zo iemant zich daar in vergift,
Hy doe, en maake, wat hy maake
Al zyne flagen zyn gemist.

DEUTER: VI. 6, 7, 8, 9.

En deze woorden, die ik u heden gebiede, zullen in uwe herte zyn.

En gy zult ze uwen kinderen inscherpen, en daar van spreeken: als gy in uwen huize zittet, en als gy op den weg gaat, en als gy nederligt, en als gy opstaat.

Ook zult gy ze tot een teeken binden op uwe hand: en zy zullen u tot voorhoofd-spanselen zyn tussen uwe oogen.

En gy zult ze op de posten uwes huizes, en aan uwe poorten schryven.

PSALM CXIX: 12—16.

HEERE, gy zyt gezegent, leerd my uwe inzettingen.

Ik hebbe met myne lippen vertelt alle de rechten uwes monds.

Ik ben vrolyker in den weg uwer getuigenissen, als over allen rykdom.

Ik zal uwe bevelen overdenken: en op uwe paden letten.

Ik zal my zelven vermaaken in uwe inzettingen: uw woord en zal ik niet vergeeten.

SPREU-

SPREUKEN III: 1, 2, 3.

Myn zoon, en vergeet myne wet niet: maar uw herte bewaare myne geboden.

Want langheid van dagen, en jaaren van leeven, en vrede zullen zy u vermeerderen:

Dat de goedertierenheid, en de trouwe u niet en verlaaten; bind ze aan uwen hals, schryft ze op de tafel uwes herten.

JOANNES VIII: 51.

Voorwaar, voorwaar, zegge ik u; zo iemant myn woord zal bewaard hebben, die en zal den dood niet zien in der eeuwigheid.

En Kapittel XIV: 21.

Die myne geboden heeft, en dezelve bewaard, die is het die my lief heeft: en die my lief heeft zal van mynen Vader gelievet worden: en ik zal hem lief hebben, en ik zal my zelven aan hem openbaaren.

1 JOANNES II: 3, 4, 5, 6

En hier aan kennen wy dat wy hem gekend hebben, zo wy zyne geboden bewaaren.

Die daar zegt, Ik kenne hem, en zyne geboden niet en bewaard, die is een leugenaar, en in dien en is de waarheid niet:

Maar zo wie zyn woord bewaard, in dien is waarlyk de liefde Gods volmaakt geworden: hier aan kennen wy dat wy in hem zyn.

Die zegt dat hy in hem blyft, die moet ook zelve alzo wandelen, gelyk hy gewandeld heeft.

DE JUWEEL-KOFFER.

Vals, tegen 't waare.

Want de hoorders der Wet en zyn niet rechtvaardig voor God, maar de doenders der Wet zullen gerechtvaardigt worden. Romeinen II: 13.

Op Figuur L.

Daar is een land van ryken gronde,
Elk zantje goud; zeer ongemeen,
Elk brokje dat'er word gevonde
Een Paarel of een eed'le Steen.
ô! (Zeid de luſt tot zulke Schatten,)
Indien ik in dat landſchap was,
Hoe zoud ik grabb'len ende vatten,
En vullen een gewenſte tas.
Onkunde, wenſt gy zulks t'ontmoeten,
Waar zyn dan uwe zinnen heen?
Dat land is onder uwe voeten,
Uw blindheid ſtapt'er over heen.
Gy ſmaad de wyzen die 't u wyzen,
Wiens liefde uw groote armoed deert,
Wiens gunſt u zulks zoekt aan te pryzen,
Op dat gy ryk'lyk wierd vereert.
Maar boven alle die getuigen
Hoewel 't u duid'lyk word gezeid,
Zo luſt het u niet neêr te buigen,
En op te raapen wat'er leid.

Waar zyn de paarlen op der aarde,
En 't fynſte goud van 't rykſte land,
De Eed'le ſteenen hoog van waarde,
En 't beſte dat ooit iemant vand,
Zo dierbaar als de lieve woorden,
Uit Chriſtus alderwaardſte mond?
Op dat men die tot rykdom hoorden,
En opſloot in des herten grond.
Dat is uit alles 't ongemeene,
Dat is dat zilver en dat goud,
Dat zyn de Paar'le en Eed'le Steene,
Daar 't huis des heils meé word geboud.
Dat huis dat Eeuwig niet zal vallen,
Dat alle ſtroom en onweer ſmaad
En alle aanloop op zyn wallen,
Wyl 't op de vaſte rotsſteen ſtaat.
Want wat mag alle ding gelyke
Van 't geen wat zee en aarde ſchenkt,
(Op dat het vlees en bloed verryke,)
By 't geen, dat Zaligheid aanbrengt?
Diens waarde is niet op te heffen,
Diens Edelheid begrypt geen maat,
Diens deugden kan geen Geeſt beſeffen,
Dat is 't, dat boven alles gaat.

ô Woor-

ô Woorden Christi Gulde Reden!
Die als een Dauw van balsem droop,
Van zyne lippen na beneden,
Voor lust tot Heil, om niet te koop!
Wat zyn ze wys die u ontfangen,
Als d'allerkostelykste Schat,
Wat zyn ze ryk die u erlangen,
En sluiten in haar's herten vat!
Die niet alleen met Ezels ooren
(Daar 't vlees'lyk herte niet na doet,)
Tot sloffe achteloosheid hooren,
Maar met de ooren van 't Gemoed.
Die 't woord der Zaligheid bewaaren,
Om 't zelve vruchtelyk te doen,
En zo een Hemel-schat vergaaren,
Op dat haar rykdom eeuwig groen.
Dit zyn de Paarlen en Juweelen,
Die u, het allerrykste land
Uit zyne mildheid meê wil deelen,
En geeven in uw open hand.
Maar wyl gy zyt gewoon te vroeten,
Als blinde Mollen in der aard,
Stoot gy het Edele met voeten,
En vind, dat slecht is en onwaard.

Dat wil uw onverſtand niet laaten,
  Dewyl het blinkt in 't glaze oog,
't Geen niet ter Zielen in kan laaten,
  Daar ſchoone ſchyn u meê bedroog.
Maar 't Eed'le daar gy nu af hoorden,
  Wiens waarde onuitſpreek'lyk is,
Het Eeuwigſpreekend Woord zyn woorden,
  Die ſchatten van geheimenis,
Die glinſt'ren niet in Ezels oogen
  Van 't grof en duiſter vlees en bloed,
Waar door zo menig is bedroogen,
  Maar in de Oogen van 't Gemoed.
De oogen van Geloof en Hoope,
  Als klaare oogen van de Ziel,
Die ſtaan voor deze rykdom ope,
  Zo dat haar waarde, in haar viel.
Wie zich dan waarlyk wil verryken,
  Die keer het oog van dezer Tyd,
Om ſcherp en wel ter deeg te kyken,
  Op 't geen in 't Evangeli leid,
Een Grond voor elk na by gelegen,
Op dat die Rykdom werd verkreegen.

JEREMIAS XVII: 5 — 10.

Zo zeid de HEERE: Vervloekt is de man, die op een mensche vertrouwd, en vlees [tot] zynen arm steld: en wiens herte van den HEERE afwykt.

Want hy zal zyn als de heide in de wildernisse, die het niet en gevoeld wanneer het goede komt: maar blyft [in] dorre plaatsen in de woestyne, [in] zouten en onbewoonden lande.

Gezegend [daarentegen] is de man, die op den HEERE vertrouwd: en wiens vertrouwen de HEERE is.

Want hy zal zyn als een boom, die aan het water geplant is, en zyne wortelen uitschiet aan eene riviere, ende en gevoeld het niet wanneerder eene hitte komt, maar zyn loof blyft groen: en in een jaar van droogte en zorgd hy niet, ende en houd niet op van vrucht te draagen.

Arglistig is het herte meer dan eenig ding, ja doodlyk is het: wie zal het kennen?

Ik de HEERE doorgronde het herte, [en] proeve de nieren: en dat, om eenen iegelyken te geeven na zyne wegen, na de vrucht zyner handelingen.

MATTH: VII: 24, 25, 26, 27.

Een iegelyk dan die deze myne woorden hoord, en dezelve doet, dien zal ik vergelyken by een voor-

zichtig

zichtig man, die zyn huis op een steenrotze gebouwd heeft.

En daar is slagregen nedergevallen, en de waterstroomen zyn gekomen, en de winden hebben gewaait, en zyn tegen 't zelve huis aangevallen, en het en is niet gevallen, want het was op de steenrotze gegrond.

En een iegelyk die deze myne woorden hoord, en dezelve niet en doet, die zal by eenen dwaazen man vergeleeken worden, die zyn huis op 't zand gebouwd heeft.

En de slagregen is neder gevallen, en de waterstroomen zyn gekomen, en de winden hebben gewaait, en zyn tegen het zelve huis aangeslaagen, en het is gevallen, en zynen val was groot.

JOANNES XIII: 17.

Indien gy deze dingen weet, zalig zyt gy zo gy dezelve doet.

OPENBAARINGE III: 20, 21.

Ziet, ik sta aan de deure, en ik kloppe: indien iemant myne stemme zal hooren, en de deure open doen, ik zal tot hem inkomen, en ik zal met hem Avondmaal houden, en hy met my.

Die overwind, ik zal hem geeven met my te zitten in mynen troon, gelyk als ik overwonnen hebbe, en ben gezeten met mynen Vader in zynen troon.

BLADWYZER

der FIGUUREN.

NAAMEN der BOEKEN
van
JOANNES LUIKEN,

Die alle by KORNELIS vander SYS, gedrukt, en te bekomen zyn, op groot en gemeen papier.

SCHRIFTUURLYKE GESCHIEDENISSEN,
Vertoond in Drie honderd zeven en dertig Bybelse Figuuren.

BESCHOUWING DER WERELD,
Bestaande in Honderd Figuuren.

BYKORF DES GEMOEDS,
Vervattende ruim Honderd Figuuren.

JEZUS EN DE ZIEL,
Bestaande in Veertig Zinnebeelden.

LEERZAAM HUISRAAD,
Vertoond in Vyftig Figuuren.

MENSCHELYK BEDRYF,
Vertoonende Honderd Ambachten.

'S MENSCHEN BEGIN, MIDDEN EN EINDE,
Bestaande in Een en vyftig Figuuren.

ONWAARDIGE WERELD,
Vertoond in Vyftig Zinnebeelden.

VONKEN DER LIEFDE JEZUS,
Behelzende Vyftig Zinnebeelden.

ZEDELYKE EN STICHTELYKE GEZANGEN,
Met de
WERKEN DER BARMHERTIGHEID,
Versiert met Een en dertig Figuuren.

Alle met Godlyke Spreuken, en zeer Stichtelyke Verzen, daar op passende, verrykt.

Als mede zyn GEESTELYKE BRIEVEN.

